budimex

BUDIMEX SA

SPRAWOZDANIE FINANSOWE

za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej

SPIS TREŚCI

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ **4**

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT **6**

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW **6**

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM **7**

SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH **9**

NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO **11**

1. Informacje ogólne 11
2. Założenie kontynuacji działalności 11
3. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego i oświadczenie o zgodności 11
4. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości 13
5. Ważne oszacowania i założenia 24
6. Działalność zaniechana 26
7. Zarządzanie ryzykiem finansowym 26
8. Zarządzanie kapitałem 29
9. Informacje dotyczące segmentów operacyjnych i geograficznych 30
10. Rzeczowe aktywa trwałe 31
11. Nieruchomości inwestycyjne 33
12. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży 34
13. Wartości niematerialne 34
14. Wspólne ustalenia umowne 35
15. Inwestycje w podmiotach zależnych, podmiotach stowarzyszonych oraz pozostałych podmiotach 37
16. Pozostałe aktywa / zobowiązania finansowe 40
17. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności 43
18. Zapasy 44
19. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty 45
20. Kapitały 45
21. Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania 46
22. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania 48
23. Podatek dochodowy 48
24. Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych 53
25. Rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia 54
26. Długoterminowe kontrakty budowlane 55
27. Przychody przyszłych okresów 55
28. Kaucje z tytułu umów o budowę 56
29. Przychody z tytułu umów z klientami 57
30. Aktywa i zobowiązania z tytułu umów z klientami 58
31. Koszty według rodzaju 60
32. Koszty świadczeń pracowniczych 60
33. Pozostałe przychody i koszty operacyjne 60
34. Przychody i koszty finansowe 61
35. Zysk / (strata) na akcję 61
36. Dywidenda na akcję 62
37. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych 62
38. Płatności w formie akcji 62
39. Transakcje z podmiotami powiązanymi 64
40. Wynagrodzenie kluczowych członków kadry kierowniczej 66
41. Zaliczki, kredyty, pożyczki, gwarancje, poręczenia udzielone osobom zarządzającym i nadzorującym 67
42. Poniesione i planowane nakłady inwestycyjne 67
43. Zobowiązania inwestycyjne (pozabilansowe) 67
44. Przyszłe zobowiązania z tytułu umów najmu, dzierżawy oraz leasingu operacyjnego 68
45. Instrumenty finansowe 69
46. Postępowania sądowe niezakończone na dzień 31 grudnia 2017 roku 72
47. Zdarzenia po dniu bilansowym 75
48. Zobowiązania i należności warunkowe 75

49. Zatrudnienie 76
50. Istotne zdarzenia mające wpływ na sytuację finansową Spółki 76

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

AKTYWA	Nota	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
AKTYWA TRWAŁE (długoterminowe)			
Rzeczowe aktywa trwałe	10	115 521	92 668
Nieruchomości inwestycyjne	11	3 306	3 762
Wartości niematerialne	13	29 937	29 707
Inwestycje w podmiotach zależnych	15	727 827	724 473
Inwestycje w podmiotach stowarzyszonych	15	61 246	61 246
Inwestycje w pozostałych podmiotach	15	6 417	6 417
Pozostałe aktywa finansowe	16	70 384	16 537
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	17	18 124	12 878
Kaucje z tytułu umów o budowę	28	54 685	39 835
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	23	360 149	400 046
AKTYWA TRWAŁE (długoterminowe) ogółem		**1 447 596**	**1 387 569**
AKTYWA OBROTOWE (krótkoterminowe)			
Zapasy	18	242 103	159 498
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	17	638 335	462 329
Kaucje z tytułu umów o budowę	28	46 306	46 767
Wycena długoterminowych kontraktów budowlanych	26	472 740	290 016
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		29 995	-
Pozostałe aktywa finansowe	16	295 836	1 717
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	19	1 680 371	2 272 110
AKTYWA OBROTOWE (krótkoterminowe) ogółem		**3 405 686**	**3 232 437**
SUMA AKTYWÓW		**4 853 282**	**4 620 006**

Warszawa, 19 marca 2018 roku

Sprawozdanie z sytuacji finansowej (cd.)

KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA	Nota	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał podstawowy	20	145 848	145 848
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	20	80 199	80 199
Pozostałe kapitały rezerwowe	20	52 452	54 001
Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów zagranicznych		5 682	5 670
Zyski / (straty) zatrzymane	20	449 995	382 856
KAPITAŁ WŁASNY ogółem		**734 176**	**668 574**
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	21	45 885	29 374
Kaucje z tytułu umów o budowę	28	192 314	194 624
Rezerwy na zobowiązania długoterminowe i inne obciążenia	25	219 909	180 765
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	24	7 857	5 348
Pozostałe zobowiązania finansowe	16	713	7
Zobowiązania długoterminowe ogółem		**466 678**	**410 118**
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	21	26 381	18 463
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	22	1 579 248	1 397 654
Kaucje z tytułu umów o budowę	28	207 272	174 635
Rezerwy na straty na kontraktach długoterminowych	26	234 876	400 146
Wycena długoterminowych kontraktów budowlanych	26	767 855	937 634
Przychody przyszłych okresów	27	671 844	408 741
Rezerwy na zobowiązania krótkoterminowe i inne obciążenia	25	157 814	157 540
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		-	45 272
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	24	985	1 025
Pozostałe zobowiązania finansowe	16	6 153	204
Zobowiązania krótkoterminowe ogółem		**3 652 428**	**3 541 314**
ZOBOWIĄZANIA ogółem		**4 119 106**	**3 951 432**
SUMA KAPITAŁU WŁASNEGO I ZOBOWIĄZAŃ		**4 853 282**	**4 620 006**

Warszawa, 19 marca 2018 roku

Rachunek zysków i strat

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku
Działalność kontynuowana			
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów	29	5 824 859	5 207 194
Koszty sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów	31	(5 148 144)	(4 570 979)
Zysk brutto ze sprzedaży		**676 715**	**636 215**
Koszty sprzedaży	31	(10 722)	(11 665)
Koszty ogólnego zarządu	31	(194 220)	(179 368)
Pozostałe przychody operacyjne	33	55 684	38 677
Pozostałe koszty operacyjne	33	(23 495)	(54 951)
Zysk z działalności operacyjnej		**503 962**	**428 908**
Przychody finansowe	34	80 311	69 670
Koszty finansowe	34	(36 563)	(31 489)
Zysk brutto		**547 710**	**467 089**
Podatek dochodowy	23	(97 875)	(85 173)
Zysk netto z działalności kontynuowanej		**449 835**	**381 916**
Zysk netto za okres		**449 835**	**381 916**
Podstawowy i rozwodniony zysk przypadający akcjonariuszom na akcję (w złotych)	35	*17,62*	*14,96*

Sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku
Zysk netto za okres		**449 835**	**381 916**
Inne całkowite dochody, które:			
Zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków:			
Różnice kursowe z wyceny oddziałów zagranicznych		12	40
Podatek odroczony dotyczący składników innych całkowitych dochodów		-	-
Nie zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty:			
Zyski/(straty) aktuarialne	24	(1 912)	336
Podatek odroczony dotyczący składników innych całkowitych dochodów	23	363	(64)
Inne całkowite dochody netto		**(1 537)**	**312**
Całkowite dochody za okres		**448 298**	**382 228**

Warszawa, 19 marca 2018 roku

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Pozostałe kapitały rezerwowe	Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów zagranicznych	Zyski zatrzymane	Razem
Stan na 1 stycznia 2017 roku	**145 848**	**80 199**	**54 001**	**5 670**	**382 856**	**668 574**
Zysk za okres	-	-	-	-	449 835	**449 835**
Inne całkowite dochody	-	-	(1 549)	12	-	**(1 537)**
Całkowite dochody za okres	**-**	**-**	**(1 549)**	**12**	**449 835**	**448 298**
Wypłata dywidendy (nota 36)	-	-	-	-	(382 696)	**(382 696)**
Stan na 31 grudnia 2017 roku	**145 848**	**80 199**	**52 452**	**5 682**	**449 995**	**734 176**

Warszawa, 19 marca 2018 roku

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym (cd.)

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Pozostałe kapitały rezerwowe	Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów zagranicznych	Zyski zatrzymane	Razem
Stan na 1 stycznia 2016 roku	**145 848**	**80 199**	**53 909**	**5 630**	**208 753**	**494 339**
Zysk za okres	-	-	-	-	381 916	**381 916**
Inne całkowite dochody	-	-	272	40	-	**312**
Całkowite dochody za okres	**-**	**-**	**272**	**40**	**381 916**	**382 228**
Wypłata dywidendy (nota 36)	-	-	-	-	(207 815)	**(207 815)**
Płatności w formie akcji (nota 38)	-	-	(180)	-	-	**(180)**
Pozostałe korekty (zaokrąglenia)	-	-	-	-	2	**2**
Stan na 31 grudnia 2016 roku	**145 848**	**80 199**	**54 001**	**5 670**	**382 856**	**668 574**

Warszawa, 19 marca 2018 roku

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku	2016 roku
PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ			
Zysk netto przed opodatkowaniem		**547 710**	**467 089**
Korekty o:			
Amortyzację	31	34 269	23 358
(Zyski) / straty z tytułu różnic kursowych		553	(157)
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)		(56 515)	(36 364)
(Zysk) / strata z działalności inwestycyjnej		(6 046)	1 446
Zmiana wyceny pochodnych instrumentów finansowych	16	(4 437)	(2 512)
Zmiana stanu rezerw oraz zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych		39 975	54 271
Inne korekty	37	798	(171)
Wynik operacyjny przed zmianami w kapitale obrotowym		**556 307**	**506 960**
Zmiana stanu należności i kaucji z tytułu umów o budowę		(194 910)	(123 050)
Zmiana stanu zapasów		(82 605)	(80 169)
Zmiana stanu kaucji z tytułu umów o budowę oraz zobowiązań, z wyjątkiem pożyczek i kredytów		212 115	393 547
Zmiana stanu wyceny długoterminowych kontraktów budowlanych oraz rezerwy na straty na kontraktach budowlanych	26	(517 773)	(26 010)
Zmiana stanu przychodów przyszłych okresów		263 103	(55 875)
Zmiana stanu środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania	19	(8 033)	15 206
Środki pieniężne z działalności operacyjnej		**228 204**	**630 609**
Zapłacony podatek dochodowy		(132 881)	(96 500)
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ		**95 323**	**534 109**
PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ			
Wpływy ze sprzedaży wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		986	1 046
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(20 253)	(40 751)
Wpływy ze sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych		5 364	-
Nabycie udziałów w podmiotach powiązanych		(3 354)	(150)
Nabycie aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności		(665 619)	-
Wpływy z tytułu aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności		387 610	-
Pożyczki udzielone	16	(104 253)	(9 163)
Spłata udzielonych pożyczek	16	46 636	-
Dywidendy otrzymane	34	51 686	36 586
Odsetki otrzymane		3 112	1 918
Inne wpływy inwestycyjne		-	47
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO WYKORZYSTANE W DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ		**(298 085)**	**(10 467)**

Warszawa, 19 marca 2018 roku

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych (cd.)

PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ			
Dywidendy wypłacone		(382 696)	(207 815)
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego		(11 705)	(11 318)
Odsetki zapłacone		(1 531)	(821)
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO WYKORZYSTANE W DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ		**(395 932)**	**(219 954)**
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO RAZEM		**(598 694)**	**303 688**
Różnice kursowe netto (od środków pieniężnych i ich ekwiwalentów)		(1 078)	492
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA POCZĄTEK OKRESU	**19**	**2 239 546**	**1 935 366**
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA KONIEC OKRESU	**19**	**1 639 774**	**2 239 546**

Warszawa, 19 marca 2018 roku

Noty do sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne

Budimex SA („Spółka", „Emitent") z siedzibą w Warszawie, przy ulicy Stawki 40, jest spółką akcyjną wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod nr KRS 0000001764.

Budimex SA jest jednostką dominującą Grupy Budimex, w której pełni rolę centrum doradczego, zarządzającego i finansowego.

Czas trwania Spółki jest nieoznaczony.

Przedmiotem działalności Spółki są szeroko rozumiane usługi budowlano – montażowe wykonywane w systemie generalnego wykonawstwa w kraju i za granicą oraz w niewielkim zakresie działalność deweloperska, zarządzanie nieruchomościami, działalność handlowa i produkcyjna.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności („PKD" 2007) na dzień 31 grudnia 2017 roku podstawowym przedmiotem działalności Spółki były roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (klasyfikacja wg PKD 42.11.Z). Sektorem, w którym działa Spółka według klasyfikacji Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie jest budownictwo.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Spółka posiadała następujące oddziały:

- Oddział Budownictwa Ogólnego Północ w Poznaniu przy ulicy Wołowskiej 92A,
- Oddział Budownictwa Ogólnego Południe w Krakowie przy ulicy Ujastek 7,
- Oddział Budownictwa Ogólnego Wschód w Warszawie przy ulicy Stawki 40,
- Oddział Budownictwa Komunikacyjnego Północ w Warszawie przy ulicy Stawki 40,
- Oddział Budownictwa Komunikacyjnego Południe w Krakowie przy ulicy Ujastek 7,
- Oddział Budownictwa Komunikacyjnego Zachód we Wrocławiu przy ulicy Mokronoskiej 2,
- Oddział Budownictwa Przemysłowego i Kolejowego w Warszawie przy ulicy Stawki 40,
- Oddział Usług Sprzętowych w Pruszkowie przy ulicy Przejazdowej 24,
- Oddział w Rzeszowie przy ulicy Słowackiego 24,
- Oddział w Poznaniu przy ulicy Wołowskiej 92A,
- Budimex SA Zweigniederlassung Köln, Pferdmengesstr. 5, Köln.

Spółka należy do Grupy Ferrovial, której jednostką dominującą jest Ferrovial SA, z siedzibą w Madrycie, Hiszpania.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Spółki w dniu 19 marca 2018 roku.

2. Założenie kontynuacji działalności

Sprawozdanie finansowe Spółki zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółkę w dającej się przewidzieć przyszłości. Zarząd Spółki nie stwierdza na dzień podpisania sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Spółkę po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia przez nią dotychczasowej działalności.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku zobowiązania krótkoterminowe Spółki przewyższają aktywa obrotowe o 246 742 tysiące złotych. Biorąc pod uwagę dobrą sytuację Grupy Budimex w zakresie płynności, której skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2017 roku wykazuje nadwyżkę aktywów obrotowych nad zobowiązaniami krótkoterminowymi w wysokości 569 717 tysięcy złotych, Zarząd Spółki nie stwierdza na dzień podpisania sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Spółkę w dającej się przewidzieć przyszłości.

3. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego i oświadczenie o zgodności

Niniejsze sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF") zatwierdzonymi przez Unię Europejską („UE"), obowiązującymi na dzień bilansowy niniejszego sprawozdania finansowego.

Standardy i zmiany do standardów zastosowane po raz pierwszy w roku 2017

Spółka postanowiła skorzystać z możliwości wcześniejszego zastosowania MSSF 15 „Przychody z umów z klientami" oraz zmiany do MSSF 15: „Data wejścia w życie MSSF 15" i zaczęła go stosować począwszy od 1 stycznia 2017 roku. Spółka postanowiła zastosować standard retrospektywnie z łącznym efektem pierwszego zastosowania ujętym w dniu pierwszego zastosowania. Według Spółki wcześniejsza aplikacja MSSF 15 nie miała istotnego wpływu na sprawozdania finansowe sporządzane w latach ubiegłych, dlatego też na dzień 1 stycznia 2017 roku nie została dokonana żadna korekta, która miałaby zostać ujęta w wyniku z lat ubiegłych. Szczegóły polityki rachunkowości w zakresie przychodów zostały przedstawione w nocie 4.17.

Poza tym w trakcie roku zakończonego 31 grudnia 2017 roku Spółka zastosowała po raz pierwszy następujące zmiany do standardów:

- Zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych" – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień,
- Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy" – Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego od niezrealizowanych strat.

W/w zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

Standardy, zmiany do standardów jakie zostały już opublikowane, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe Spółka nie zastosowała następujących standardów oraz zmian do standardów, które zostały opublikowane i zatwierdzone do stosowania w UE, ale które nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe", zatwierdzony w UE w dniu 22 listopada 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- MSSF 16 „Leasing", zatwierdzony w UE w dniu 31 października 2017 roku, (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Wyjaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami", zatwierdzone w UE w dniu 31 października 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 2 „Płatności w formie akcji" – Wyjaśnienia i wycena płatności w formie akcji, zatwierdzone w UE w dniu 26 lutego 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe" – Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe" wraz z MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe", zatwierdzone w UE w dniu 3 listopada 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie lub w momencie zastosowania MSSF 9 „Instrumenty finansowe" po raz pierwszy),
- Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne" – Reklasyfikacja nieruchomości inwestycyjnych, zatwierdzone w UE w dniu 14 marca 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016)" - dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa, zatwierdzone w UE w dniu 7 lutego 2018 roku (zmiany do MSSF 12 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie, a zmiany do MSSF 1 i MSR 28 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

Spółka postanowiła nie skorzystać z możliwości wcześniejszego zastosowania MSSF 9. Według bieżących wstępnych szacunków Spółki odpis aktualizujący wartość należności z tytułu dostaw i usług (odpis obliczony w oparciu o koncepcję oczekiwanych strat kredytowych), który zostałby utworzony na dzień 31 grudnia 2017 roku, gdyby Spółka zdecydowała się wcześniej zastosować MSSF 9, wyniósłby około 1 000 tysięcy złotych i nie miałby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe. Spółka nie oszacowała dotychczas wpływu zastosowania MSSF 9 na inne pozycje w sprawozdaniu finansowym.

Ponadto, Spółka postanowiła nie skorzystać z możliwości wcześniejszego zastosowania MSSF 16. Spółka szacuje, że przyjęcie do stosowania MSSF 16 „Leasing" może w pewnym stopniu zwiększyć zarówno jej aktywa trwałe, jak i zobowiązania finansowe, co będzie miało wpływ na niektóre wskaźniki finansowe. Jednocześnie oczekuje dodatniego wpływu na wynik z działalności operacyjnej, a ujemnego na wynik z działalności finansowej. Wartość przyszłych (niezdyskontowanych) płatności z tytułu leasingu operacyjnego, która zostałaby ujęta jako aktywa/ zobowiązania finansowe zgodnie z założeniami MSSF 16 na dzień 31 grudnia 2017 roku została ujawniona w nocie 44.

Pozostałe wyżej wymienione standardy oraz zmiany do standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Spółkę na dzień bilansowy.

Standardy, zmiany do standardów, interpretacje przyjęte przez RMSR, ale jeszcze nie zatwierdzone przez UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych standardów, zmian do standardów oraz interpretacji, które według stanu na dzień sporządzenia sprawozdania nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania:

- MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe" (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe" – Prawo wcześniejszej spłaty z negatywnym wynagrodzeniem (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach" - Wycena długoterminowych udziałów w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze" – Zmiany do programu określonych świadczeń (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015-2017)" obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe" (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność co do ujęcia podatku dochodowego" (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie).

Sprawozdanie finansowe jest sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, z wyjątkiem korekty hiperinflacyjnej opisanej w nocie 20 oraz z wyjątkiem niektórych instrumentów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego zgodnie z określoną poniżej polityką rachunkowości.

Koszt historyczny ustalany jest co do zasady na bazie wartości godziwej dokonanej zapłaty za dobra lub usługi.

Za wartość godziwą uznaje się cenę, którą można uzyskać przy sprzedaży składnika aktywów lub zapłaconą w celu przeniesienia zobowiązania w zwyczajowej transakcji na głównym (lub najkorzystniejszym) rynku w dniu wyceny i na obecnych warunkach rynkowych, niezależnie od tego, czy cena jest bezpośrednio obserwowalna czy oszacowana przy użyciu innej techniki wyceny. W wycenie do wartości godziwej składnika aktywów lub zobowiązania Spółka bierze pod uwagę właściwości danego składnika aktywów lub zobowiązań, jeżeli uczestnicy rynku biorą te cechy pod uwagę przy wycenie aktywów lub zobowiązań na dzień wyceny. Wartość godziwą dla celów wyceny i/lub ujawniania informacji w sprawozdaniu finansowym Spółki ustala się na w/w podstawie, z wyjątkiem transakcji płatności w formie akcji, które są objęte zakresem MSSF 2, transakcji leasingowych, które są objęte zakresem MSR 17 jak i wycen, które mają pewne podobieństwa do wartości godziwej, ale nie są wartościami godziwymi takimi jak cena sprzedaży netto zgodnie z MSR 2 czy wartość użytkowa zgodnie z MSR 36.

Spółka klasyfikuje zasady pomiaru wartości godziwej wykorzystując poniższą hierarchię odzwierciedlającą wagę danych źródłowych wykorzystywanych do wyceny:

- Poziom 1: ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań, do których Spółka ma dostęp w dniu wyceny,
- Poziom 2: dane wsadowe inne niż ceny notowane zaliczane do Poziomu 1, które są obserwowalne dla aktywów lub zobowiązań w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (pochodne cen),
- Poziom 3: dane wsadowe dla aktywów lub zobowiązań, które nie są oparte na obserwowalnych danych rynkowych (dane źródłowe nieobserwowalne).

4. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości

Najważniejsze zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego przedstawione zostały poniżej. Zasady te stosowane były we wszystkich prezentowanych okresach w sposób ciągły, o ile nie podano inaczej.

4.1 Transakcje i wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniu finansowym Spółki wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym prowadzona jest działalność („waluta funkcjonalna"). Dane finansowe prezentowane są w złotych polskich, która jest

walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Spółki, w zaokrągleniu do pełnych tysięcy złotych, chyba że w konkretnych sytuacjach podano inaczej.

Transakcje i salda

Transakcje w walucie obcej początkowo ujmuje się w walucie funkcjonalnej, stosując do przeliczenia kwoty wyrażonej w walucie obcej natychmiastowy kurs wymiany waluty funkcjonalnej na walutę obcą obowiązujący na dzień zawarcia transakcji.

Na każdy dzień bilansowy:

- pozycje pieniężne w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu zamknięcia,
- pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia wyrażonego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Różnice kursowe dotyczące aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych, powstałe na dzień ich wyceny oraz przy zapłacie należności i zobowiązań w walutach obcych, jak również sprzedaży walut są zaliczane odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych. W przypadku pozycji niepieniężnych wycenianych w wartości godziwej, jeśli zyski lub straty z tytułu wyceny do wartości godziwej ujmowane są w kapitale własnym, to różnice kursowe ujmowane są również w kapitale własnym. Z kolei jeśli zyski lub straty z tytułu wyceny do wartości godziwej ujmowane są w rachunku zysków i strat, tak samo ujmuje się różnice kursowe.

Oddziały zagraniczne

Wynik finansowy oraz aktywa, kapitał własny i zobowiązania oddziału zagranicznego Spółki wyrażone w odmiennej walucie funkcjonalnej (w euro) przelicza się na złote polskie w następujący sposób:

- aktywa i zobowiązania przelicza się według kursu zamknięcia obowiązującego na dany dzień bilansowy,
- przychody i koszty przelicza się według kursu średniego,
- wszystkie wynikające stąd różnice kursowe ujmuje się jako odrębny składnik pozostałych całkowitych dochodów oraz w wartości skumulowanej w kapitale jako „różnice kursowe z przeliczenia oddziałów zagranicznych".

4.2 Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe są wyceniane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz o odpisy z tytułu utraty wartości. Grunty wyceniane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe, z wyjątkiem gruntów, są amortyzowane zgodnie z trybem konsumowania korzyści ekonomicznych płynących ze składnika aktywów w celu rozłożenia ich wartości początkowej, pomniejszonej o wartość końcową, w szacowanym okresie ich użytkowania. Spółka stosuje liniową metodę amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych. Amortyzację rozpoczyna się, gdy dany składnik rzeczowych aktywów trwałych jest dostępny do użytkowania.

Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych w Spółce kształtują się następująco:

- budynki i budowle 2 – 40 lat
- urządzenia techniczne, maszyny 2 – 14 lat
- środki transportu 3 – 14 lat
- pozostałe środki trwałe 2 – 10 lat

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego składnika rzeczowych aktywów trwałych, natomiast jako odrębny składnik rzeczowych aktywów trwałych ujmuje się tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Spółki, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Pozostałe koszty poniesione po początkowym ujęciu, np. koszty napraw, przeglądów, opłaty eksploatacyjne, wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione, z wyjątkiem istotnych kosztów generalnych przeglądów, które są ujmowane w wartości bilansowej odpowiedniej pozycji rzeczowych aktywów trwałych.

Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania rzeczowych aktywów trwałych dokonuje się przynajmniej raz w roku i w razie potrzeby dokonuje ich korekty. W przypadku, gdy wartość bilansowa składnika rzeczowych aktywów trwałych przewyższa jego oszacowaną wartość odzyskiwalną, wartość bilansową spisuje się do poziomu wartości odzyskiwalnej.

Zyski i straty z tytułu zbycia składnika rzeczowych aktywów trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie są wyceniane w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, w tym kosztów finansowania, pomniejszonych o odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie są amortyzowane do momentu zakończenia ich budowy, tj. zanim nie są dostępne do użytkowania.

4.3 Nieruchomości inwestycyjne

Początkowo nieruchomości inwestycyjne są ujmowane w księgach według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne, z wyjątkiem gruntów oraz nieruchomości spełniających kryteria zaklasyfikowania ich jako przeznaczonych do sprzedaży, podlegają amortyzacji metodą liniową oraz są korygowane o odpisy z tytułu utraty wartości.

Okresy użytkowania nieruchomości inwestycyjnych w Spółce kształtują się następująco:

- prawo wieczystego użytkowania gruntów 40 lat
- budynki i budowle 10 – 40 lat
- pozostałe nieruchomości inwestycyjne 2 – 10 lat

4.4 Wartości niematerialne

Wartości niematerialne są rozpoznawane, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości spowodują wpływ do Spółki korzyści ekonomicznych, które mogą być bezpośrednio powiązane z tymi aktywami oraz można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów.

Początkowe ujęcie wartości niematerialnych następuje według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Po ujęciu początkowym, wartości niematerialne są wyceniane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Wartości niematerialne amortyzowane są metodą liniową w szacowanym okresie ich użytkowania.

Okresy użytkowania dla wartości niematerialnych Spółki kształtują się następująco:

- patenty i licencje 5 – 10 lat
- oprogramowanie 2 – 5 lat

Oszacowany okres ekonomicznej użyteczności i metoda amortyzacji podlegają weryfikacji na koniec każdego roku obrotowego, a skutki zmian szacunków rozlicza się prospektywnie.

4.5 Aktywa trwałe (grupy do zbycia) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Do grupy tej zalicza się składniki aktywów trwałych (lub grup do zbycia), jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie.

Wycena składnika aktywów trwałych (lub grup do zbycia) następuje w kwocie niższej z jego wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia. Wartość godziwą aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży (grup do zbycia) ustala się zgodnie z MSSF 13.

4.6 Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są aktywowane jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów, aż do momentu, w którym aktywa te są zasadniczo gotowe do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży.

Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, obciążenia finansowe z tytułu umów leasingu finansowego oraz różnice kursowe powstałe w związku z finansowaniem zewnętrznym do wysokości odpowiadającej korekcie kosztu.

Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmuje się jako koszty w okresie, w którym je poniesiono.

Dostosowywanymi składnikami aktywów mogą być w Spółce przede wszystkim rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne oraz wartości niematerialne.

4.7 Leasing

Spółka jest stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje obce środki trwałe do odpłatnego używania lub pobierania pożytków przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu finansowego, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały lub inwestycje, według wartości godziwej przedmiotu leasingu lub w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu, jeżeli jest ona niższa od wartości godziwej. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania.

Rzeczowe aktywa trwałe używane na podstawie umów leasingu amortyzowane są metodą liniową przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres ich użytkowania lub okres leasingu, jeżeli brak jest wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat, z uwzględnieniem zasad opisanych w punkcie 4.6.

Spółka nie występuje w umowach jako leasingodawca.

4.8 Utrata wartości aktywów niefinansowych

Na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy istnieją obiektywne dowody wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości składnika bądź grupy aktywów niefinansowych. Jeśli dowody takie istnieją, Spółka ustala szacowaną możliwą do odzyskania wartość składnika aktywów i dokonuje odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości, w kwocie równej różnicy między wartością możliwą do odzyskania i wartością bilansową. Wartość odzyskiwalna to wyższa z dwóch kwot: wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży i wartości użytkowej. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta przed opodatkowaniem, uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego składnika aktywów.

Dla potrzeb analizy pod kątem oceny utraty wartości, aktywa grupuje się na najniższym możliwym poziomie, w odniesieniu do którego występują dające się zidentyfikować odrębnie przepływy pieniężne (ośrodki wypracowujące środki pieniężne). Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest najmniejszym, możliwym do określenia zespołem aktywów generującym wpływy pieniężne w znacznym stopniu niezależne od wpływów pieniężnych pochodzących z innych aktywów lub grup aktywów.

Strata wynikająca z utraty wartości jest ujmowana w rachunku zysków i strat.

Jeśli strata z tytułu utraty wartości ulega następnie odwróceniu, wartość netto składnika aktywów (lub ośrodka generującego przepływy pieniężne) zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, nie przekraczającej jednak wartości bilansowej tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby w poprzednich latach nie ujęto straty z tytułu utraty wartości składnika aktywów generującego przepływy pieniężne. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmuje się w niezwłocznie w rachunku zysków i strat.

4.9 Zaliczki na poczet zakupu aktywów niefinansowych

Zaliczki na poczet zakupu rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych, wartości niematerialnych oraz zapasów („Zaliczki przekazane") ujmowane są w ramach należności krótkoterminowych.

4.10 Zapasy

Zapasy rzeczowych składników majątku obrotowego stanowią materiały, towary, produkcja w toku oraz wyroby gotowe. Spółka stosuje następujące zasady kwalifikacji zapasów do poszczególnych kategorii:

- Materiały – elementy składowane w miejscach magazynowania przeznaczone do wykorzystania w procesach produkcyjnych, zwłaszcza do zużycia w działalności budowlanej,
- Produkcja w toku – obejmuje składowane na terenach budów składniki zapasów o ogólnym przeznaczeniu, niskim stopniu przetworzenia, które mogą w prosty sposób oraz bez ponoszenia istotnych kosztów zostać wykorzystane na innych kontraktach lub sprzedane (w przypadku, gdy okażą się niepotrzebne do realizacji danego kontraktu),
- Towary – składniki zapasów nabyte w celu ich odsprzedaży,

- Wyroby gotowe – wyroby własnej produkcji, których proces przerobu został całkowicie zakończony.

Składnikami zapasów nie są elementy składowane na terenach budów o przeznaczeniu specyficznym dla danej budowy, przetworzone we własnym zakresie lub przez podwykonawcę, co do których nie jest pewne, iż w prosty sposób mogą zostać wykorzystane na innych kontraktach lub sprzedane. Takie pozycje odnoszone są bezpośrednio w koszty kontraktu.

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i wartości netto możliwej do uzyskania. Wartość netto możliwa do uzyskania jest to możliwa do uzyskania na dzień bilansowy cena sprzedaży bez podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego, pomniejszona o rabaty, opusty, koszty związane z przystosowaniem składnika do sprzedaży i dokonaniem tej sprzedaży.

Rozchód materiałów wyceniany jest według ceny nabycia, ustalonej jako średnia ważona cen materiałów, rozchód towarów wyceniany jest według ceny nabycia ustalonej metodą „pierwsze weszło – pierwsze wyszło", natomiast rozchód produkcji w toku oraz wyrobów gotowych jest wyceniany według kosztu bezpośrednich materiałów i robocizny oraz uzasadnionej części pośrednich kosztów produkcji, ustalonej przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

4.11 Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku i w kasie wyceniane są według wartości nominalnej.

Wykazana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych pozycja „Środki pieniężne i ich ekwiwalenty" składa się z gotówki w kasie, depozytów płatnych na żądanie oraz lokat o zapadalności do 12 miesięcy, które są łatwo wymienialne na określoną kwotę środków pieniężnych oraz które są narażone na nieznaczne ryzyko zmiany wartości.

Do środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania Spółka zalicza przede wszystkim środki:

- stanowiące zabezpieczenie gwarancji bankowych,
- środki na rachunkach powierniczych i bieżących w części należnej partnerom realizującym kontrakt budowlany.

Spółka wykazuje środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w ramach środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, natomiast na potrzeby sprawozdania przepływów pieniężnych stan środków pieniężnych na początek i koniec okresu pomniejszany jest o środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania, a ich zmiana ujmowana jest w ramach przepływów z działalności operacyjnej.

4.12 Instrumenty finansowe

Aktywa i zobowiązania finansowe ujmowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy Spółka staje się stroną wiążącej umowy. Posiadane instrumenty są klasyfikowane w podziale na następujące kategorie:

- Aktywa finansowe: aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, należności oraz pożyczki, aktywa finansowe wykazywane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (w tym pochodne instrumenty finansowe);
- Zobowiązania finansowe i instrumenty kapitałowe: kredyty bankowe i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług, kaucje z tytułu umów o budowę, kredyty bankowe i pożyczki, zobowiązania wykazywane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (w tym pochodne instrumenty finansowe).

Klasyfikacja opiera się na kryterium celu nabycia inwestycji lub zaciągnięcia zobowiązania. Zarząd określa klasyfikację do poszczególnych kategorii inwestycji lub zobowiązań przy ich początkowym ujęciu, a następnie poddaje ją weryfikacji na każdy dzień bilansowy.

Aktywa i zobowiązania finansowe wykazywane według wartości godziwej, z zyskami lub stratami rozliczanymi przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje:

- Aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz
- Aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej, z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat.

Składnik aktywów lub zobowiązań finansowych zalicza się do aktywów lub zobowiązań przeznaczonych do obrotu, jeżeli:

- został nabyty lub zaciągnięty przede wszystkim w celu sprzedaży lub odkupienia w krótkim terminie,
- jest instrumentem pochodnym (z wyjątkiem instrumentów zabezpieczających).

Transakcje zakupu i sprzedaży inwestycji, zaciągnięcia lub spłaty zobowiązania ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Spółka staje się stroną umowy tego instrumentu. Inwestycje ujmuje się początkowo według wartości godziwej. Koszty transakcyjne ujmowane są w rachunku zysków i start.

Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku.

Należności z tytułu dostaw i usług dotyczące realizowanych kontraktów budowlanych oraz z tytułu udzielonych zaliczek (niezaliczanych jednak do instrumentów finansowych) klasyfikowane są jako należności krótkoterminowe, gdyż oczekuje się, że zostaną uregulowane w toku normalnego cyklu operacyjnego jednostki.

Należności z tytułu kaucji gwarancyjnych oraz pożyczki, których termin wymagalności jest krótszy niż 12 miesięcy ujmowane są jako aktywa obrotowe. Długoterminowe należności z tytułu kaucji gwarancyjnych podlegają dyskontowaniu do wartości bieżącej według efektywnych stóp procentowych.

Pożyczki i należności handlowe ujmuje się początkowo według wartości godziwej, a następnie wycenia się je według kosztu zamortyzowanego, pomniejszając je przy tym o odpisy z tytułu utraty wartości. Odpis z tytułu utraty wartości należności tworzy się, gdy istnieją obiektywne dowody na to, że Spółka nie będzie w stanie otrzymać wszystkich należnych kwot wynikających z pierwotnych warunków należności. Kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się poprzez zastosowanie konta odpisów aktualizujących. Kwotę straty ujmuje się w zysku lub stracie.

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności to niepochodne aktywa finansowe, niezaliczone do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu ani pożyczek i należności, o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Spółka zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności.

Transakcje zakupu i sprzedaży inwestycji ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Spółka zobowiązuje się zakupić lub sprzedać dany składnik aktywów. Inwestycje ujmuje się początkowo według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne; w kolejnych okresach inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu) z uwzględnieniem utraty wartości.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to niepochodne instrumenty finansowe niezaklasyfikowne do żadnej z pozostałych kategorii instrumentów finansowych. Zalicza się je do aktywów trwałych, o ile Spółka nie zamierza zbyć inwestycji w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego. Jeśli istnieją plany zbycia inwestycji w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego, aktywa te są reklasyfikowane do aktywów obrotowych.

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Spółka zobowiązuje się zakupić lub sprzedać dany składnik aktywów. Aktywa ujmuje się początkowo według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne. Aktywa wyłącza się z ksiąg rachunkowych, gdy prawa do uzyskiwania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub Spółka dokonała przeniesienia wszelkich ryzyk i pożytków z tytułu ich własności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wykazuje się po początkowym ujęciu według wartości godziwej. Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej wykazuje się w okresie, w którym powstały. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczony, odnosi się na inne całkowite dochody. Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży stanowiących pozycje pieniężne wynikające z różnic kursowych ujmuje się w rachunku zysków i strat w okresie, w którym powstały. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży stanowiące pozycje niepieniężne, w przypadku gdy wartość godziwa jest niemożliwa do ustalenia, wyceniane są według ceny nabycia pomniejszonej o ewentualną utratę wartości. W razie sprzedaży papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży" lub utraty przez nie wartości, łączne dotychczasowe korekty do poziomu aktualnej wartości godziwej, ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach i skumulowane w kapitale własnym, wykazuje się w rachunku zysków i strat jako zyski i straty z aktywów finansowych.

Spółka dokonuje na każdy dzień bilansowy oceny, czy występują obiektywne dowody na to, że składnik aktywów finansowych lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość.

W odniesieniu do kapitałowych papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży", przy ustalaniu, czy papiery wartościowe utraciły wartość bierze się pod uwagę znaczący lub przedłużający się spadek wartości godziwej danego papieru wartościowego poniżej jego kosztu. Jeżeli takie dowody występują w przypadku aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, dla których wycena według wartości godziwej jest możliwa, łączne dotychczasowe straty – ustalone jako różnica pomiędzy ceną nabycia, a aktualną wartością godziwą, pomniejszoną o ewentualne straty z tytułu utraty wartości ujęte wcześniej w rachunku zysków i strat – wyłącza się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat. W przypadku, gdy wycena według wartości godziwej jest niemożliwa, utrata wartości ujmowana jest bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w zysku lub stracie, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w zysku lub stracie.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz kaucje z tytułu umów o budowę

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług na dzień ich powstania są wykazywane w wartości bieżącej przewidywanej zapłaty i ujmowane w okresach późniejszych według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług dotyczące realizowanych kontraktów budowlanych klasyfikowane są jako zobowiązania krótkoterminowe, gdyż oczekuje się, że zostaną uregulowane w toku normalnego cyklu operacyjnego jednostki.

Zobowiązania z tytułu kaucji gwarancyjnych, których termin rozliczenia jest krótszy niż 12 miesięcy ujmowane są jako zobowiązania krótkoterminowe. Długoterminowe zobowiązania z tytułu kaucji gwarancyjnych podlegają dyskontowaniu do wartości bieżącej według efektywnych stóp procentowych. Krótkoterminowe kaucje z tytułu umów o budowę na dzień ich powstania są wykazywane w wartości bieżącej przewidywanej zapłaty i ujmowane w okresach późniejszych według zamortyzowanego kosztu.

Kredyty bankowe i pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania

W momencie początkowego ujęcia, kredyty bankowe, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania są ujmowane według wartości godziwej skorygowanej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika zobowiązań finansowych. Na dzień bilansowy te zobowiązania finansowe wyceniane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

Instrumenty pochodne

Spółka zawiera transakcje pochodne w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem kursowym oraz ryzykiem stóp procentowych. Reguły obowiązujące przy wykorzystaniu instrumentów pochodnych zawarte są w polityce zarządzania ryzykiem Spółki zatwierdzonej przez Zarząd, co zostało szczegółowo opisane w nocie 7 „Zarządzanie ryzykiem finansowym".

Instrumenty pochodne wyceniane są na dzień bilansowy w wiarygodnie ustalonej wartości godziwej. Wartość godziwa instrumentów pochodnych jest szacowana przy użyciu modelu bazującego między innymi na wartości kursów walutowych (średnie kursy NBP) na dzień bilansowy lub różnicach w poziomach stóp procentowych waluty kwotowej i bazowej.

Skutki okresowej wyceny walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward i opcji walutowych oraz zyski i straty na dzień ich rozliczenia wykazywane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody/(koszty) operacyjne" w ramach działalności operacyjnej.

Spółka nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń.

Spółka współpracuje, zarówno w ramach transakcji na rynku pieniężnym, kapitałowym, jak i instrumentów pochodnych z bankami o wysokiej wiarygodności, nie powodując przy tym znacznej koncentracji ryzyka kredytowego.

4.13 Kapitały

Kapitał podstawowy obejmuje akcje zwykłe i jest wykazany według wartości nominalnej (zgodnej ze statutem oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego) skorygowanej o skutki hiperinflacji za okres, w którym gospodarka polska zaliczana była do hiperinflacyjnych.

Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej – to kwota równa nadwyżce cen obejmowania akcji Spółki ponad ich wartość nominalną. Została ona skorygowana o skutki hiperinflacji za okres, w którym gospodarka polska zaliczana była do hiperinflacyjnych.

Pozostałe kapitały rezerwowe obejmują kapitał utworzony zgodnie z polskimi wymogami ustawowymi, kapitał utworzony zgodnie ze statutem Spółki powyżej wymagalną ustawową wartość, koszty programu płatności w formie akcji przez Ferrovial SA (nota 38) oraz zyski/(straty) aktuarialne od zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oraz pozostałe.

Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów zagranicznych obejmują efekt przeliczenia pozycji sprawozdania finansowego zagranicznego oddziału Spółki z walut obcych na złote polskie.

4.14 Świadczenia pracownicze

Spółka prowadzi program wypłaty odpraw emerytalnych i rentowych, w związku z czym tworzy rezerwy na wartość bieżącą zobowiązań z tytułu wyżej wymienionych świadczeń. Wypłaty z tytułu powyższego programu odpisywane są w koszty rachunku zysków i strat w sposób umożliwiający rozłożenie kosztów tych świadczeń na cały okres zatrudnienia pracowników w Spółce. Wysokość rezerwy jest ustalana przez niezależnego aktuariusza metodą wyceny prognozowanych uprawnień jednostkowych. Zyski i straty aktuarialne są rozpoznawane w innych całkowitych dochodach i nie będą podlegać przeniesieniu do rachunku zysków i strat.

Spółka nie tworzy odrębnego funduszu gromadzącego wpłaty na przyszłe świadczenia.

4.15 Płatności w formie akcji

Ferrovial SA, spółka dominująca najwyższego stopnia, prowadzi własny program płatności w formie akcji rozliczany w formie instrumentów kapitałowych, w ramach którego pracownicy Spółki świadczą usługi zarówno Spółce jak i jej podmiotom zależnym w zamian za instrumenty kapitałowe Ferrovial SA. Zgodnie z MSSF 2 wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników w zamian za przyznanie instrumentów kapitałowych Ferrovial SA jest ujmowana w sprawozdaniu finansowym jako koszt oraz drugostronnie jako zwiększenie pozostałych kapitałów rezerwowych lub zobowiązań przez okres, w którym spełniane są warunki nabycia (okres nabywania uprawnień). Wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników jest określana w sposób pośredni poprzez odniesienie do wartości godziwej przyznanych instrumentów kapitałowych ustalonej w dniu przyznania instrumentów. Warunki nabycia uprawnień, inne niż warunki rynkowe, są uwzględniane poprzez korektę liczby instrumentów kapitałowych wykorzystanych w wycenie całej transakcji tak, aby ostatecznie wartość kosztu świadczonych usług opierała się na liczbie instrumentów kapitałowych, co do których oczekuje się, iż zostaną do nich nabyte uprawnienia.

Na podstawie umowy zawartej z Ferrovial SA w 2014 roku, Budimex SA zobowiązał się pokrywać koszty programu w odniesieniu do transzy instrumentów przyznanych w roku 2014 i latach kolejnych. Tym samym wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników, związana z instrumentami przyznanymi w roku 2014 i latach kolejnych została zaklasyfikowana jako zobowiązania (drugostronnie jako koszt). Wartość godziwa instrumentów przyznanych w latach 2010-2013 została ujęta w pozostałych kapitałach rezerwowych.

4.16 Rezerwy

Spółka tworzy rezerwy na przyszłe zobowiązania, których termin wymagalności lub kwota nie są pewne. Rezerwę tworzy się gdy:

- na Spółce ciąży obecny obowiązek świadczenia (prawny lub zwyczajowy) wynikający ze zdarzeń przeszłych,
- prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zwierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz
- można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

W przypadku usług budowlanych Spółka jest zobowiązana do udzielenia gwarancji na swoje usługi. Wysokość rezerw na koszty napraw gwarancyjnych jest związana z poszczególnymi segmentami budownictwa i wynosi od 0,3% do 1,4% przychodów z danego kontraktu. Wartość ta podlega indywidualnej analizie i może ulegać zwiększeniu lub zmniejszeniu w uzasadnionych przypadkach. Koszty przyszłych napraw gwarancyjnych obciążają koszty wytworzenia sprzedanych produktów.

4.17 Ujmowanie przychodów i kosztów

Przychody z umów z klientami są ujmowane, tylko gdy zostały spełnione wszystkie poniższe warunki:

- strony zawarły umowę i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków,
- Spółka jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące dóbr lub usług, które mają zostać przekazane,
- Spółka jest w stanie zidentyfikować warunki płatności za dobra lub usługi, które mają zostać przekazane,
- umowa ma treść ekonomiczną,
- jest prawdopodobne, że Spółka otrzyma wynagrodzenie, które będzie jej przysługiwało w zamian za dobra lub usługi, które zostaną przekazane klientowi.

Spółka łączy dwie lub więcej umów, które zostały zawarte równocześnie lub niemal równocześnie z tym samym klientem (lub podmiotami powiązanymi z klientem) i ujmuje je jako jedną umowę, jeżeli:

- umowy są negocjowane jako pakiet i dotyczą tego samego celu handlowego lub
- kwota wynagrodzenia należnego w ramach jednej umowy zależy od ceny lub wykonania innej umowy lub
- dobra lub usługi przyrzeczone w umowach są pojedynczymi zobowiązaniami do wykonania świadczenia.

Spółka ujmuje zmianę umowy jako oddzielną umowę, jeśli zakres umowy zwiększa się ze względu na dodanie przyrzeczonych dóbr lub usług, które są uznawane za odrębne oraz jeśli cena określona w umowie zwiększa się o kwotę wynagrodzenia, odzwierciedlającą indywidualne ceny sprzedaży dodatkowych przyrzeczonych dóbr lub usług.

Spółka ujmuje przychody w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi. Przekazanie składnika aktywów następuje w momencie, gdy klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów. Przychody ujmowane są jako kwoty równe cenie transakcyjnej, która została przypisana do danego zobowiązania do wykonania świadczenia.

W momencie zawarcia umowy Spółka dokonuje oceny dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie z klientem i identyfikuje jako zobowiązanie do wykonania świadczenia każde przyrzeczenie do przekazania na rzecz klienta dobra lub usługi (lub pakietu dóbr lub usług) lub grupy odrębnych dóbr lub usług, które są zasadniczo takie same i w przypadku których przekazanie na rzecz klienta ma taki sam charakter.

Spółka przenosi kontrolę nad dobrem lub usługą w miarę upływu czasu i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia oraz ujmuje przychody w miarę upływu czasu, jeśli spełniony jest jeden z następujących warunków:

- klient jednocześnie otrzymuje i czerpie korzyści płynące ze świadczenia w miarę jego wykonywania,
- w wyniku wykonania świadczenia powstaje lub zostaje ulepszony składnik aktywów, a kontrolę nad tym składnikiem aktywów – w miarę jego powstawania lub ulepszania – sprawuje klient,
- w wyniku wykonania świadczenia nie powstaje składnik o alternatywnym zastosowaniu dla Spółki, a przysługuje jej egzekwowalne prawo do zapłaty za dotychczas wykonane świadczenie.

Uznaje się, że w przypadku świadczenia przez Spółkę usług budowlanych zasadniczo powstaje jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia. Tym samym kwestia przypisania ceny transakcyjnej do zobowiązania do wykonania świadczenia nie wymaga szacowania.

MSSF 15 wymaga zastosowania jednorodnej metody ujmowania przychodów dla kontraktów i zobowiązań o podobnej charakterystyce. Preferowaną przez Spółkę metodą pomiaru wartości dóbr i usług, które przekazuje się klientom w miarę upływu czasu jest metoda obmiaru wykonywanych prac (metoda oparta na wynikach), tak długo jak podczas wykonania umowy można mierzyć postęp wykonanej pracy.

W umowach o świadczenie usług, w których towary i usługi są zasadniczo takie same i są przekazywane na podstawie tego samego wzoru konsumpcji, w taki sposób, że klient korzysta z nich w miarę ich otrzymywania, metoda rozpoznawania przychodów wybrana przez Spółkę opiera się na czasie, który upłynął, podczas gdy koszty są rejestrowane zgodnie z zasadą memoriałową.

W związku z powyższym metoda udziału kosztów poniesionych do dnia ustalenia przychodów w całkowitych kosztach świadczenia (metoda oparta na nakładach) jest stosowana tylko w tych przypadkach, w których postępu prac nie można wiarygodnie zmierzyć za pomocą metody opartej na wynikach.

Jeżeli nie można racjonalnie zmierzyć wyników spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, przychody ujmuje się wyłącznie do wysokości poniesionych kosztów, których odzyskania Spółka oczekuje.

Jeśli zobowiązanie do wykonania świadczenia nie jest spełniane w czasie, uznaje się, że Spółka spełnia je w określonym momencie.

W przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty związane z realizacją kontraktu przekroczą łączne przychody, zgodnie z MSR 37 przewidywana strata (nadwyżka kosztów nad przychodami) obciąża koszty operacyjne oraz drugostronnie tworzona jest rezerwa na umowy rodzące obciążenia (rezerwa na straty na kontraktach).

Spółka prezentuje w aktywach, w pozycji „wycena długoterminowych kontraktów budowlanych", wycenę w odniesieniu do wszystkich umów w trakcie realizacji, w przypadku których rozpoznane przychody przewyższają należności wynikające z faktur częściowych. Nieuregulowane kwoty naliczone i zafakturowane za pracę wykonaną w ramach umowy prezentowane są w pozycji „należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności", natomiast kwoty zatrzymane przez odbiorców – w pozycji „kaucje z tytułu umów o budowę".

Spółka prezentuje w zobowiązaniach, w pozycji „wycena długoterminowych kontraktów budowlanych", wycenę w odniesieniu do wszystkich umów w trakcie realizacji, w przypadku których kwoty zafakturowane za pracę wykonaną w ramach umowy przewyższają rozpoznane przychody. W pozycji „rezerw na straty na kontraktach budowlanych" ujmowane są rezerwy na straty na kontraktach. Nieuregulowane kwoty należne dostawcom, na które Spółka otrzymała faktury, prezentowane są w pozycji „zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania", natomiast kwoty zatrzymane dostawcom – w pozycji „kaucje z tytułu umów o budowę".

Dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem ujmuje się jako koszt danego okresu sprawozdawczego ze względu na brak pewności ich odzyskania.

Umowy z klientem nie zawierają istotnego elementu finansowania. Udzielane przez inwestora zaliczki w przypadku kontraktów budowlanych konsumowane są przez wydatki dokonywane w pierwszych etapach każdej budowy, tak więc nie występuje długoterminowe finansowanie prowadzonej budowy otrzymaną zaliczką.

Spółka nie ma umów, które zawierałyby wynagrodzenie zmienne.

Otrzymane wynagrodzenia za niedostarczone towary oraz niezakończone usługi (zaliczki) są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako przychody przyszłych okresów.

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są, w odniesieniu do głównej kwoty należnej, zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w momencie, kiedy zostaje ustanowione prawo akcjonariuszy do otrzymania płatności.

Zgodnie z zasadą memoriału Spółka ujmuje w rachunku zysków i strat wszystkie koszty przypadające na dany okres sprawozdawczy niezależnie od okresu ich faktycznego rozliczenia. Koszty poniesione, a nieodnoszące się do danego okresu są ujmowane w aktywach jako rozliczenia międzyokresowe czynne (ujęte w linii: „należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności"), natomiast koszty nieponiesione, a przypadające na dany okres, stanowią zobowiązania z tytułu kosztów niezafakturowanych (ujęte w linii: „zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania").

4.18 Zysk / (strata) brutto ze sprzedaży

Zysk / (strata) brutto ze sprzedaży to różnica pomiędzy:

- przychodami ze sprzedaży produkcji podstawowej i innych usług realizowanych w ramach działalności podstawowej Spółki oraz towarów i materiałów, a
- kosztami wytworzenia sprzedanych produktów i usług oraz zakupu sprzedanych towarów i materiałów.

4.19 Zysk / (strata) z działalności operacyjnej

Zysk / (strata) z działalności operacyjnej obejmuje przychody i koszty z działalności operacyjnej bez uwzględnienia kosztów i przychodów finansowych, do których zaliczane są przede wszystkim odsetki, różnice kursowe oraz koszty prowizji i gwarancji bankowych.

4.20 Podatek dochodowy (w tym odroczony podatek dochodowy)

Pozycja „Podatek dochodowy" w rachunku zysków i strat obejmuje podatek bieżący oraz podatek odroczony.

Podatek dochodowy od dochodów uzyskanych w kraju obliczany jest zgodnie z polskimi przepisami podatkowymi, natomiast dochody oddziału prowadzącego działalność za granicą podlegają opodatkowaniu według lokalnych przepisów, uwzględniając umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania.

W związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i zobowiązań, a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, Spółka tworzy rezerwy i ustala aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia. Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu, jeżeli przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wycenianie są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlegają kompensacie.

Podatek bieżący i odroczony ujmuje się w rachunku zysków i strat, z wyjątkiem przypadków dotyczących pozycji ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym. W takiej sytuacji podatek bieżący i odroczony ujmuje się również odpowiednio w pozostałych całkowitych dochodach lub w kapitale własnym.

4.21 Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych, wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności lub zobowiązań.

4.22 Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych

Jeżeli w ocenie Spółki jest prawdopodobne, że podejście do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych będzie zaakceptowane przez organ podatkowy, Spółka określa dochód do opodatkowania (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, niewykorzystane straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe z uwzględnieniem podejścia do opodatkowania planowanego lub zastosowanego w swoim zeznaniu podatkowym.

Jeżeli Spółka stwierdzi, że nie jest prawdopodobne, że organ podatkowy zaakceptuje podejście Spółki do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych, wówczas Spółka odzwierciedla wpływ niepewności przy ustalaniu dochodu do opodatkowania (straty podatkowej), niewykorzystanych strat podatkowych, niewykorzystanych ulg podatkowych lub stawek podatkowych. Spółka odzwierciedla ten efekt określając najbardziej prawdopodobny scenariusz – jest to pojedyncza kwota spośród możliwych wyników.

4.23 Wspólne ustalenia umowne

Spółka ujmuje udział we wspólnych ustaleniach umownych w zależności od ich klasyfikacji. W przypadku:

- wspólnego działania – (spółki jawne, cywilne – kiedy wspólnicy mają prawo do swojej części aktywów i zobowiązań spółki) – Spółka ujmuje w księgach swoje aktywa oraz swoje zobowiązania (w tym udział w aktywach i zobowiązaniach posiadanych/zaciągniętych wspólnie), oraz swoją część przychodów i kosztów,
- wspólnego przedsięwzięcia (spółki kapitałowe – kiedy wspólnicy/akcjonariusze mają prawo do aktywów netto spółki) – Spółka ujmuje udział metodą praw własności.

4.24 Zmiany zasad sporządzania sprawozdania finansowego

Sprawozdanie z sytuacji finansowej na 31 grudnia 2016 roku uległo zmianie ze względu na inną prezentację rezerwy na straty na kontraktach budowlanych, która wydzielona została do osobnej pozycji w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Ponadto zmieniono nazwy pozycji, w których prezentowana jest wycena długoterminowych kontraktów budowlanych zarówno po stronie aktywów, jak i zobowiązań.

Zmiany te nie miały wpływu na podstawowy i rozwodniony zysk na akcję.

Zmiany prezentuje poniższa tabela (pozycje, w których nie zaszła zmiana, zostały pominięte):

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

	31 grudnia 2016		
	po zmianach	**przed zmianami**	**różnica**
Aktywa obrotowe			
Wycena długoterminowych kontraktów budowlanych	290 016	-	290 016
Kwoty należne od odbiorców z tytułu umów o budowę	-	290 016	(290 016)
Zobowiązania krótkoterminowe			
Rezerwy na straty na kontraktach budowlanych	400 146	-	400 146
Wycena długoterminowych kontraktów budowlanych	937 634	-	937 634
Kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę	-	1 337 780	(1 337 780)
	1 stycznia 2016		
	po zmianach	**przed zmianami**	**różnica**
Aktywa obrotowe			
Wycena długoterminowych kontraktów budowlanych	155 241	-	155 241
Kwoty należne od odbiorców z tytułu umów o budowę	-	155 241	(155 241)
Zobowiązania krótkoterminowe			
Rezerwy na straty na kontraktach budowlanych	629 426	-	629 426
Wycena długoterminowych kontraktów budowlanych	599 589	-	599 589
Kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę	-	1 229 015	(1 229 015)

5. Ważne oszacowania i założenia

Oszacowania i osądy poddaje się nieustannej weryfikacji. Wynikają one z dotychczasowych doświadczeń oraz innych czynników, w tym przewidywań co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się zasadne.

5.1 Ważne oszacowania księgowe

Zarząd Spółki dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia dotyczące przyszłości, które znajdują odzwierciedlenie w niniejszym sprawozdaniu finansowym. Rzeczywiste wyniki mogą się różnić od tych szacunków. Szacunki dotyczą między innymi utworzonych rezerw, wyceny kontraktów budowlanych, odpisów aktualizujących wartość aktywów, rozliczeń międzyokresowych oraz przyjętych stawek amortyzacyjnych. Istotne założenia przyjęte przy szacowaniu powyższych wartości, poza opisanymi poniżej, zostały zawarte w nocie 4 „Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości".

Niezafakturowane usługi

Spółka realizuje większość kontraktów budowlanych jako generalny wykonawca, korzystając w szerokim zakresie z usług podwykonawców. Wykonane prace budowlane podlegają zatwierdzeniu przez zlecającego w procesie odbioru robót poprzez podpisanie odpowiedniego protokołu oraz wystawienie faktury. Na każdy dzień bilansowy istnieje znaczna część wykonanych, ale niepotwierdzonych i niezafakturowanych prac przez podwykonawców, które Spółka ujmuje jako koszty kontraktu zgodnie z zasadą memoriałową. Wysokość kosztów z tytułu wykonanych, ale niezafakturowanych prac jest określana przez służby techniczne na podstawie fizycznego obmiaru wykonanych robót i mogłaby się różnić od wartości określonej w formalnym procesie odbioru robót budowlanych.

Rozliczenia podatkowe

W Polsce obowiązują liczne regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego, podatku dochodowego od osób prawnych i składek na ubezpieczenia społeczne. Przepisy dotyczące tych podatków podlegają częstym zmianom, co powoduje występowanie w nich niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, a także pomiędzy organami państwowymi i podatnikami, powodują powstawanie obszarów niepewności oraz konfliktów. Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład kontroli celnej czy dewizowej) mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat. Odpowiednie władze kontrolne uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji wraz z odsetkami karnymi. Istnieje ryzyko, że odpowiednie władze zajmą odmienne niż Spółka stanowisko w zakresie interpretacji przepisów, co mogłoby mieć znaczący wpływ na jej zobowiązania podatkowe.

Z dniem 15 lipca 2016 r. do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania, jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisów ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.
Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

Rezerwy na koszty przyszłych napraw gwarancyjnych

W przypadku usług budowlanych Spółka jest zobowiązana do udzielenia gwarancji na swoje usługi. Wysokość rezerw na koszty napraw gwarancyjnych jest związana z poszczególnymi segmentami budownictwa i wynosi od 0,3% do 1,4% przychodów z danego kontraktu. Wartość ta podlega indywidualnej analizie i może ulegać zwiększeniu lub zmniejszeniu w uzasadnionych przypadkach.

Rezerwy na sprawy sporne

Spółka jest stroną postępowań sądowych. Zarząd Spółki dokonuje szczegółowej analizy potencjalnych ryzyk związanych z prowadzonymi sprawami i na tej podstawie podejmuje decyzje o konieczności ujęcia skutków tych postępowań w księgach rachunkowych oraz wysokości rezerwy.

5.2 Ważne osądy przy stosowaniu zasad rachunkowości

Rozpoznawanie przychodów ze sprzedaży oraz strat na kontraktach budowlanych

Zgodnie z opisem zamieszczonym w punkcie 4.17 preferowanym przez Spółkę sposobem pomiaru wartości dóbr i usług, które są przekazywane klientom w miarę upływu czasu jest metoda oparta na wynikach (metoda obmiaru wykonywanych prac). Metoda ta wymaga dokonywania fizycznych pomiarów wykonanych prac budowlanych oraz przyporządkowania cen sprzedaży i kosztów jednostkowych do poszczególnych elementów, wytwarzanych w ramach umowy.
Metoda oparta na nakładach (metoda udziału kosztów poniesionych do dnia ustalenia przychodów w całkowitych kosztach świadczenia) jest stosowana tylko w tych przypadkach, w których postępu prac nie można wiarygodnie zmierzyć za pomocą metody opartej na wynikach. W przypadku tej metody przychody z wykonania kontraktów budowlanych, w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego – po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w ubiegłych okresach obrotowych – ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania, mierzonego udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi.
Niezależnie od stosowanej metody pomiaru stopnia całkowitego spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia podstawowym elementem umożliwiającym wycenę przychodów ze sprzedaży są budżety poszczególnych kontraktów. Budżety podlegają dwukrotnie w ciągu roku formalnemu procesowi aktualizacji (rewizji) w oparciu o bieżące informacje i są zatwierdzane

przez Zarząd. W przypadku zaistnienia zdarzeń pomiędzy oficjalnymi rewizjami budżetu, które w istotny sposób wpływają na wynik kontraktu wartość całkowitych przychodów lub kosztów kontraktu może zostać zaktualizowana wcześniej.

W przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty związane z realizacją kontraktu budowlanego przekroczą łączne przychody, zgodnie z MSR 37 przewidywana strata (nadwyżka kosztów nad przychodami) obciąża koszty operacyjne oraz drugostronnie tworzona jest rezerwa na umowy rodzące obciążenia (rezerwa na straty na kontraktach). Wysokość przewidywanej straty jest również aktualizowana podczas rewizji budżetów i jest najlepszym szacunkiem kosztów, które Spółka będzie musiała ponieść, by ukończyć dany kontrakt budowlany.

6. Działalność zaniechana

W 2017 oraz 2016 roku nie wystąpiła działalność zaniechana w rozumieniu MSSF 5.

7. Zarządzanie ryzykiem finansowym

Do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Spółka należą:

- leasing finansowy, pożyczki, których celem jest pozyskanie środków finansowych na działalność Spółki,
- należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i zobowiązania, a także środki pieniężne i depozyty krótkoterminowe, które powstają w toku bieżącej działalności Spółki,
- instrumenty pochodne, do których należą walutowe kontrakty terminowe typu forward oraz opcje walutowe, których celem jest zarządzanie ryzykiem walutowym powstającym w wyniku zawierania kontraktów budowlanych w walutach obcych.

Spółka w toku prowadzonej działalności narażona jest na różne rodzaje ryzyka finansowego: ryzyko walutowe, ryzyko stóp procentowych, ryzyko cenowe, ryzyko kredytowe oraz ryzyko utraty płynności. Zarząd weryfikuje i ustala zasady zarządzania każdym z wyżej wymienionych ryzyk.

Ryzyko walutowe

W ramach podstawowej działalności operacyjnej Spółka zawiera kontrakty budowlane w walutach obcych oraz umowy z podwykonawcami i dostawcami w walutach. Przyjęta przez Zarząd polityka zarządzania ryzykiem walutowym polega na zabezpieczaniu przyszłych przepływów pieniężnych na tych kontraktach w celu ograniczenia wpływu zmienności kursów walut na wyniki Spółki. Zgodnie z tą polityką Spółka dokonuje zabezpieczania ryzyka walutowego występującego w każdej umowie budowlanej, której wartość płatności (wpływów lub wydatków) w walutach obcych zostanie uznana za istotną. Zabezpieczenie przed ryzykiem walutowym odbywa się poprzez wykorzystanie instrumentów pochodnych, przede wszystkim walutowych kontraktów terminowych (fx forward) oraz opcji walutowych, lub też, jeżeli jest możliwe, poprzez mechanizm zabezpieczenia naturalnego, polegającego na zawieraniu umów z dostawcami lub podwykonawcami w określonej walucie.

Zgodnie z polityką Spółki ekspozycja na ryzyko walutowe jest systematycznie mierzona zarówno dla poszczególnych kontraktów budowlanych (poprzez analizę wpływów i wydatków w walucie obcej w ramach kontraktów zawieranych w walucie obcej oraz poprzez analizę wydatków w walucie obcej w ramach kontraktów zawieranych w walucie krajowej) jak i dla wszystkich kontraktów łącznie. Polityką Zarządu jest zabezpieczenie ekspozycji walutowej netto na poszczególnych kontraktach. Na dzień 31 grudnia 2017 roku ekspozycja Spółki na ryzyko kursowe dotycząca kontraktów budowlanych była zabezpieczona w około 92%. Spółka jest także narażona na ryzyko kursowe z tytułu planowanych przyszłych płatności w walutach obcych, wynikających z zawartych umów dotyczących zakupów środków trwałych, które to płatności nie zostały zabezpieczone przed ryzykiem kursowym. Po uwzględnieniu tych dodatkowych planowanych przyszłych płatności w walutach obcych poziom zabezpieczenia ryzyka kursowego w Spółce wynosił 78%.

Spółka nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń.

Ryzyko walutowe – wrażliwość na zmiany

W celu przeprowadzenia analizy wrażliwości na zmiany kursów walut, na podstawie historycznych zmian wartości oraz na podstawie wiedzy i doświadczenia Spółki w zakresie rynków finansowych, zmiany kursów walut, które są „realnie możliwe", oszacowane zostały na poziomie -10%/+10% na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego netto na racjonalnie możliwe zmiany kursów walutowych przy założeniu niezmiennych innych czynników (wpływ na aktywa netto jest identyczny).

	Wartość nominalna na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31.12.2017	
		Deprecjacja	Aprecjacja
		złotówki względem pozostałych walut	
		+10%	-10%
Kontrakty forward:			
– EUR	63 417	(2 076)	2 076
– USD	977	308	(308)
– CZK	191 859	3 120	(3 120)
Instrumenty finansowe denominowane w walutach obcych – ekspozycja walutowa netto:			
– EUR	12 324	5 140	(5 140)
– USD	(389)	(135)	135
– CZK	22 560	368	(368)
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		**6 725**	**(6 725)**
Podatek odroczony		(1 278)	1 278
Łącznie		**5 447**	**(5 447)**

	Wartość nominalna na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31.12.2016	
		Deprecjacja	Aprecjacja
		złotówki względem pozostałych walut	
		+10%	-10%
Kontrakty forward / opcje walutowe:			
– EUR	57 774	(8 761)	8 761
– USD	2 547	877	(877)
Instrumenty finansowe denominowane w walutach obcych – ekspozycja walutowa netto:			
– EUR	7 361	3 257	(3 257)
– USD	(1 139)	(476)	476
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		**(5 103)**	**5 103**
Podatek odroczony		970	(970)
Łącznie		**(4 133)**	**4 133**

Ryzyko stóp procentowych

Ryzyko stóp procentowych występuje głównie w związku z korzystaniem przez Spółkę z pożyczek i leasingu finansowego. Powyższe instrumenty finansowe oparte są o zmienne stopy procentowe i narażają Spółkę na ryzyko zmiany przepływów pieniężnych. Ryzyko stóp procentowych związane z istniejącym zadłużeniem zostało uznane jako relatywnie niskie z punktu widzenia wpływu na wyniki Spółki. W obecnej chwili zarządzanie tym ryzykiem obejmuje zarówno bieżące monitorowanie sytuacji rynkowej i zadłużenia, jak również ewentualne zabezpieczanie się przed ryzykiem wahań rynkowych stóp procentowych poprzez zawieranie transakcji zamiany stopy procentowej ze zmiennej na stałą.

Ryzyko stóp procentowych – wrażliwość na zmiany

W celu przeprowadzenia analizy wrażliwości na zmiany stóp procentowych, na podstawie historycznych zmian wartości oraz na podstawie wiedzy i doświadczenia Spółki w zakresie rynków finansowych, zmiany stóp procentowych, które są „racjonalnie możliwe", oszacowane zostały na dzień 31 grudnia 2017 roku na poziomie -0,5/+0,5 punktu procentowego (na dzień 31 grudnia 2016 roku na tym samym poziomie) dla złotego, na poziomie -0,25/+0,25 punktu procentowego dla euro (na dzień

31 grudnia 2016 roku na tym samym poziomie), dolara amerykańskiego na poziomie -0,75/+0,75 punktu procentowego (na dzień 31 grudnia 2016 roku na tym samym poziomie), oraz na poziomie -0,5/+0,5 punktu procentowego dla korony czeskiej.

Jednocześnie założono równoległe przesunięcie krzywej stóp procentowych na potrzeby kalkulacji wrażliwości dyskonta na zmiany stóp procentowych.

Poniżej podano wpływ zmiany stóp procentowych na wynik netto i aktywa netto według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku.

	Wartość na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31.12.2017	
		+50 pb (PLN) +25 pb (EUR) +75 pb (USD) +50 pb (CZK)	-50 pb (PLN) -25 pb (EUR) -75 pb (USD) -50 pb (CZK)
Pożyczki udzielone (kapitał)	75 381	377	(377)
Nabyte obligacje (wartość w cenie nabycia)	278 009	1 390	(1 390)
Środki pieniężne na rachunkach bankowych (wartość godziwa)	1 680 359	8 248	(8 248)
Kredyty bankowe i pożyczki (kapitał)	(8 694)	(22)	22
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego (wartość bieżąca)	(63 568)	(318)	318
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		**9 675**	**(9 675)**
Podatek odroczony		(1 838)	1 838
Łącznie		**7 837**	**(7 837)**

	Wartość na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31.12.2016	
		+50 pb (PLN) +25 pb (EUR) +75 pb (USD)	-50 pb (PLN) -25 pb (EUR) -75 pb (USD)
Pożyczki udzielone (kapitał)	15 631	78	(78)
Środki pieniężne na rachunkach bankowych (wartość godziwa)	2 269 211	11 235	(11 235)
Kredyty bankowe i pożyczki (kapitał)	(9 160)	(23)	23
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego (wartość bieżąca)	(38 672)	(193)	193
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		**11 097**	**(11 097)**
Podatek odroczony		(2 108)	2 108
Łącznie		**8 989**	**(8 989)**

W kalkulacji wrażliwości na zmiany stóp procentowych pominięte zostały środki pieniężne w kasie.

Wycena kontraktów forward oraz opcji walutowych nie wykazuje wrażliwości na równoległe zmiany stóp procentowych przy niezmienionych kursach walutowych.

Ryzyko cenowe

Spółka narażona jest na ryzyko cenowe związane ze wzrostem cen najczęściej kupowanych materiałów budowlanych, takich jak: wyroby stalowe m.in. pręty zbrojeniowe, szyny i inne wyroby hutnicze, kruszywa i beton, a także materiałów ropopochodnych takich jak: benzyna, olej napędowy, asfalty oraz olej opałowy. Ryzyko cenowe materiałów nabywanych na rynku krajowym ocenia się jako umiarkowane, natomiast ryzyko cenowe związane z materiałami ropopochodnymi oraz wyrobami stalowymi szacuje się jako wysokie. W wyniku zmian cen materiałów oraz kosztów pracy mogą ulec zmianie ceny usług świadczonych na rzecz Spółki przez firmy podwykonawcze. Ceny w umowach zawartych z inwestorami są stałe przez cały okres realizacji kontraktu – najczęściej od 6 – 36 miesięcy, z kolei umowy z podwykonawcami zawierane są w terminach

późniejszych, w miarę postępu poszczególnych prac. Największe ryzyko zmienności (wzrostu) cen materiałów występuje przy zamówieniach publicznych z uwagi na relatywnie długi proces wyboru generalnego wykonawcy. Dotyczy to okresu od momentu złożenia oferty do momentu wyboru i podpisania umowy przez Spółkę, kiedy nie zawsze można zawierać dalsze zobowiązania i zabezpieczyć ceny.

W celu ograniczenia ryzyka cenowego Spółka na bieżąco monitoruje ceny najczęściej kupowanych materiałów budowlanych, a podpisywane umowy mają odpowiednio dopasowane parametry, dotyczące między innymi czasu trwania kontraktu oraz wartości umowy. W ramach Spółki funkcjonuje Biuro Zakupów Centralnych, które bazując na planach robót budowlanych negocjuje ramowe umowy z dostawcami podstawowych materiałów budowlanych.

Ryzyko kredytowe

Spółka współpracuje, zarówno w ramach transakcji pieniężnych, jak i kapitałowych z instytucjami finansowymi o wysokiej wiarygodności, nie powodując przy tym znacznej koncentracji ryzyka kredytowego. Jednocześnie Spółka stosuje politykę ograniczającą zaangażowanie wobec poszczególnych instytucji finansowych oraz emitentów papierów dłużnych, które są nabywane w ramach lokowania okresowych nadwyżek środków pieniężnych.

Aktywami finansowymi Spółki, narażonymi na podwyższone ryzyko kredytowe, są należności z tytułu dostaw i usług. W Spółce funkcjonuje polityka oceny i weryfikacji ryzyka kredytowego związanego ze wszystkimi kontraktami, zarówno na etapie przedofertowym, jak i w trakcie realizacji. Każdy kontrahent przed podpisaniem umowy jest oceniany pod kątem możliwości wywiązania się ze zobowiązań finansowych. W przypadku negatywnej oceny zdolności płatniczych kontrahenta, przystąpienie do kontraktu jest uzależnione od ustanowienia adekwatnych zabezpieczeń finansowych lub majątkowych. Ponadto, w umowach z inwestorami zawierane są klauzule przewidujące prawo do wstrzymania realizacji robót, jeżeli występuje opóźnienie w regulowaniu należności za wykonane usługi.

W Spółce nie istnieje istotna koncentracja ryzyka kredytowego, uwzględniając fakt, iż główny odbiorca jest urzędem administracji rządowej. Spółka nie jest narażona na istotne ryzyko kredytowe wobec pojedynczego kontrahenta ani grupy kontrahentów o podobnych cechach. Ryzyko kredytowe dotyczące środków płynnych i pochodnych instrumentów finansowych jest ograniczone, ponieważ kontrahentami Spółki są banki o wysokim ratingu kredytowym przyznanym przez międzynarodowe agencje ratingowe.

Z wyjątkiem danych przedstawionych w nocie 48, wartość aktywów finansowych wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej przed uwzględnieniem strat, odpowiada maksymalnej ekspozycji Spółki na ryzyko kredytowe bez uwzględniania wartości otrzymanych zabezpieczeń.

Ryzyko utraty płynności

W celu ograniczania ryzyka utraty płynności, Spółka utrzymuje odpowiednią ilość środków pieniężnych oraz zbywalnych papierów wartościowych, a także zawiera umowy o linie kredytowe, które służą jako dodatkowe zabezpieczenie płynności. Do finansowania zakupów inwestycyjnych Spółka wykorzystuje środki własne lub długoterminowe umowy leasingu finansowego, zapewniając odpowiednią trwałość struktury finansowania dla tego rodzaju aktywów. Zarządzanie płynnością wspomagane jest obowiązującym systemem raportowania prognoz płynności przez Spółkę.

Struktura zapadalności zobowiązań z tytułu pożyczek i innych zewnętrznych źródeł finansowania przedstawiona została w nocie 21. Struktura zapadalności pozostałych zobowiązań finansowych została przedstawiona w odpowiednich dla nich notach.

Obecna dobra sytuacja finansowa Spółki w zakresie płynności i dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania nie stwarza zagrożeń dla finansowania jej działalności.

8. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Spółki jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Spółki i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Spółka zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej modyfikacje. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Spółka może zwrócić kapitał akcjonariuszom, wyemitować nowe akcje, jak również wypłacić dywidendę. W roku 2017 oraz 2016 nie wprowadzono żadnych zmian do celów i zasad procesów obowiązujących w tym obszarze.

Spółka monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Spółka wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki oraz inne zewnętrzne źródła finansowania, zobowiązania z tytułu dostaw i usług, a także inne zobowiązania (z wyłączeniem międzyokresowych rozliczeń kosztów), kaucje z tytułu umów o budowę, wycenę długoterminowych kontraktów budowlanych, rezerwy na straty na kontraktach budowlanych, przychody przyszłych okresów (z wyjątkiem pozostałych rozliczeń międzyokresowych przychodów) oraz zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.

	31.12.2017	31.12.2016
Oprocentowane pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	72 266	47 837
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	3 423 776	3 348 878
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(1 680 371)	(2 272 110)
Zadłużenie netto	**1 815 671**	**1 124 605**
Kapitał własny	734 176	668 574
Kapitał i zadłużenie netto	**2 549 847**	**1 793 179**
Wskaźnik dźwigni	**71,21%**	**62,72%**

9. Informacje dotyczące segmentów operacyjnych i geograficznych

Działalność Budimex SA koncentruje się na szeroko rozumianych usługach budowlano-montażowych wykonywanych w kraju i za granicą, co zgodnie z klasyfikacją Spółki stanowi w całości budowlany segment operacyjny. W 2017 roku przychody netto ze sprzedaży do jednego odbiorcy wyniosły 2 464 192 tysiące złotych, natomiast w roku 2016 wyniosły 2 823 863 tysiące złotych.

Spółka prowadzi działalność na rynku krajowym oraz rynku niemieckim.

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	**2017**	**2016**
Rynek krajowy	5 649 368	5 043 204
Rynek niemiecki	175 491	163 990
Ogółem	**5 824 859**	**5 207 194**

Nakłady inwestycyjne	**2017**	**2016**
Rynek krajowy	55 744	67 427
Rynek niemiecki	311	162
Ogółem	**56 055**	**67 589**

Podział geograficzny przychodów ze sprzedaży odpowiada lokalizacji klientów i jest zgodny z wewnętrzną strukturą organizacyjną Spółki.
Nakłady inwestycyjne obejmują nakłady na rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne oraz wartości niematerialne.
Podział łącznej kwoty nakładów inwestycyjnych odpowiada lokalizacji oddziałów Spółki.

10. Rzeczowe aktywa trwałe

	- grunty (w tym prawo wieczystego użytkowania gruntu)	- budynki i budowle	- urządzenia techniczne i maszyny	- środki transportu	- inne rzeczowe aktywa trwałe	- środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość brutto na 1.01.2017	**2 876**	**11 464**	**186 523**	**20 053**	**31 838**	**8 429**	**261 183**
Zwiększenia:	**-**	**691**	**47 877**	**5 663**	**5 887**	**(7 981)**	**52 137**
- zakup (w tym przyjęcie w leasing)	-	691	41 295	4 028	5 771	352	52 137
- przyjęcie ze środków trwałych w budowie	-	-	6 582	1 635	116	(8 333)	-
Zmniejszenia:	**-**	**(136)**	**(7 136)**	**(841)**	**(493)**	**-**	**(8 606)**
- sprzedaż	-	(130)	(4 500)	(809)	(50)	-	(5 489)
- likwidacja	-	-	(2 618)	(32)	(377)	-	(3 027)
- inne	-	(6)	(18)	-	(66)	-	(90)
Wartość brutto na 31.12.2017	**2 876**	**12 019**	**227 264**	**24 875**	**37 232**	**448**	**304 714**
Umorzenie na 1.01.2017	**-**	**(6 576)**	**(128 476)**	**(14 012)**	**(17 774)**	**-**	**(166 838)**
Zmiany za okres:	**-**	**(815)**	**(14 253)**	**(927)**	**(4 683)**	**-**	**(20 678)**
- amortyzacja bieżąca	-	(852)	(21 335)	(1 768)	(5 134)	-	(29 089)
- sprzedaż	-	31	4 493	809	50	-	5 383
- likwidacja	-	-	2 577	32	354	-	2 963
- pozostałe	-	6	12	-	47	-	65
Umorzenie na 31.12.2017	**-**	**(7 391)**	**(142 729)**	**(14 939)**	**(22 457)**	**-**	**(187 516)**
Odpisy z tytułu utraty wartości na 1.01.2017	**(1 677)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(1 677)**
- zwiększenie	-	-	-	-	-	-	-
- zmniejszenie	-	-	-	-	-	-	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na 31.12.2017	**(1 677)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(1 677)**
Wartość netto na 1.01.2017	**1 199**	**4 888**	**58 047**	**6 041**	**14 064**	**8 429**	**92 668**
Wartość netto na 31.12.2017	**1 199**	**4 628**	**84 535**	**9 936**	**14 775**	**448**	**115 521**

	- grunty (w tym prawo wieczystego użytkowania gruntu)	- budynki i budowle	- urządzenia techniczne i maszyny	- środki transportu	- inne rzeczowe aktywa trwałe	- środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość brutto na 1.01.2016	**2 875**	**10 556**	**161 535**	**16 335**	**21 361**	**1 055**	**213 717**
Zwiększenia:	**1**	**908**	**30 177**	**3 984**	**10 974**	**7 374**	**53 418**
- zakup (w tym przyjęcie w leasing)	-	908	29 630	3 869	10 606	8 357	53 370
- przyjęcie ze środków trwałych w budowie	-	-	541	113	329	(983)	-
- pozostałe	1	-	6	2	39	-	48
Zmniejszenia:	**-**	**-**	**(5 189)**	**(266)**	**(497)**	**-**	**(5 952)**
- sprzedaż	-	-	(3 447)	(266)	(21)	-	(3 734)
- likwidacja	-	-	(1 742)	-	(476)	-	(2 218)
Wartość brutto na 31.12.2016	**2 876**	**11 464**	**186 523**	**20 053**	**31 838**	**8 429**	**261 183**
Umorzenie na 1.01.2016	**-**	**(5 998)**	**(117 790)**	**(13 127)**	**(14 981)**	**-**	**(151 896)**
Zmiany za okres:	**-**	**(578)**	**(10 686)**	**(885)**	**(2 793)**	**-**	**(14 942)**
- amortyzacja bieżąca	-	(578)	(15 829)	(1 148)	(3 253)	-	(20 808)
- sprzedaż	-	-	3 447	266	21	-	3 734
- likwidacja	-	-	1 698	-	476	-	2 174
- pozostałe	-	-	(2)	(3)	(37)	-	(42)
Umorzenie na 31.12.2016	**-**	**(6 576)**	**(128 476)**	**(14 012)**	**(17 774)**	**-**	**(166 838)**
Odpisy z tytułu utraty wartości na 1.01.2016	**-**	**-**	**-**	**-**		**-**	**-**
- zwiększenie	(1 677)	-	-	-	-	-	(1 677)
- zmniejszenie	-	-	-	-	-	-	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na 31.12.2016	**(1 677)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(1 677)**
Wartość netto na 1.01.2016	**2 875**	**4 558**	**43 745**	**3 208**	**6 380**	**1 055**	**61 821**
Wartość netto na 31.12.2016	**1 199**	**4 888**	**58 047**	**6 041**	**14 064**	**8 429**	**92 668**

Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych została ujęta w następujących pozycjach rachunku zysków i strat:

	2017	2016
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	27 844	19 736
Koszty ogólnego zarządu	1 164	980
Inne koszty	81	92
Ogółem	**29 089**	**20 808**

W 2017 roku nie dokonywano odpisów aktualizujących rzeczowe aktywa trwałe.

W 2016 dokonano odpisu aktualizującego wartość nieruchomości gruntowej w wysokości 1 677 tysięcy złotych z tytułu utraty wartości. Wartość odpisu została skalkulowana jako różnica między wartością bilansową i niższą wartością odzyskiwalną nieruchomości oszacowaną przez rzeczoznawcę majątkowego. Wartość odpisu została ujęta w pozostałych kosztach operacyjnych (nota 33).

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie było ustanowionych zabezpieczeń na rzeczowych aktywach trwałych.

Łączna kwota otrzymanych bądź należnych odszkodowań w odniesieniu do tych środków trwałych, które straciły na wartości lub zostały utracone w 2017 roku wynosi 134 tysiące złotych (w 2016 roku: 220 tysięcy złotych).

Spółka jako leasingobiorca używa na podstawie umów leasingu finansowego następujące rzeczowe aktywa trwałe:

	31.12.2017		31.12.2016	
	Wartość początkowa – aktywowany leasing finansowy	Wartość bilansowa netto	Wartość początkowa – aktywowany leasing finansowy	Wartość bilansowa netto
Urządzenia techniczne i maszyny	91 147	66 926	56 931	41 007
Środki transportu	4 987	3 996	2 037	1 388
Inne środki trwałe	271	245	-	-
Ogółem	**96 405**	**71 167**	**58 968**	**42 395**

11. Nieruchomości inwestycyjne

	Budynki i budowle	Pozostałe	Ogółem
Wartość na 1.01.2017	**3 283**	**479**	**3 762**
Zwiększenia:	**-**	**-**	**-**
Zmniejszenia:	**(124)**	**(332)**	**(456)**
- amortyzacja bieżąca	(123)	(11)	**(134)**
- sprzedaż	(1)	(321)	**(322)**
Wartość na 31.12.2017	**3 159**	**147**	**3 306**

	Budynki i budowle	Pozostałe	Ogółem
Wartość na 1.01.2016	**3 406**	**482**	**3 888**
Zwiększenia:	**-**	**12**	**12**
- modernizacja	-	11	11
- inne	-	1	1
Zmniejszenia:	**(123)**	**(15)**	**(138)**
- amortyzacja bieżąca	(123)	(15)	(138)
Wartość na 31.12.2016	**3 283**	**479**	**3 762**

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Spółka nie posiadała żadnych obciążeń o charakterze prawnorzeczowym i obligacyjnym ustanowionych na nieruchomościach inwestycyjnych.

Amortyzacja nieruchomości inwestycyjnych za rok 2017 i 2016 została ujęta w rachunku zysków i strat w koszcie wytworzenia sprzedanych produktów i usług.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Spółka nie zlecała wycen nieruchomości inwestycyjnych przez niezależnych specjalistów ze względu na niewielkie wahania cen na rynku i tym samym mało prawdopodobną utratę wartości posiadanych nieruchomości inwestycyjnych. Ponadto, w 2017 roku Spółka dokonała transakcji sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych osiągając zysk, co wskazuje na niskie prawdopodobieństwo utraty wartości pozostałych nieruchomości. Pomiar wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych sklasyfikowano na poziomie 2 hierarchii wartości godziwej wg MSSF 13. W 2017 roku nie nastąpiły przesunięcia między poziomami hierarchii wartości godziwej.

Spółka ujęła w rachunku zysków i strat następujące kwoty przychodów i kosztów związanych nieruchomościami inwestycyjnymi.

	2017	2016
Przychody z opłat czynszowych	844	961
Bezpośrednie koszty operacyjne (w tym koszty napraw i konserwacji) powstałe z nieruchomości inwestycyjnych, które przyniosły przychody z opłat czynszowych	671	762
Bezpośrednie koszty operacyjne (w tym koszty napraw i konserwacji) powstałe z nieruchomości inwestycyjnych, które nie przyniosły przychodów z opłat czynszowych	-	-

12. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2017 oraz 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły istotne aktywa trwałe, które Spółka zamierzałaby zbyć w ciągu najbliższych 12 miesięcy.

13. Wartości niematerialne

	Oprogramowanie komputerowe	Ogółem
Wartość brutto na 1.01.2017	**53 249**	**53 249**
Zwiększenia	**5 290**	**5 290**
- zakup	3 918	3 918
- rozliczenie zaliczek	1 372	1 372
Zmniejszenia	**(3 904)**	**(3 904)**
- likwidacja	(3 892)	(3 892)
- pozostałe	(12)	(12)
Wartość brutto na 31.12.2017	**54 635**	**54 635**
Umorzenie na 1.01.2017	**(23 542)**	**(23 542)**
Zmiany za okres	(1 156)	(1 156)
- amortyzacja bieżąca	(5 046)	(5 046)
- likwidacja	3 881	3 881
- inne	9	9
Umorzenie na 31.12.2017	**(24 698)**	**(24 698)**
Wartość netto na 1.01.2017	**29 707**	**29 707**
Wartość netto na 31.12.2017	**29 937**	**29 937**

	Oprogramowanie komputerowe	Ogółem
Wartość brutto na 1.01.2016	**24 888**	**24 888**
Zwiększenia	**28 364**	**28 364**
- zakup	14 208	14 208
- rozliczenie zaliczek	14 149	14 149
- pozostałe	7	7
Zmniejszenia	**(3)**	**(3)**
- pozostałe	(3)	(3)
Wartość brutto na 31.12.2016	**53 249**	**53 249**
Umorzenie na 1.01.2016	**(21 127)**	**(21 127)**
Zmiany za okres	(2 415)	(2 415)
- amortyzacja bieżąca	(2 412)	(2 412)
- likwidacja	3	3
- inne	(6)	(6)
Umorzenie na 31.12.2016	**(23 542)**	**(23 542)**
Wartość netto na 1.01.2016	**3 761**	**3 761**
Wartość netto na 31.12.2016	**29 707**	**29 707**

Amortyzacja wartości niematerialnych została ujęta w następujących pozycjach rachunku zysków i strat:

	2017	2016
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	4 359	654
Koszty ogólnego zarządu	658	1 734
Inne koszty	29	24
Ogółem	**5 046**	**2 412**

Spółka nie posiada wartości niematerialnych wytworzonych we własnym zakresie.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Spółka nie posiadała obciążeń wartości niematerialnych o charakterze prawnorzeczowym i obligacyjnym. W 2017 oraz 2016 roku nie dokonywano odpisów aktualizujących wartości niematerialne.

14. Wspólne ustalenia umowne

14.1. Współkontrolowane podmioty

Dane finansowe Budimex SA na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku zawierają wartości przypadające na Spółkę z tytułu udziału w następujących podmiotach będących pod wspólną kontrolą, które zgodnie z MSSF 11 są traktowane jako wspólne działalnie (udział Spółki we wspólnych ustaleniach umownych jest ujmowany jako wspólne działanie, kiedy Spółka ma prawa do swojej części aktywów i zobowiązań):

- „Rozbudowa pola wzlotów w Porcie Lotniczym im. Fryderyka Chopina – przebudowa i rozbudowa PSS 2, PPS 4, PPS 6 (wraz z DK D1) oraz przebudowa drogi startowej i rozbudowa drogi kołowania" realizowane w ramach spółki Budimex SA - Budimex Budownictwo Sp. z o.o. s.c.; udział Budimex SA w spółce wynosi 99,975% (kontrakt zakończony w 2015 roku),
- „Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Gorzowie Wielkopolskim" realizowane w ramach spółki Budimex SA – Cadagua SA II s.c.; udział Budimex SA w spółce wynosi 50% (kontrakt zakończony w 2015 roku),
- „Przebudowa i modernizacja drogi startowej DS.-1, dróg kołowania, drogi patrolowej i drogi p. poż. w Porcie lotniczym im. Fryderyka Chopina w Warszawie", realizowane w ramach spółki Budimex SA - Ferrovial Agroman SA s.c.; udział Budimex SA w spółce wynosi 99,975% (kontrakt zakończony w 2011 roku),
- „Budowa siedziby Operatora Systemu Przesyłowego", realizowane w ramach spółki Budimex SA Sygnity SA Sp.j.; udział Budimex SA w spółce wynosi 67% (kontrakt zakończony w 2009 roku),
- „I faza kontraktu „Projekt i budowa Autostrady A-1 na odcinku Stryków – Pyrzowice" w ramach spółki Budimex SA Ferrovial Agroman SA Sp.j.; udział Budimex SA w przedsięwzięciu wynosi 50%,
- „Budowa nowego bloku energetycznego w Elektrowni Turów" w ramach spółki Budimex SA – Técnicas Reunidas SA – Turów s.c.; udział Budimex SA w przedsięwzięciu wynosi 50%,

- „Modernizacja instalacji ozonowania wstępnego w Zakładzie Północnym MPWiK" w ramach spółki Budimex SA – Cadagua SA III s.c.; udział Budimex SA w przedsięwzięciu wynosi 60%,
- „Modernizacja Zakładu Północnego - etap II. Modernizacja filtrów pośpiesznych piaskowych" w ramach spółki Budimex SA – Cadagua SA IV s.c.; udział Budimex SA w przedsięwzięciu wynosi 60%,
- „Modernizacja Zakładu Północnego - etap II. Modernizacja pompowni I i II stopnia" w ramach spółki Budimex SA – Cadagua SA V s.c.; udział Budimex SA w przedsięwzięciu wynosi 60%.

Nie występują przyszłe zobowiązania inwestycyjne dotyczące tych kontraktów.

Ponadto Spółka posiadała udziały w wysokości 50% w spółkach: Budimex SA Energetyka 1 Sp.j., Budimex SA Energetyka 2 Sp.j., Budimex SA Energetyka 3 Sp.j., Budimex SA Cadagua S.A s.c. (zlikwidowana w 2016 roku), udziały w wysokości 40% w spółce Budimex SA Ferrovial Agroman (UK) Limited-Metro II Sp.j. (zlikwidowana w 2016 roku), które zostały powołane w celu przygotowania ofert, zawarcia i realizacji kontraktów budowlanych, ale na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego Spółki żadna z nich nie realizowała umowy o usługę budowlaną.

Poniżej zaprezentowane zostały wybrane dane finansowe ujęte w księgach Spółki na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku dotyczące kontraktów realizowanych w ramach spółek celowych:

Dane bilansowe:	**31.12.2017**	**31.12.2016**
Aktywa trwałe	7 273	6 630
Aktywa obrotowe	222 347	121 170
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	166 192	136 767
Zobowiązania warunkowe	175 503	199 498

Rachunek zysków i strat:	**2017**	**2016**
Przychody	273 413	96 942
Koszty	270 790	91 145

14.2. Wspólnie kontrolowana działalność

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Spółka była stroną umów konsorcjum zawartych w celu realizacji kontraktów budowlanych. Przychody i koszty oraz aktywa i zobowiązania związane z realizacją tych kontraktów w części przypadającej na Budimex SA zostały odpowiednio uwzględnione w księgach rachunkowych. Zobowiązania warunkowe związane z opisanymi przedsięwzięciami obejmują gwarancje dobrego wykonania oraz gwarancje zwrotu otrzymanych zaliczek kontraktowych i zostały ujęte w ogólnej kwocie zobowiązań warunkowych przedstawionych w sprawozdaniu finansowym. Nie występują przyszłe zobowiązania inwestycyjne dotyczące tych kontraktów.

Wykaz konsorcjów z udziałem Budimex SA:

Nazwa kontraktu	**Udział Spółki w konsorcjum**
Konsorcja ze spółkami z Grupy Ferrovial:	
Modernizacja technologii w Zakładzie Wodociągu Centralnego	50%
Modernizacja oczyszczalni ścieków i skanalizowanie części aglomeracji w Tomaszowie Mazowieckim	50%
Konsorcja z podmiotami pozostałymi:	
Budowa autostrady A1 Stryków Tuszyn	99%
Modernizacja Stacji Kolejowej Olszamowice	85%
Przebudowa Stadionu Start Lublin	74%
Przebudowa budynku koszarowego w Gliwicach	67%
Budowa Siedleckiego Ośrodka Onkologii	64%
Droga ekspresowa S5 Korzeńsko - Widawa	51%
Kontynuacja budowy autostrady A4 Rzeszów - Jarosław	48%
Prace na linii obwodowej w Warszawie	31%

Poniżej zaprezentowane zostały wybrane dane finansowe ujęte w księgach Spółki na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku dotyczące kontraktów realizowanych w ramach konsorcjów:

Dane bilansowe:	**31.12.2017**	**31.12.2016**
Aktywa trwałe	809	554
Aktywa obrotowe	277 890	309 200
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	160 300	233 093

Zobowiązania warunkowe	**91 495**	**123 124**

Rachunek zysków i strat:	**2017**	**2016**
Przychody	122 916	379 244
Koszty	63 908	242 213

15. Inwestycje w podmiotach zależnych, podmiotach stowarzyszonych oraz pozostałych podmiotach

	31.12.2017	**31.12.2016**
Inwestycje w podmiotach zależnych	**727 827**	**724 473**
- udziały lub akcje	727 827	724 473
Inwestycje w podmiotach stowarzyszonych	**61 246**	**61 246**
- udziały lub akcje	61 246	61 246
Inwestycje w podmiotach pozostałych	**6 417**	**6 417**
- udziały lub akcje w pozostałych podmiotach powiązanych	4 292	4 292
- udziały lub akcje w pozostałych podmiotach	2 125	2 125
Ogółem	**795 490**	**792 136**

Udziały i akcje w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach wykazywane są według kosztu historycznego po uwzględnieniu odpisów z tytułu utraty wartości.

Akcje i udziały w pozostałych podmiotach stanowią aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. Wartość bilansowa tych aktywów na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku była równa ich cenie nabycia. Wartość godziwa tych aktywów nie jest możliwa do ustalenia z uwagi na fakt, iż nie istnieje dla nich aktywny rynek.

Zarząd Budimex SA dokonał testu na trwałą utratę wartości inwestycji w FBSerwis SA (spółka stowarzyszona). Wartość odzyskiwalna inwestycji została ustalona na podstawie przepływów finansowych przedstawionych przez Zarząd spółki FBSerwis SA. Prognozy zostały przedstawione w podziale na poszczególne ośrodki wypracowujące środki pieniężne tj. oddzielnie dla FBSerwis SA oraz dla poszczególnych operacyjnych spółek zależnych FBSerwis SA. Przepływy pieniężne zostały wyliczone w okresie dziewięcioletnim dla ośrodków o nieskończonym okresie funkcjonowania. W przypadku ośrodków wypracowywujących przepływy pieniężne w ograniczonym horyzoncie czasowym (składowiska odpadów) przepływy zostały oszacowane dla całego okresu życia (który w każdym przypadku wykracza poza rok 2040). Prognozy zostały sporządzone na podstawie wyników historycznych oraz przewidywań Zarządu FBSerwis SA co do rozwoju rynku na którym funkcjonuje spółka oraz jej spółki zależne. Zastosowana stopa dyskonta to stopa przed opodatkowaniem odzwierciedlająca specyfikę działalności FBSerwis SA oraz konkretne szanse i zagrożenia dotyczące poszczególnych segmentów jej działalności. Na podstawie testu na utratę wartości Zarząd stwierdził, że nie ma potrzeby dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku *Inwestycje w podmiotach zależnych* obejmowały wpłaty na podwyższenie kapitału w spółce zależnej Budimex PPP SA w kwocie 105 tysięcy złotych, które nie zostały zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku nie występowały żadne obciążenia długoterminowych aktywów finansowych o charakterze prawnorzeczowym i obligacyjnym.

Zmiana stanu inwestycji w podmioty zależne, stowarzyszone i pozostałe

Udziały lub akcje	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	**792 136**	**792 166**
Zwiększenia:	**3 354**	**150**
- zakup / podwyższenie kapitału	3 354	150
Zmniejszenia:	**-**	**(180)**
- likwidacja	-	(180)
Ogółem	**795 490**	**792 136**

W roku 2017 oraz 2016 Spółka nie dokonywała odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości inwestycji w podmioty zależne, stowarzyszone i pozostałe, a saldo tych odpisów na dzień 31 grudnia 2017 i 31 grudnia 2016 roku wynosiło 76 376 tysięcy złotych.

UDZIAŁY LUB AKCJE W PODMIOTACH POWIĄZANYCH

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Wartość udziałów/ akcji wg ceny nabycia	Korekty aktualizujące wartość (razem)	Wartość bilansowa udziałów/ akcji	Procent posiadanego kapitału zakładowego	Udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu
Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.	Warszawa	dział. deweloperska	zależna	717 519	(54 913)	662 606	100,00%	100,00%
Budimex Kolejnictwo SA	Warszawa	budownictwo	zależna	8 001	(5 054)	2 947	100,00%	100,00%
Mostostal Kraków SA	Kraków	produkcja i montaż konstrukcji stalowych	zależna	11 156	-	11 156	100,00%	100,00%
Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o.	Warszawa	zarządzanie parkingiem	zależna	5 652	-	5 652	100,00%	100,00%
Budimex PPP SA	Warszawa	budownictwo	zależna	1 395	-	1 395	100,00%	100,00%
Budimex Budownictwo Sp. z o.o.	Warszawa	budownictwo	zależna	1 810	-	1 810	100,00%	100,00%
Budimex Autostrada SA (w likwidacji)	Warszawa	budownictwo	zależna	682	-	682	100,00%	100,00%
Budimex Most Wschodni SA	Warszawa	budownictwo	zależna	342	-	342	100,00%	100,00%
Budimex A Sp. z o.o.	Warszawa	budownictwo	zależna	225	-	225	100,00%	100,00%
Budimex Bau GmbH	Kolonia	budownictwo	zależna	120	-	120	100,00%	100,00%
MK Logistic Sp. z o.o. (w likwidacji)	Zabrze	usługi transportowe	zależna	26	(26)	-	100,00%	100,00%
Budimex Inwestycje „Grunwald" SA	Poznań	dział. deweloperska	zależna	100	-	100	100,00%	100,00%
Dromex Oil Sp. z o.o. (w likwidacji)	Warszawa	budownictwo	zależna	2 175	(2 175)	-	98,00%	98,00%
Elektromontaż Poznań SA	Poznań	roboty elektroinstalacyjne	zależna	40 792	-	40 792	98,95%	98,95%
Ogółem zależne				**789 995**	**(62 168)**	**727 827**		
FB Serwis SA	Warszawa	gospodarka odpadami komunalnymi	stowarzyszona	61 055	-	61 055	49,00%	49,00%
Promos Sp. z o.o.	Kraków	usługi przemysłowe	stowarzyszona	191	-	191	26,31%	26,31%
Ogółem stowarzyszone				**61 246**	**-**	**61 246**		
Budimex SA Ferrovial Agroman SA s.c.	Warszawa	budownictwo	współzależna	-	-	-	99,98%	99,98%
Budimex SA Budimex Budownictwo Sp. z o.o. s.c.	Warszawa	budownictwo	współzależna	-	-	-	99,98%	99,98%
Budimex SA Ferrovial Agroman SA 2 s.c.	Warszawa	budownictwo	współzależna	-	-	-	95,00%	95,00%
Budimex SA Sygnity SA Sp. j.	Warszawa	budownictwo	współzależna	-	-	-	67,00%	67,00%
Budimex SA Cadagua SA III s.c.	Warszawa	budownictwo	współzależna	-	-	-	60,00%	60,00%
Budimex SA Cadagua SA IV s.c.	Warszawa	budownictwo	współzależna	-	-	-	60,00%	60,00%
Budimex SA Cadagua SA V s.c.	Warszawa	budownictwo	współzależna	-	-	-	60,00%	60,00%
PKZ Budimex GmbH	Kolonia	budownictwo	współzależna	50	(50)	-	50,00%	50,00%
Budimex SA Ferrovial Agroman S.A. Sp. j.	Warszawa	budownictwo	współzależna	-	-	-	50,00%	50,00%
Budimex SA Cadagua SA II s.c.	Warszawa	budownictwo	współzależna	-	-	-	50,00%	50,00%
Budimex S.A. Tecnicas Reunidas S.A. - Turów s.c.	Warszawa	budownictwo	współzależna	-	-	-	50,00%	50,00%
Budimex SA Energetyka 1 Sp. j.	Warszawa	budownictwo	współzależna	-	-	-	50,00%	50,00%
Budimex SA Energetyka 2 Sp. j.	Warszawa	budownictwo	współzależna	-	-	-	50,00%	50,00%
Budimex SA Energetyka 3 Sp. j.	Warszawa	budownictwo	współzależna	-	-	-	50,00%	50,00%
Ogółem współkontrolowane				**50**	**(50)**	**0**		
Autostrada Południe SA	Warszawa	budowa i eksploatacja autostrad	pozostała powiązana	4 292	-	4 292	5,05%	5,05%
Inversora de Autopistas del Levante S.L.	Madryt	budowa i eksploatacja autostrad	pozostała powiązana	12 404	(12 404)	-	3,16%	3,16%
Ogółem pozostałe powiązane				**16 696**	**(12 404)**	**4 292**		
Ogółem				**867 987**	**(74 622)**	**793 365**		

Nazwa jednostki	siedziba	przedmiot przedsiębiorstwa	wartość bilansowa udziałów / akcji
Autostrada Wielkopolska SA	Poznań	budowa i zarządzanie autostradami	2 033
Drogowa Trasa Średnicowa SA	Katowice	budownictwo	52
Agencja Rozwoju Regionu Krakowskiego SA	Kraków	usługi	30
Agencja Rozwoju Regionalnego SA	Bielsko-Biała	usługi	6
Megagaz SA	Warszawa	budownictwo	1
Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa	Cieszyn	zarządzanie nieruchomościami	-
Inne	-	-	3
Razem			**2 125**

16. Pozostałe aktywa / zobowiązania finansowe

	31.12.2017	31.12.2016
Pozostałe aktywa finansowe – długoterminowe	**70 384**	**16 537**
- pożyczki udzielone	65 834	15 733
- pochodne instrumenty finansowe	4 550	804
Pozostałe aktywa finansowe – krótkoterminowe	**295 836**	**1 717**
- pochodne instrumenty finansowe	7 030	1 717
- pożyczki udzielone	9 834	-
- nabyte obligacje	278 972	-
Pozostałe aktywa finansowe – ogółem	**366 220**	**18 254**
Pozostałe zobowiązania finansowe – długoterminowe	**713**	**7**
- pochodne instrumenty finansowe	713	7
Pozostałe zobowiązania finansowe – krótkoterminowe	**6 153**	**204**
- pochodne instrumenty finansowe	6 153	204
Pozostałe zobowiązania finansowe – ogółem	**6 866**	**211**

16.1 Instrumenty pochodne

Spółka zawiera transakcje pochodne w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem kursowym. Reguły obowiązujące przy wykorzystaniu instrumentów pochodnych zawarte są w polityce zarządzania ryzykiem zatwierdzonej przez Zarząd, co zostało szczegółowo opisane w nocie 7.

Instrumenty pochodne wyceniane są na dzień bilansowy w wiarygodnie ustalonej wartości godziwej. Wartość godziwa instrumentów pochodnych jest szacowana przy użyciu modelu bazującego między innymi na wartości kursów walutowych (średnie kursy NBP) na dzień bilansowy oraz różnicach w poziomach stóp procentowych waluty kwotowanej i bazowej.

Skutki okresowej wyceny instrumentów pochodnych oraz zyski i straty ustalone na dzień rozliczenia, zalicza się odpowiednio do pozostałych przychodów lub kosztów operacyjnych okresu sprawozdawczego.

Wartość godziwą oraz zmiany wyceny transakcji zawartych przez Spółkę, otwartych na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku przedstawiają poniższe tabele:

	Aktywa finansowe z tytułu wyceny instrumentów pochodnych		Zobowiązania finansowe z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Walutowe kontrakty terminowe typu FX Forward	11 580	2 279	6 866	211
Opcje walutowe	-	242	-	-
Ogółem	**11 580**	**2 521**	**6 866**	**211**

Łączna nominalna wartość walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 63 417 tysięcy EUR, 977 tysięcy USD oraz 191 859 tysięcy CZK. Na dzień 31 grudnia 2017 roku Spółka nie posiadała zawartych transakcji opcji walutowych.

Łączna nominalna wartość walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 53 760 tysięcy EUR oraz 2 547 tysięcy USD, natomiast opcji walutowych 4 014 tysięcy EUR.

Kursy forward sprzedaży/kupna transakcji otwartych na dzień 31 grudnia 2017 roku zawierały się w przedziale 4,2105-4,7035 EUR/PLN, 3,5349-4,0927 USD/PLN, 0,1667-0,1732 CZK/PLN (na dzień 31 grudnia 2016 roku zawierały się w przedziale 4,3163-4,7035 EUR/PLN i 3,8202 - 4,1970 USD/PLN).

Termin pozostały do rozliczenia kontraktów terminowych, zawartych w EUR, otwartych dzień 31 grudnia 2017 roku wynosił od 25 do 711 dni, na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosił od 26 do 1 034 dni.

Termin pozostały do rozliczenia transakcji terminowych, zawartych w USD, otwartych na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosił od 25 do 270 dni, na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosił od 26 do 180 dni.

Termin pozostały do rozliczenia transakcji terminowych, zawartych w CZK, otwartych na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosił od 25 do 606 dni, na dzień 31 grudnia 2016 spółka nie posiadała otwartych transakcji terminowych w CZK.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Spółka nie posiadała opcji walutowych. Wartość kupionych opcji walutowych na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 4 014 tysięcy EUR, a kurs realizacji kupionych opcji walutowych wynosił 4,53 EUR/PLN.

Spółka na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń.

Struktura wiekowa pozostałych aktywów finansowych z tytułu wyceny instrumentów pochodnych

	31.12.2017	31.12.2016
– poniżej 1 roku	7 030	1 717
– od 1 do 2 lat	4 550	774
– od 2 do 3 lat	-	30
Ogółem	**11 580**	**2 521**

Struktura wiekowa pozostałych zobowiązań finansowych z tytułu wyceny instrumentów pochodnych

	31.12.2017	31.12.2016
– poniżej 1 roku	6 153	204
– od 1 do 2 lat	713	-
– od 2 do 3 lat	-	7
Ogółem	**6 866**	**211**

Zysk / (strata) z pochodnych instrumentów finansowych

Skutki okresowej wyceny i rozliczenia walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward oraz opcji walutowych ujmowane są w ramach działalności operacyjnej.

	2017	2016
Zysk / (strata) z wyceny instrumentów pochodnych FX forward i opcji walutowych	4 437	2 512
Zysk / (strata) z tytułu realizacji instrumentów pochodnych FX forward i opcji walutowych	(1 750)	(2 566)
Ogółem zysk / (strata) z instrumentów pochodnych ujęte w działalności operacyjnej (nota 33)	**2 687**	**(54)**

16.2 Pożyczki udzielone

Pożyczki udzielone – długoterminowe	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	**15 733**	**6 270**
Zwiększenia:	**61 586**	**10 130**
- udzielenie pożyczki	56 953	9 163
- odsetki naliczone	2 498	670
- kapitalizacja odsetek	2 135	297
Zmniejszenia:	**(11 485)**	**(667)**
- spłata pożyczki i odsetek	(157)	(369)
- reklasyfikacja do krótkoterminowych	(9 193)	-
- inne	(2 135)	(298)
Ogółem	**65 834**	**15 733**

Pożyczki udzielone – krótkoterminowe	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	**-**	**1 549**
Zwiększenia:	**57 034**	**-**
- udzielenie pożyczki	47 300	-
- odsetki naliczone	541	-
- reklasyfikacja z pożyczek długoterminowych	9 193	-
Zmniejszenia:	**(47 200)**	**(1 549)**
- spłata pożyczki i odsetek	(47 200)	(1 549)
Ogółem	**9 834**	**-**

Na dzień 31 grudnia 2017 roku saldo długoterminowych pożyczek udzielonych obejmuje:

- pożyczkę udzieloną spółce Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o. (spółka zależna od Budimex SA) na podstawie umowy z dnia 19 grudnia 2012 roku. Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość wypłaconych transz z tytułu pożyczki wynosiła 2 500 tysięcy złotych, natomiast skapitalizowane odsetki 788 tysięcy złotych, a naliczone odsetki 53 tysiące złotych. Efektywne oprocentowanie pożyczki w 2017 roku wynosiło 4,85%, natomiast w 2016 roku 4,81%. Pożyczka została udzielona do dnia 19 grudnia 2032 roku,
- pożyczkę udzieloną spółce zależnej Budimex Bau GmbH na podstawie umowy z dnia 15 stycznia 2015 roku w wysokości 42 tysięcy złotych. Efektywne oprocentowanie pożyczki denominowanej w euro w 2017 i 2016 roku wyniosło 3,00%. Pożyczka została udzielona do dnia 18 stycznia 2020 roku,
- pożyczkę udzieloną spółce FBSerwis SA (spółka stowarzyszona Budimex SA) na podstawie umowy z dnia 4 stycznia 2016 roku, do kwoty 13 720 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość wypłaconych transz z tytułu pożyczki wynosiła 10 633 tysiące złotych, a skapitalizowane odsetki 448 tysięcy złotych. Efektywne oprocentowanie pożyczki w 2017 roku wyniosło 5,73%, natomiast w 2016 roku 5,71%. Pożyczka została udzielona do dnia 4 stycznia 2021 roku.
- pożyczkę udzieloną spółce FBSerwis SA (spółka stowarzyszona Budimex SA) na podstawie umowy z dnia 24 marca 2015 roku, do kwoty 3 969 tysięcy złotych. Wartość wypłaconych transz z tytułu pożyczki na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 294 tysiące złotych, a skapitalizowane odsetki 9 tysięcy złotych. Efektywne oprocentowanie pożyczki w 2017 roku wyniosło 5,73%. Pożyczka została udzielona do dnia 24 marca 2020 roku.
- pożyczkę udzieloną spółce FBSerwis SA (spółka stowarzyszona Budimex SA) na podstawie umowy z dnia 30 maja 2017 roku, do kwoty 78 400 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość wypłaconych transz z tytułu pożyczki wynosiła 49 389 tysięcy złotych, natomiast skapitalizowane odsetki 1 678 tysięcy złotych. Efektywne oprocentowanie pożyczki w 2017 roku wyniosło 5,73%. Pożyczka została udzielona do dnia 26 maja 2020 roku.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku saldo krótkoterminowych pożyczek udzielonych obejmuje:

- naliczone odsetki od pożyczki udzielonej spółce Budimex Kolejnictwo Sp. z o.o. (spółka zależna od Budimex SA) na podstawie umowy z dnia 26 października 2017 roku. Wartość naliczonych odsetek na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 234 tysięcy złotych. Efektywne oprocentowanie pożyczki w 2017 roku wynosiło 5,81%. Pożyczka została udzielona do dnia 25 kwietnia 2018 roku,
- pożyczkę udzieloną spółce zależnej Budimex Nieruchomości SA na podstawie umowy z dnia 18 kwietnia 2017 roku, do kwoty 100 000 tysięcy złotych. Wartość wypłaconych transz z tytułu pożyczki na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 9 600 tysięcy złotych. Efektywne oprocentowanie pożyczki w 2017 roku wyniosło 3,86%. Pożyczka została udzielona do dnia 29 czerwca 2018 roku.

Wartość godziwa pożyczek udzielonych odpowiada w przybliżeniu ich wartości bilansowej.

16.3 Obligacje emitowane przez banki

W 2017 roku Spółka nabywała obligacje korporacyjne w ramach inwestowania nadwyżek środków pieniężnych. Na dzień 31 grudnia 2017 roku Spółka posiadała krótkoterminowe, nienotowane obligacje korporacyjne w kwocie 278 972 tysiące złotych (w tym: 963 tysiące złotych odsetek naliczonych). Emitentami posiadanych obligacji są polskie banki hipoteczne posiadające długoterminowy rating inwestycyjny.

Przeciętny termin zapadalności nabytych obligacji na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniósł od 119 dni, a ich średnia rentowność w 2017 roku wynosiła 2,05% p.a.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Spółka nie posiadała nabytych dłużnych papierów wartościowych.

Obligacje zostały zakwalifikowane jako aktywa finansowe utrzymywane do terminu ich wymagalności. Ich wartość godziwa zbliżona jest do wartości prezentowanej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ są to instrumenty krótkoterminowe.

17. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	31.12.2017	31.12.2016
Rozliczenia międzyokresowe	18 124	12 878
Należności netto ogółem	**18 124**	**12 878**
odpisy aktualizujące wartość należności	-	-
Należności brutto ogółem	**18 124**	**12 878**

Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług	31.12.2017	31.12.2016
Należności z tytułu dostaw i usług	549 318	414 794
Należności z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń	-	-
Zaliczki przekazane	41 041	26 370
Rozliczenia międzyokresowe	22 023	14 965
Pozostałe należności	25 953	6 200
Należności netto ogółem	**638 335**	**462 329**
odpisy aktualizujące wartość należności	124 503	127 594
Należności brutto ogółem	**762 838**	**589 923**

Rozliczenia międzyokresowe	31.12.2017	31.12.2016
Rozliczenia kosztów ubezpieczeń	5 063	4 740
Koszty kontraktów rozliczane w czasie	12 267	7 889
Pozostałe	794	249
Ogółem długoterminowe	**18 124**	**12 878**
Rozliczenia z tytułu ubezpieczeń	10 872	9 336
Koszty kontraktów rozliczane w czasie	7 244	4 196
Pozostałe	3 907	1 433
Ogółem krótkoterminowe	**22 023**	**14 965**

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	**127 594**	**118 779**
Zwiększenia:	**2 413**	**14 564**
- wątpliwe i przeterminowane należności (nota 33)	2 388	14 053
- spisanie należności nieobjętych odpisami (nota 33)	25	143
- wycena sald odpisów w oddziałach zagranicznych	-	368
Zmniejszenia:	**(5 504)**	**(5 749)**
- spłata należności przez dłużników (nota 33)	(2 952)	(3 226)
- spisanie należności objętych odpisami	(2 077)	(2 380)
- należności spisane bez odpisów	(25)	(143)
- wycena sald odpisów w oddziale zagranicznym	(450)	-
Stan odpisów aktualizujących wartość należności na koniec okresu	**124 503**	**127 594**

Struktura wiekowa przeterminowanych należności z tytułu dostaw i usług

Poniższa tabela prezentuje analizę wiekową należności z tytułu dostaw i usług, które są przeterminowane na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości. Na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły przeterminowane pozostałe należności, dla których nie dokonano odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

Należności z tytułu dostaw i usług przeterminowane, niespłacone w okresie	31.12.2017	31.12.2016
- do 1 miesiąca	61 251	52 719
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	4 248	2 637
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	1 721	4 654
- powyżej 6 miesięcy do 1 roku	3 085	1 153
- powyżej 1 roku	29 509	27 942
Należności ogółem (netto)	**99 814**	**89 105**

Nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z tytułu należności handlowych, uwzględniając fakt, iż głównym klientem Spółki jest urząd administracji rządowej.

Wartość godziwa należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności odpowiada w przybliżeniu ich wartości bilansowej. Na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły przeterminowane pozostałe należności, dla których nie dokonano odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

Należności, które nie zostały objęte odpisem aktualizującym i nie są przeterminowane, nie wykazują wysokiego ryzyka kredytowego, ponieważ Spółka posiada zabezpieczenia w postaci gwarancji bankowych lub poręczeń.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku nie zostały również ustanowione żadne zabezpieczenia na tych aktywach.

18. Zapasy

	31.12.2017	31.12.2016
Materiały	234 441	156 038
Półprodukty i produkty w toku	7 662	3 460
Wartość netto zapasów na koniec okresu	**242 103**	**159 498**
Odpisy aktualizujące wartość zapasów na koniec okresu	2 425	2 493
Wartość brutto zapasów na koniec okresu	**244 528**	**161 991**

Odpisy aktualizujące wartość zapasów

	2017	2016
Odpisy aktualizujące wartość zapasów na początek okresu	**2 493**	**1 717**
Dokonane w pozostałe koszty operacyjne (nota 33)	-	1 751
Odwrócone w pozostałe przychody operacyjne (nota 33)	(68)	(975)
Odpisy aktualizujące wartość zapasów na koniec okresu	**2 425**	**2 493**

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie występowały żadne obciążenia zapasów o charakterze prawnorzeczowym i obligacyjnym. Spółka nie posiadała również odsetek skapitalizowanych w zapasach.

Oczekiwany okres wykorzystania całości zapasów na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku nie przekracza 12 miesięcy.

19. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31.12.2017	31.12.2016
Środki pieniężne w kasie	12	14
Środki pieniężne na rachunkach bankowych	1 679 296	2 269 211
– rachunki bieżące	77 080	57 637
– depozyty overnight (jednodniowe)	88 325	156 335
– inne depozyty	1 513 891	2 055 239
Inne środki pieniężne	1 063	2 885
Środki pieniężne, ogółem	**1 680 371**	**2 272 110**
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty o ograniczonej możliwości dysponowania	(40 597)	(32 564)
Środki pieniężne dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych	**1 639 774**	**2 239 546**

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o ograniczonej możliwości dysponowania stanowią głównie środki pieniężne konsorcjów w części przypadającej na współkonsorcjantów.

Krótkoterminowe lokaty bankowe oraz inwestycje o wysokim stopniu płynności zaliczane do środków pieniężnych i ich ekwiwalentów to przede wszystkim: lokaty typu „overnight" oraz krótkoterminowe depozyty o okresie zapadalności od 2 do 365 dni, o średniej efektywnej stopie procentowej wynoszącej na dzień 31 grudnia 2017 roku 1,55% p.a. dla depozytów w PLN (na dzień 31 grudnia 2016 roku 1,5% p.a. dla depozytów w PLN). Przeciętny termin zapadalności tych depozytów wynosi 49 dni (31 grudnia 2016 roku: 91 dni).

W 2017 roku Spółka przejęła środki pieniężne w wysokości 8 395 tysięcy złotych w wyniku realizacji gwarancji (w 2016 roku: 1 322 tysiące złotych).

20. Kapitały

Kapitał akcyjny Spółki składa się z 25 530 098 akcji o łącznej wartości 127 650 tysięcy złotych. Struktura kapitału zakładowego Spółki na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawia się następująco:

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej
A	zwykłe/ imienne	Brak	Brak	2 250	11
A	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 997 750	14 989
B	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 000 000	10 000
C	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 900 285	9 501
D	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 725 072	8 625
E	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 000 000	10 001
F	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	5 312 678	26 563
G	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 217 549	11 088
H	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 448 554	7 243
I	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	186 250	931
K	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 484 693	7 423
L	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	4 255 017	21 275
Ogółem				**25 530 098**	**127 650**

Liczba akcji składających się na zatwierdzony kapitał jest równa liczbie akcji wyemitowanych. Wartość nominalna jednej akcji wynosi 5 złotych. Spółka nie posiada akcji własnych. Żadne akcje nie zostały zarezerwowane dla potrzeb emisji z tytułu realizacji opcji i umów sprzedaży.

Na dzień przejścia na MSSF Spółka skorygowała wartość kapitału zakładowego oraz nadwyżki ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej za okres, w którym gospodarka polska należała do hiperinflacyjnych. Skutki przeliczenia oraz uzgodnienie wartości wykazanych w księgach oraz dokumentach korporacyjnych Spółki na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku do wartości wykazanych w sprawozdaniu finansowym ujęte zostały w poniższej tabeli:

	31.12.2017	31.12.2016
Kapitał zakładowy	**127 650**	**127 650**
Przeliczenie kapitałów w związku z hiperinflacją	18 198	18 198
Wartość wykazana w sprawozdaniu finansowym	**145 848**	**145 848**

Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	31.12.2017	31.12.2016
Kapitał według ewidencji księgowej	**78 119**	**78 119**
Przeliczenie kapitałów w związku z hiperinflacją	2 080	2 080
Wartość wykazana w sprawozdaniu finansowym	**80 199**	**80 199**

Wartość, o jaką kapitał podstawowy oraz nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej zostały skorygowane w związku z hiperinflacją została ujęta w pozycji „zysk (strata) z lat ubiegłych" w kapitale własnym.

Pozostałe kapitały rezerwowe	31.12.2017	31.12.2016
Utworzony ustawowo	42 550	42 550
Utworzony zgodnie ze statutem / umową, ponad wymaganą ustawowo (minimalną) wartość z tytułu aktualizacji wyceny	4 244	4 244
Zyski (straty) aktuarialne	(3 039)	(1 490)
Płatności w formie akcji	7 171	7 171
Pozostałe	1 526	1 526
Ogółem	**52 452**	**54 001**

Zyski (straty) zatrzymane	31.12.2017	31.12.2016
Zyski zatrzymane stanowiące kapitał zapasowy	160	940
Wynik roku bieżącego	449 835	381 916
Ogółem	**449 995**	**382 856**

21. Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania

	31.12.2017	31.12.2016
Długoterminowe		
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	45 885	29 374
	45 885	**29 374**
Krótkoterminowe		
Kredyty bankowe i pożyczki	8 694	9 160
Naliczone odsetki od kredytów i pożyczek krótkoterminowych	4	5
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	17 683	9 298
	26 381	**18 463**
Ogółem	**72 266**	**47 837**

21.1 Kredyty bankowe i pożyczki

Na podstawie umowy zawartej w dniu 1 grudnia 2004 roku Budimex SA otrzymał od spółki Ferrovial Infraestructuras SA (obecnie Ferrovial SA) pożyczkę w wysokości 1 500 tysięcy euro, która została udzielona na opłacenie podwyższenia kapitału w spółce Inversora de Autopistas del Levante S.L. Spółka Inversora de Autopistas del Levante S.L. została utworzona w dniu 23 czerwca 2004 roku jako 100% udziałowiec Autopista Madrid Levante Concesionaria Española SA, której przedmiotem działalności jest budowanie, konserwacja i eksploatowanie płatnej autostrady Ocaña – La Roda oraz bezpłatnej drogi szybkiego ruchu A–42, odcinek N301, Atalaya del Cañavate. Zgodnie z warunkami umowy, pożyczka została udzielona na okres 12 miesięcy od dnia jej zawarcia z możliwością przedłużenia tego terminu. W przypadku sprzedaży udziałów w spółce Inversora de Autopistas del Levante S.L. pożyczka stanie się natychmiast wymagalna. Po upływie terminu wymagalności pożyczka zostanie zwrócona wraz z odsetkami ustalonymi w oparciu o roczną stopę EURIBOR+0,75%. W dniu 1 grudnia 2017 roku termin spłaty pożyczki został przedłużony o kolejny rok, a wartość pożyczki została zwiększona o kwotę naliczonych na ten dzień odsetek.

Wartość bilansowa pożyczki zbliżona jest do jej wartości godziwej.

Jednocześnie, Spółka na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku posiadała zawarte z bankami umowy kredytu w rachunku bieżącym, które na dzień bilansowy nie były wykorzystane.

W okresie objętym sprawozdaniem nie wystąpiło niewywiązanie się ze spłaty kapitału, odsetek lub innych warunków z tytułu powyższej pożyczki. Spółka nie naruszyła warunków umów ani nie renegocjowała warunków dotyczących zobowiązań z tytułu pożyczki przed dniem zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego.

21.2 Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego

Spółka zawarła umowy leasingu finansowego dotyczące finansowania głównie maszyn i urządzeń technicznych, a także środków transportu. Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość netto maszyn i urządzeń technicznych użytkowanych w leasingu finansowym wynosiła 66 926 tysięcy złotych, środków transportu 3 996 tysięcy złotych, a pozostałych środków trwałych 245 tysięcy złotych (nota 10). Przedmioty leasingu zostały udostępnione na okresy 48 - 60 miesięcy. Po upływie tych terminów oraz wywiązaniu się ze zobowiązań Spółka ma prawo nabyć niektóre przedmioty leasingu za cenę równą wartości końcowej przedmiotu leasingu. Zabezpieczeniem wykonania części zobowiązań wynikających z umowy jest weksel in blanco wystawiony przez Spółkę wraz z pisemnym upoważnieniem do jego wypełnienia. Przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu powyższych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto na dzień 31 grudnia 2017 roku wynoszą:

	Minimalne opłaty leasingowe	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych
– poniżej 1 roku	19 465	17 683
– od 1 do 5 lat	48 232	45 885
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego, ogółem	**67 697**	**63 568**
w tym przyszłe koszty finansowe z tytułu leasingu finansowego	4 129	-
Wartość bieżąca	**63 568**	**63 568**

Spółka ma możliwość dokonania wcześniejszej spłaty pozostałych zobowiązań z tytułu leasingu finansowego. W umowach leasingowych nie zostały zawarte klauzule przewidujące kary za wcześniejszą spłatę tych zobowiązań.

Ryzyko zmiany stopy procentowej

Efektywne stopy procentowe na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku oraz były następujące:

	31.12.2017		31.12.2016	
	PLN	EUR	PLN	EUR
Kredyty bankowe i pożyczki	-	0,56%	-	0,67%
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	3,08%		3,09%	-

21.3 Zmiany zobowiązań finansowych (pieniężne i niepieniężne)

	31.12.2016	Przepływy pieniężne	Zmiany niepieniężne				31.12.2017
			Wartość majątku trwałego nabytego w leasingu finansowym	Naliczenie i kapitalizacja odsetek	Zmiany różnic kursowych	Inne	
Długoterminowe i krótkoterminowe zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	38 672	(13 236)	36 631	1 531	-	(30)	63 568
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu pożyczek	9 165	-	-	58	(525)	-	8 698
Łącznie zobowiązania z tytułu finansowania	**47 837**	**(13 236)**	**36 631**	**1 589**	**(525)**	**(30)**	**72 266**

22. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	462 276	482 151
Koszty niezafakturowane	664 046	550 786
Zobowiązania z tytułu podatków i ubezpieczeń społecznych	211 897	142 373
Zobowiązania z tytułu rozliczenia konsorcjów	6 933	10 561
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	5 953	5 854
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	223 676	202 702
Pozostałe zobowiązania	4 467	3 227
Zobowiązania ogółem	**1 579 248**	**1 397 654**

Rozliczenia międzyokresowe kosztów	**31.12.2017**	**31.12.2016**
Koszty niewypłaconych premii	161 501	143 341
Koszty niewykorzystanych urlopów	39 399	36 894
Koszty zakończenia realizowanych kontraktów budowlanych	21 426	22 423
Pozostałe	1 350	44
Ogółem	**223 676**	**202 702**

Wszystkie zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku ujęte zostały w ramach zobowiązań krótkoterminowych, gdyż będą rozliczone w trakcie normalnego cyklu operacyjnego Spółki.

Zobowiązania finansowe obejmują zobowiązania z tytułu dostaw i usług, koszty niezafakturowane, zobowiązania z tytułu wynagrodzeń, zobowiązania z tytułu rozliczenia konsorcjów oraz międzyokresowe rozliczenia kosztów z tytułu niewykorzystanych urlopów i premii pracowniczych.

Zobowiązania niefinansowe obejmują zobowiązania z tytułu podatków i ubezpieczeń społecznych, międzyokresowe rozliczenia kosztów z tytułu kosztów zakończenia budów oraz pozostałe zobowiązania.

23. Podatek dochodowy

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	**31.12.2017**	**31.12.2016**
– przypadające do realizacji po upływie 12 miesięcy	92 699	130 310
– przypadające do realizacji w ciągu 12 miesięcy	387 223	347 429
Ogółem	**479 922**	**477 739**
Kompensata	(119 773)	(77 693)
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego po kompensacie	**360 149**	**400 046**

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	**31.12.2017**	**31.12.2016**
– przypadająca do uregulowania po upływie 12 miesięcy	13 671	11 603
– przypadająca do uregulowania w ciągu 12 miesięcy	106 102	66 090
Ogółem	**119 773**	**77 693**
Kompensata	(119 773)	(77 693)
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego po kompensacie	**-**	**-**

Zmiany stanu netto odroczonego podatku dochodowego przedstawiają się w sposób następujący:

	2017	2016
Stan na początek roku	**400 046**	**401 824**
Uznanie / (obciążenie) wyniku finansowego	(40 260)	(1 714)
Uznanie / (obciążenie) pozostałych całkowitych dochodów	363	(64)
Stan na koniec roku	**360 149**	**400 046**

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w oparciu o stawkę 19% dla dodatnich i ujemnych różnic przejściowych dotyczących krajowych składników aktywów i zobowiązań, natomiast dla różnic przejściowych w przypadku pozycji dotyczących jednostek działających za granicą – w oparciu o stawki podatkowe kraju będącego podstawowym środowiskiem gospodarczym, w którym działa jednostka oraz reguluje zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

Na dzień 31 grudnia 2017 ujemne różnice przejściowe, w związku z którymi nie ujęto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku wynosiły 28 tysięcy złotych (wartość aktywa z tytułu podatku odroczonego odpowiednio 5 tysięcy złotych) i dotyczyły odpisów aktualizujących wartość należności.

Na dzień 31 grudnia 2016 ujemne różnice przejściowe, w związku z którymi nie ujęto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku wynosiły 6 142 tysiące złotych (wartość aktywa z tytułu podatku odroczonego odpowiednio 1 167 tysięcy złotych) i dotyczyły odpisów aktualizujących wartość należności.

Zmiana stanu aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (według tytułów) przedstawia się w sposób następujący:

	wycena kontraktów budowlanych	rezerwa na straty na kontraktach	koszty kontraktów związane z przychodami przyszłych okresów	rezerwa na koszty niezafakturo - wanych usług	rezerwa na naprawy gwarancyjne	inne rezerwy na zobowiązania	rezerwa na premie	odpisy aktualizujące należności	rezerwa na niewyko- rzystane urlopy	rezerwa na odprawy emerytalno- rentowe dla pracowników	pozostałe	Ogółem
Stan aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na dzień 01.01.2016	**114 688**	**119 591**	**25 710**	**41 295**	**39 693**	**51 011**	**27 548**	**11 795**	**5 981**	**1 194**	**6 614**	**445 120**
Zwiększenia:	**63 250**	**-**	**18 821**	**-**	**9 543**	**-**	**-**	**821**	**612**	**81**	**758**	**93 886**
uznanie wyniku finansowego z tyt. zmiany stanu różnic przejściowych	63 250	-	18 821	-	9 543	-	-	821	612	81	758	93 886
Zmniejszenia:	**-**	**(43 565)**	**-**	**(1 053)**	**-**	**(14 436)**	**(853)**	**-**	**-**	**(64)**	**(1 296)**	**(61 267)**
obciążenie wyniku finansowego z tyt. zmiany stanu różnic przejściowych	-	(43 565)	-	(1 053)	-	(14 436)	(853)	-	-	-	(1 296)	(61 203)
różnice przejściowe odniesione w całkowite dochody	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(64)	-	(64)
Stan aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na dzień 31.12.2016	**177 938**	**76 026**	**44 531**	**40 242**	**49 236**	**36 575**	**26 695**	**12 616**	**6 593**	**1 211**	**6 076**	**477 739**
Zwiększenia:	**-**	**-**	**38 172**	**13 614**	**9 427**	**-**	**3 240**	**-**	**510**	**469**	**1 565**	**66 997**
uznanie wyniku finansowego z tyt. zmiany stanu różnic przejściowych	-	-	38 172	13 614	9 427	-	3 240	-	510	106	1 565	**66 634**
różnice przejściowe odniesione w całkowite dochody	-	-	-	-	-	-	-	-	-	363	-	**363**
Zmniejszenia:	**(32 332)**	**(31 401)**	**-**	**-**	**-**	**(786)**	**-**	**(253)**	**-**	**-**	**(42)**	**(64 814)**
obciążenie wyniku finansowego z tyt. zmiany stanu różnic przejściowych	(32 332)	(31 401)	-	-	-	(786)	-	(253)	-	-	(42)	(64 814)
Stan aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na dzień 31.12.2017	**145 606**	**44 625**	**82 703**	**53 856**	**58 663**	**35 789**	**29 935**	**12 363**	**7 103**	**1 680**	**7 599**	**479 922**

Zmiana stanu rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego (według tytułów) przedstawia się w sposób następujący:

	wycena kontraktów budowlanych	leasing	dyskonto kaucji	wycena instrumentów pochodnych	należne odszkodowania	odsetki naliczone	dodatnie niezrealizowane różnice kursowe	pozostałe	Ogółem
Stan rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego na dzień 01.01.2016	**29 210**	**6 397**	**3 101**	**224**	**79**	**792**	**41**	**3 452**	**43 296**
Zwiększenia:	**25 607**	**2 465**	**698**	**255**	**1 817**	**-**	**176**	**3 604**	**34 622**
obciążenie wyniku finansowego z tyt. zmiany stanu różnic przejściowych	25 607	2 465	698	255	1 817	-	176	3 604	34 622
Zmniejszenia:	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(225)**	**-**	**-**	**(225)**
uznanie wyniku finansowego z tyt. zmiany stanu różnic przejściowych	-	-	-	-	-	(225)	-	-	(225)
Stan rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego na dzień 31.12.2016	**54 817**	**8 862**	**3 799**	**479**	**1 896**	**567**	**217**	**7 056**	**77 693**
Zwiększenia:	**33 429**	**5 133**	**542**	**1 963**	**-**	**285**	**-**	**749**	**42 101**
obciążenie wyniku finansowego z tyt. zmiany stanu różnic przejściowych	33 429	5 133	542	1 963	-	285	-	749	42 101
Zmniejszenia:	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(21)**	**-**	**(21)**
uznanie wyniku finansowego z tyt. zmiany stanu różnic przejściowych	-	-	-	-	-	-	(21)	-	(21)
Stan rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego na dzień 31.12.2017	**88 246**	**13 995**	**4 341**	**2 442**	**1 896**	**852**	**196**	**7 805**	**119 773**

	2017	2016
Podatek dochodowy bieżący	57 615	83 459
Podatek odroczony	40 260	1 714
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego	**97 875**	**85 173**

Podatek dochodowy bieżący	**2017**	**2016**
Zysk (strata) brutto	547 710	467 089
Różnice pomiędzy zyskiem (stratą) brutto a podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym (wg tytułów):	(273 223)	58 462
– *trwałe różnice pomiędzy zyskiem brutto a dochodem do opodatkowania*	*(45 265)*	*(24 084)*
– *przejściowe różnice między zyskiem brutto a dochodem do opodatkowania*	*(212 151)*	*98 641*
– *inne różnice*	*(15 807)*	*(16 095)*
Podstawa opodatkowania podatkiem dochodowym	274 487	525 551
Podatek dochodowy według obowiązującej stawki 19%	52 153	99 855
Podatek dochodowy od zysków osiągniętych za granicą	2 721	2 123
Zwiększenia, zaniechania, zwolnienia, odliczenia i obniżki podatku	1 744	745
Korekty podatku dochodowego za poprzednie okresy	997	(19 264)
Podatek dochodowy bieżący	**57 615**	**83 459**

Podatek dochodowy od zysku przed opodatkowaniem Spółki różni się w następujący sposób od teoretycznej kwoty uzyskanej przy zastosowaniu średniej ważonej stawki podatku:

	2017	2016
Zysk / (strata) przed opodatkowaniem	**547 710**	**467 089**
Podatek wyliczony według stawek krajowych	104 065	88 747
Różnice w opodatkowaniu dochodów zagranicznych	(554)	(511)
Korekty podatku dochodowego za poprzednie okresy	997	(19 264)
Realizacja aktywa z tytułu podatku odroczonego związanego z korektą podatku bieżącego za poprzednie okresy	-	18 157
Podatkowe skutki trwałych różnic pomiędzy zyskiem brutto a dochodem do opodatkowania	(8 600)	(4 576)
Wykorzystanie uprzednio nierozpoznanych strat podatkowych lub ujemnej różnicy przejściowej poprzedniego okresu	(76)	(147)
Ujemne różnice przejściowe, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe, w związku z którymi nie rozpoznano w sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	5	1 167
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego z tytułu podatku od działalności przemysłowej i handlowej w Niemczech	2 038	1 600
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego z tytułu podatku dochodowego	**97 875**	**85 173**
Efektywna stawka podatkowa	*17,87%*	*18,23%*

24. Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych

Pracownicy Spółki na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku korzystali z odpraw emerytalno-rentowych. Odprawy emerytalno-rentowe wypłacane są pracownikom w przypadku odejścia na rentę lub emeryturę. Należna kwota odprawy jest iloczynem podstawy wymiaru nagrody z dnia nabycia uprawnienia do wypłaty i odpowiedniego, rosnącego wraz ze stażem pracy danego pracownika, współczynnika.
Obowiązek wypłaty odpraw emerytalno-rentowych zwykle naraża Spółkę na ryzyko aktuarialne obejmujące:

Ryzyko stopy procentowej - bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przy pomocy stopy dyskonta określonej przez odniesienie do poziomu rentowności dostępnych na rynku obligacji skarbowych, jako że w Polsce nie występują wysoce płynne obligacje komercyjne o niskim stopniu ryzyka. Spadek oprocentowania obligacji powoduje zwiększenie zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych.

Ryzyko wynagrodzeń - bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przez odniesienie do przyszłego poziomu wynagrodzeń pracowników Spółki. Wobec tego wzrost wynagrodzeń pracowników spowoduje zwiększenie wartości zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych.

Ryzyko długowieczności - bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przez odniesienie do najlepszych szacunków śmiertelności pracowników w okresie zatrudnienia. Zwiększenie oczekiwanej długości trwania życia pracowników spowoduje wzrost wartości zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych.

Ryzyko zmiany wieku emerytalnego - bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się w oparciu o obowiązujący w Polsce wiek emerytalny. W przypadku podniesienia wieku emerytalnego bieżąca wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych spadnie.

Ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych:

	31.12.2017	31.12.2016
Odprawy emerytalno-rentowe, w tym:	**8 842**	**6 373**
– wartość bieżąca zobowiązania na dzień sprawozdawczy	8 842	6 373
– zyski / (straty) aktuarialne nieujęte na dzień sprawozdawczy	-	-
– koszty przeszłego zatrudnienia nieujęte na dzień sprawozdawczy	-	-
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych ogółem	**8 842**	**6 373**
w tym:		
– część długoterminowa	*7 857*	*5 348*
– część krótkoterminowa	*985*	*1 025*

Główne przyjęte założenia aktuarialne (w tabeli poniżej podano zakresy stóp przyjętych przez aktuariusza):

	31.12.2017	31.12.2016
Stopa dyskonta	1,81% – 2,98%	1,77% – 2,98%
Przewidywana inflacja	(0,9%) – 2,5%	1,3% – 2,5%
Przewidywany przyszły wzrost wynagrodzeń	6,00% – 6,50%	3,75% – 4,15%

Założenia odnośnie śmiertelności zostały przyjęte na podstawie opublikowanych przez GUS Polskich Tablic Trwania Życia 2016 - dla wyceny przeprowadzonej na dzień 31 grudnia 2017 oraz Polskich Tablic Trwania Życia 2013 - dla wyceny przeprowadzonej na dzień 31 grudnia 2016.
Ostatnia wycena została wykonana przez niezależnego aktuariusza na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Zmiany stanu zobowiązania z tytułu odpraw emerytalno-rentowych ujęte zostały w poniższej tabeli:

	2017	2016
Wartość bieżąca zobowiązania na początek okresu	**6 373**	**6 284**
Koszty odsetek	153	120
Koszty zatrudnienia	719	703
Wypłacone świadczenia	(315)	(398)
(Zyski) / straty aktuarialne, w tym wynikające z:	**1 912**	**(336)**
- zmiany założeń	*2 033*	*(456)*
- inne	*(121)*	*120*
Wartość bieżąca zobowiązania na koniec okresu	**8 842**	**6 373**

Obciążenia rachunku wyników z tytułu przyszłych świadczeń pracowniczych przedstawiają się następująco:

	2017	2016
Koszty zatrudnienia	719	703
Koszty odsetek	153	120
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat - koszty ogólnego zarządu (nota 32)	**872**	**823**
(Zyski) / straty aktuarialne do ujęcia w okresie	1 912	(336)
(Zyski) / straty ujęte w innych całkowitych dochodach	**1 912**	**(336)**

Analiza wrażliwości

Znaczące założenia aktuarialne przyjęte przy obliczaniu zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych obejmują stopę dyskonta, prognozowany wzrost wynagrodzeń oraz rotację pracowników.

Analiza wrażliwości na zmiany stóp procentowych

Wzrost założonej stopy dyskonta o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 950 tysięcy złotych, natomiast spadek założonej stopy dyskonta o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 167 tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na zmiany stopy wzrostu wynagrodzeń

Wzrost założonej stopy wzrostu wynagrodzeń o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 110 tysięcy złotych, natomiast spadek założonej stopy wzrostu wynagrodzeń o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 927 tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na zmiany rotacji pracowników

Wzrost założonej rotacji pracowników o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 045 tysięcy złotych, natomiast spadek założonej rotacji pracowników o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 284 tysiące złotych.

Powyższa analiza wrażliwości nie musi być reprezentatywnym przedstawieniem faktycznych zmian wysokości zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych. Jest mało prawdopodobne, by zmiany poszczególnych założeń występowały w izolacji od innych, ponieważ niektóre założenia mogą być skorelowane.
Metody ani założenia wykorzystywane do przygotowania analizy wrażliwości nie zmieniły się istotnie w porównaniu do roku ubiegłego.

25. Rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia

Długoterminowe rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia	31.12.2017	31.12.2016
Naprawy gwarancyjne		
stan na początek okresu	180 765	153 495
utworzenie	80 263	86 946
rozwiązanie:	(41 119)	(59 676)
- aktualizacja wyceny rezerwy	(9 746)	(16 656)
- przeniesienie do krótkoterminowych	(31 373)	(43 020)
Pozostałe rezerwy długoterminowe, razem	**219 909**	**180 765**

Krótkoterminowe rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia	31.12.2017	31.12.2016
Sprawy sądowe		
stan na początek okresu	**23 565**	**26 090**
utworzenie	2 502	236
wykorzystanie	-	-
rozwiązanie	(2 512)	(2 761)
inne	(5)	-
stan na koniec okresu	**23 550**	**23 565**
Naprawy gwarancyjne		
stan na początek okresu	**84 191**	**59 319**
utworzenie	-	-
przeniesienie z długoterminowych	31 373	43 020
wykorzystanie	(20 327)	(18 148)
stan na koniec okresu	**95 237**	**84 191**
Rezerwy na kary / odszkodowania		
stan na początek okresu	**49 784**	**45 555**
utworzenie	1 575	10 418
wykorzystanie	-	-
rozwiązanie	(12 332)	(6 189)
stan na koniec okresu	**39 027**	**49 784**
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe, razem	**157 814**	**157 540**

Utworzenie / (odwrócenie) rezerw na sprawy sądowe i odszkodowania zostało ujęte w pozostałych kosztach operacyjnych (nota 33), natomiast utworzenie / (odwrócenie) rezerw na naprawy gwarancyjne w kosztach operacyjnych.

26. Długoterminowe kontrakty budowlane

Poniższe dane dotyczą kontraktów wycenianych przez Spółkę zgodnie z metodą zaawansowania realizacji umowy o usługę budowlaną.

Wybrane dane finansowe:

	31.12.2017	31.12.2016
Aktywa		
– wycena długoterminowych kontraktów budowlanych (nota 30)	472 740	290 016
Zobowiązania		
– wycena długoterminowych kontraktów budowlanych (nota 30)	767 855	937 634
– rezerwa na straty na kontraktach budowlanych	234 876	400 146
– otrzymane zaliczki na realizowane kontrakty (nota 27)	665 887	401 615

Wartość godziwa wyceny długoterminowych kontraktów budowlanych jest zbliżona do jej wartości bilansowej.

27. Przychody przyszłych okresów

Przychody przyszłych okresów obejmują:

	31.12.2017	31.12.2016
Otrzymane zaliczki w ramach realizowanych kontraktów	665 887	401 615
Pozostałe	5 957	7 126
Ogółem	**671 844**	**408 741**

Wszystkie zaliczki otrzymane i pozostałe przychody przyszłych okresów na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku zostały ujęte w ramach zobowiązań krótkoterminowych, gdyż zostaną rozliczone w trakcie normalnego cyklu operacyjnego Spółki.

28. Kaucje z tytułu umów o budowę

	31.12.2017	31.12.2016
Zatrzymane przez odbiorców – do zwrotu po upływie 12 miesięcy	54 685	39 835
Zatrzymane przez odbiorców – do zwrotu w ciągu 12 miesięcy	46 306	46 767
Ogółem kaucje z tytułu umów o budowę zatrzymane przez odbiorców	**100 991**	**86 602**

Zatrzymane dostawcom – do zwrotu po upływie 12 miesięcy	192 314	194 624
Zatrzymane dostawcom – do zwrotu w ciągu 12 miesięcy	207 272	174 635
Ogółem kaucje z tytułu umów o budowę zatrzymane dostawcom	**399 586**	**369 259**

Kaucje z tytułu umów o budowę o okresie zapłaty powyżej jednego roku podlegają dyskontowaniu i są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości bieżącej. Poniższe zestawienie wskazuje skutki dyskontowania ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz rachunku zysków i strat Spółki za poszczególne okresy. Podane kwoty dyskonta obniżają odpowiednio wartość nominalną należności i zobowiązań z tytułu kaucji. Ponadto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej rozpoznany jest podatek odroczony od podanych kwot wyliczony według obowiązującej w Polsce stawki podatkowej 19% oraz od efektu zmiany wartości dyskonta w rachunku zysków i strat.

	31.12.2017	31.12.2016
Dyskonto kaucji długoterminowych z tytułu umów o budowę zatrzymanych przez odbiorców	2 997	1 483
Dyskonto kaucji długoterminowych z tytułu umów o budowę zatrzymanych dostawcom	22 851	19 995

Dyskonto ujęte w rachunku zysków i strat:

	2017	2016
Pomniejszenie przychodów ze sprzedaży	(2 018)	(1 072)
Pomniejszenie kosztu sprzedanych usług	11 565	10 268
Ogółem korekta marży brutto	**9 547**	**9 196**
Korekta przychodów / (kosztów) finansowych (nota 34)	(8 205)	(6 109)
Podatek odroczony rozpoznany od powyższych korekt	(255)	(587)
Wpływ netto na rachunek zysków i strat	**1 087**	**2 500**

Wartość godziwa kaucji zatrzymanych zarówno przez odbiorców, jak i przez dostawców jest zbliżona do ich wartości bilansowej.

Struktura wiekowa przeterminowanych kaucji z tytułu umów o budowę (wartości nominalne przed dyskontowaniem)

Poniższa tabela prezentuje analizę wiekową kaucji z tytułu umów o budowę stanowiących należności Spółki, które są przeterminowane na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości:

	31.12.2017	31.12.2016
– do 1 miesiąca	1 051	2 769
– powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	6 610	3 964
– powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	2 774	2 219
– powyżej 6 miesięcy do 1 roku	2 927	5 732
– powyżej 1 roku	7 919	1 952
Ogółem kaucje z tytułu umów o budowę przeterminowane	**21 281**	**16 636**

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość kaucji zatrzymanych przez odbiorców	31.12.2017	31.12.2016
stan na początek okresu	**4 445**	**4 724**
Zwiększenia (nota 33)	270	-
Zmniejszenia:	(1 286)	(279)
- spłata należności przez dłużników (nota 33)	(1 121)	(279)
- spisane należności	(165)	-
Stan odpisów aktualizujących wartość należności na koniec okresu	**3 429**	**4 445**

29. Przychody z tytułu umów z klientami

Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów w podziale na kategorie

Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów w podziale według rodzaju dobra lub usługi wyglądały następująco:

Rodzaj usług	2017	2016
Przychody ze sprzedaży robót budowlano-montażowych	5 786 248	5 168 851
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	34 824	34 643
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	3 787	3 700
Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów	**5 824 859**	**5 207 194**

Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów w podziale według rejonu geograficznego wyglądały następująco:

Kraj	2017	2016
Polska	5 640 511	5 043 204
Niemcy	175 491	163 990
Pozostałe kraje UE	8 857	-
Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów	**5 824 859**	**5 207 194**

Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów podzielone według rodzajów obiektów przedstawiały się następująco:

Rodzaj obiektów	2017	2016
Lądowo-inżynieryjne	2 957 807	2 958 518
Kolejowe	222 320	130 644
Kubaturowe, w tym:	2 606 121	2 079 689
- niemieszkaniowe	*1 798 103*	*1 398 981*
- mieszkaniowe	*808 018*	*680 708*
Pozostałe	38 611	38 343
Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów	**5 824 859**	**5 207 194**

30. Aktywa i zobowiązania z tytułu umów z klientami

Termin wypełnienia zobowiązań do wykonania świadczenia a stosowane terminy płatności

Długoterminowe kontrakty budowlane są finansowo rozliczane z inwestorami w następujący sposób:

- w trakcie realizacji prac - częściowo zgodnie z postępem robót, najczęściej w okresach miesięcznych w oparciu o dokumenty rozliczeniowe potwierdzające wykonanie określonych robót oraz innych zobowiązań umownych (przejściowe świadectwa płatności, protokoły odbiorów częściowych, faktury częściowe), oraz
- po zakończeniu realizacji prac - na podstawie dokumentów końcowych (protokół odbioru końcowego, faktura końcowa), potwierdzających zakończenie realizacji prac oraz wypełnienie zobowiązań kontraktowych wymaganych do rozliczenia końcowego.

Terminy płatności za wykonane przez Spółkę usługi budowlane wynoszą najczęściej 30 dni, z tym zastrzeżeniem, że na niektórych kontraktach Spółka uzyskuje finansowanie przed rozpoczęciem prac w formie zaliczek, które są rozliczane sukcesywnie fakturami częściowymi oraz fakturą końcową.

W 2017 roku nie zostały ujęte przychody z tytułu umów z klientami, dla których zobowiązania do wykonania świadczenia zostały spełnione w poprzednich okresach sprawozdawczych.

W trakcie 2017 roku nie wystąpiły korekty przychodów, które miałyby wpływ na aktywa lub zobowiązania z tytułu umów z klientami, a które wynikałyby ze zmiany sposobu pomiaru stopnia spełnienia zobowiązania lub ze zmiany umowy.

	31.12.2016	Zmiana wyceny kontraktów długoterminowych	Przychody ujęte w 2017 r. uwzględnione w saldzie zobowiązań na 31.12.2016	Zmiana okresu, w którym prawo do wynagrodzenia staje się bezwarunkowe	31.12.2017
Wycena długoterminowych kontraktów budowlanych	290 016	472 740	-	(290 016)	472 740
Aktywa z tytułu umów z klientami	**290 016**	**472 740**	**-**	**(290 016)**	**472 740**
Wycena długoterminowych kontraktów budowlanych	937 634	109 716	(279 495)	-	767 855
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	**937 634**	**109 716**	**(279 495)**	**-**	**767 855**

Pozostałe do realizacji zobowiązania do wykonania świadczenia

Łączna kwota ceny transakcyjnej przypisanej do zobowiązań do wykonania świadczenia, które pozostały niespełnione (lub częściowo niespełnione) na koniec okresu sprawozdawczego, do zrealizowania:	**31.12.2017**
- do 1 roku	6 482 348
- powyżej 1 roku	3 658 291
Razem	**10 140 639**

31. Koszty według rodzaju

	2017	**2016**
Amortyzacja, w tym:	34 269	23 358
– rzeczowych aktywów trwałych (nota 10)	*29 089*	*20 808*
– nieruchomości inwestycyjnych (nota 11)	*134*	*138*
– wartości niematerialnych (nota 13)	*5 046*	*2 412*
Koszty świadczeń pracowniczych (nota 32)	754 423	648 126
Zużycie materiałów i energii	1 640 270	1 402 437
Usługi obce	2 942 508	2 424 641
Podatki i opłaty	5 972	4 820
Koszty reklamy i wydatki reprezentacyjne	4 659	4 935
Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	11 409	8 330
Zmiana stanu rezerwy na straty na kontraktach budowlanych (nota 26)	(165 270)	(229 280)
Inne koszty rodzajowe	123 469	471 069
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	(10 722)	(11 665)
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	(194 220)	(179 368)
Zmiana stanu produktów i produkcji w toku	-	-
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	-	-
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	**5 146 767**	**4 567 403**
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	1 377	3 576
Koszty sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów	**5 148 144**	**4 570 979**

32. Koszty świadczeń pracowniczych

	2017	**2016**
Koszty wynagrodzeń, w tym m.in.:	**628 802**	**540 637**
– koszty świadczeń emerytalno-rentowych (nota 24)	*872*	*823*
– koszty płatności w formie akcji (nota 38)	*2 560*	*2 181*
– koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy	*3 297*	*2 585*
Koszty ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń, w tym m.in.:	**125 621**	**107 489**
– koszty ubezpieczeń społecznych	*96 612*	*81 396*
– koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy	*511*	*538*
Ogółem koszty świadczeń pracowniczych ujęte w kosztach rodzajowych (nota 30)	**754 423**	**648 126**

33. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	**2017**	**2016**
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	6 054	1 001
Odwrócenie odpisów aktualizujących, w tym:	4 141	4 480
– należności (w wyniku spłaty należności przez dłużników) (nota 17, 28)	*4 073*	*3 505*
– zapasów (w wyniku sprzedaży) (nota 18)	*68*	*975*
Rozwiązanie rezerw, w tym:	14 844	8 950
– na sprawy sądowe (nota 25)	*2 512*	*2 761*
– na kary i odszkodowania (nota 25)	*12 332*	*6 189*
Otrzymane kary / odszkodowania	24 533	20 724
Odpis przedawnionych zobowiązań	2 656	2 545
Zysk z pochodnych instrumentów finansowych (nota 16.1)	2 687	-
Pozostałe	769	977
Ogółem	**55 684**	**38 677**

Pozostałe koszty operacyjne	2017	2016
Odpisy aktualizujące, w tym:	2 683	17 624
– należności (nota 17,28)	*2 683*	*14 196*
– zapasy (nota 18)	-	*1 751*
– rzeczowy majątek trwały (nota 10)	-	*1 677*
Utworzenie rezerw, w tym:	4 077	10 654
– na sprawy sądowe (nota 25)	*2 502*	*236*
– na kary i odszkodowania (nota 25)	*1 575*	*10 418*
Wypłacone odszkodowania i kary umowne	13 216	23 736
Opłaty sądowe i egzekucje, koszty postępowania sądowego	702	1 262
Przekazane darowizny	1 012	958
Strata z pochodnych instrumentów finansowych (nota 16.1)	-	54
Pozostałe	1 805	663
Ogółem	**23 495**	**54 951**

34. Przychody i koszty finansowe

Przychody finansowe	2017	2016
Przychody odsetkowe od instrumentów finansowych, w tym:	23 737	23 656
– od lokat bankowych oraz środków na rachunkach bankowych	*17 344*	*22 986*
– od udzielonych pożyczek	*3 040*	*670*
– od nabytych obligacji	*3 353*	-
Pozostałe przychody odsetkowe, w tym:	4 863	8 613
– przychody odsetkowe z tytułu otrzymanych skont i za zwłokę	*4 861*	*8 613*
– odsetki z pozostałych tytułów	*2*	*0*
Dywidendy i udziały w zyskach	51 686	36 586
Dodatnie różnice kursowe	-	815
Pozostałe	25	-
Ogółem	**80 311**	**69 670**

Koszty finansowe	2017	2016
Koszty odsetkowe od instrumentów finansowych, w tym:	1 589	892
– z tytułu otrzymanych pożyczek, kredytów i innych zewnętrznych źródeł finansowania	*58*	*71*
– z tytułu umów leasingowych	*1 531*	*821*
Pozostałe koszty odsetkowe, w tym:	2 080	989
– odsetki zapłacone dostawcom za zwłokę oraz z tytułu skont	*1 806*	*737*
– inne odsetki	*274*	*252*
Dyskonto kaucji z tytułu umów o budowę (nota 28)	8 205	6 109
Strata ze zbycia/likwidacji aktywów finansowych	-	154
Koszty prowizji i gwarancji bankowych	23 754	23 339
Ujemne różnice kursowe	42	-
Pozostałe	893	6
Ogółem	**36 563**	**31 489**

35. Zysk / (strata) na akcję

Podstawowy

Podstawowy zysk / (strata) na akcję wyliczany jest jako iloraz zysku / (straty) netto oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku (nota 20).

	2017	2016
Zysk / (strata) netto	449 835	381 916
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	25 530 098	25 530 098
Podstawowy zysk / (strata) na akcję (w zł na jedną akcję)	**17,62**	**14,96**

Rozwodniony

Rozwodniony zysk / (strata) na akcję w obu okresach był równy podstawowemu zyskowi na akcję, ponieważ nie wystąpiły instrumenty powodujące rozwodnienie.

36. Dywidenda na akcję

W dniu 5 czerwca 2017 roku Spółka dokonała wypłaty dywidendy w kwocie 382 696 tysięcy złotych, na którą przeznaczono jednostkowy zysk netto za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku w kwocie 381 916 tysięcy złotych oraz 780 tysięcy złotych z zysków lat ubiegłych, tj. 14,99 złotych brutto na jedną akcję.
Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2017 roku Zarząd Budimex SA nie podjął uchwały w sprawie rekomendacji podziału zysku za 2017 rok.

37. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Pozostałe korekty w działalności operacyjnej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmują następujące pozycje:

	2017	2016
Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów zagranicznych	12	40
Płatności w formie akcji (nota 38)	-	(180)
Koszty premii opcyjnej	759	-
Pozostałe	27	(31)
Ogółem	**798**	**(171)**

Transakcje niepieniężne

W 2017 roku transakcje niepieniężne dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmowały zwiększenia aktywów trwałych o wartości 36 631 tysięcy złotych użytkowanych na podstawie umów leasingu finansowego.
W 2016 roku transakcje niepieniężne dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmowały zwiększenia aktywów trwałych o wartości 28 905 tysięcy złotych użytkowanych na podstawie umów leasingu finansowego.

38. Płatności w formie akcji

W 2010 roku Ferrovial SA ustanowił program przyznania bezpłatnych akcji, który jest klasyfikowany jako transakcja płatności w formie akcji rozliczana w instrumentach kapitałowych.

W ramach programu członkom Zarządu Budimex SA i wyższej kadrze kierowniczej corocznie przyznawane są akcje Ferrovial SA, których ostateczne rozliczenie następuje po 3 latach od dnia przyznania i jest ograniczone poniższymi warunkami:

- pozostanie w spółce przez okres trzech lat począwszy od daty sformalizowania programu, z wyjątkiem określonych sytuacji nadzwyczajnych,
- osiągnięcie we wspomnianym okresie określonych wskaźników dotyczących przepływów z działalności oraz relacji między wynikiem operacyjnym brutto i aktywami produkcyjnymi netto,
- poziom wskaźników wymagany do otrzymania całkowitej lub proporcjonalnej liczby akcji ustalany jest corocznie.

Łączna wartość godziwa usług ujęta w pozostałych kapitałach rezerwowych na dzień 31 grudnia 2017 oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 7 171 tysięcy złotych. Łączna wartość godziwa ujęta w zobowiązaniach na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 7 260 tysięcy złotych, a dzień 31 grudnia 2016 roku 4 700 tysięcy złotych.
Na podstawie umowy zawartej z Grupą Ferrovial w 2014 roku, Budimex SA zobowiązał się pokrywać koszty programu w odniesieniu do transzy instrumentów przyznanych w roku 2014 i latach kolejnych. Tym samym wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników, związana z instrumentami przyznanymi w latach 2014-2017 została zaklasyfikowana jako zobowiązania (drugostronnie jako koszt).

Szczegóły dotyczące przyznania akcji od początku istnienia programu przedstawia poniższa tabela:

Rok	Ilość początkowo przyznanych akcji	Dzień przyznania	Wartość godziwa 1 akcji na dzień przyznania (zł)	Osiągnięcie określonych wyników finansowych	Koszt przyznanych akcji*
2017	38 150	15-02-2017	74,00	100%	2 560
2016	36 712	15-02-2016	79,22	100%	2 181
2015	40 343	15-02-2015	76,93	100%	2 125
2014	50 200******	11-02-2014	59,94	100%	2 195
2013	48 464*****	15-02-2013	51,84	100%	2 665
2012	55 650****	12-02-2012	38,84	100%	1 422
2011	50 900***	28-02-2011	33,98	100%	1 027
2010	41 800**	31-03-2010	24,47	100%	256
Razem	362 219	**-**	**-**	**-**	**14 431**

* koszt za poszczególne lata obrotowe został obliczony w następujący sposób:

- rok 2010 - 9/36 kosztu akcji przyznanych w 2010 roku,
- rok 2011 - 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2010 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2011 roku,
- rok 2012 - 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2010 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2011 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2012 roku,
- rok 2013 - 3/36 kosztu akcji przyznanych w 2010 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2011 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2012 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2013 roku.
- rok 2014 - 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2011 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2012 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2013 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2014 roku.
- rok 2015 - 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2012 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2013 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2014 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2015 roku.
- rok 2016 - 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2013 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2014 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2015 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2016 roku.
- rok 2017 - 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2014 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2015 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2016 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2017 roku.

**W marcu 2013 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2010 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 59 800 akcji Ferrovial SA uprawnionym pracownikom z tej transzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

*** W lutym 2014 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2011 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 59 800 akcji Ferrovial SA uprawnionym pracownikom z tej transzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

**** W lutym 2015 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2012 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 49 650 akcji Ferrovial SA uprawnionym pracownikom z tej transzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

***** W lutym 2016 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2013 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 33 436 akcji Ferrovial SA uprawnionym pracownikom z tej transzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

****** W lutym 2017 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2014 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 35 150 akcji Ferrovial SA uprawnionym pracownikom z tej transzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

39. Transakcje z podmiotami powiązanymi

Spółka nie zawierała transakcji ze stronami powiązanymi na warunkach innych niż rynkowe.

Transakcje z podmiotami powiązanymi zawarte w 2017 i 2016 roku oraz wysokość nierozliczonych sald należności i zobowiązań z tymi podmiotami na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku zostały zaprezentowane poniżej.

	Należności		Zobowiązania	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovial)	20 679	20 472	73 553	95 843
Podmioty zależne	105 478	66 033	106 756	27 723
Podmioty stowarzyszone	289	341	175	118
Podmioty współkontrolowane	3 754	1 920	682	660
Inne spółki powiązane*	11	7	-	-
Ogółem	**130 211**	**88 773**	**181 166**	**124 344**

	Pożyczki udzielone		Pożyczki otrzymane	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovial)	-	-	8 698	9 165
Podmioty zależne	13 217	6 570	-	-
Podmioty stowarzyszone	62 451	9 163	-	-
Ogółem	**75 668**	**15 733**	**8 698**	**9 165**

	Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz pozostałe przychody operacyjne		Zakup produktów i usług	
	2017	2016	2017	2016
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovial)	856	7 462	45 522	39 275
Podmioty zależne	388 335	315 639	111 757	56 896
Spółki stowarzyszone	1 068	811	599	330
Podmioty współkontrolowane	1 232	791	2	-
Inne spółki powiązane*	-	-	-	15
Ogółem transakcje z podmiotami powiązanymi	**391 491**	**324 703**	**157 880**	**96 516**

	Przychody finansowe		Koszty finansowe	
	2017	2016	2017	2016
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovial)	-	-	58	71
Podmioty zależne	52 462	36 865	-	-
Spółki stowarzyszone	2 264	384	-	-
Ogółem transakcje z podmiotami powiązanymi	**54 726**	**37 249**	**58**	**71**

*) Inne spółki powiązane uwzględniają również podmioty, na które znacząco wpływa lub posiada w nich znaczącą ilość głosów członek kluczowego personelu kierowniczego Spółki albo jego bliski członek rodziny.

Transakcje z podmiotami powiązanymi zawierane były na warunkach rynkowych.

W powyższej tabeli w pozycji „Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovial)" zostały zaprezentowane dane liczbowe dotyczące transakcji ze spółkami z Grupy Ferrovial: Ferrovial Agroman SA, w tym również z Ferrovial Agroman SA Oddział w Polsce oraz innymi: Cintra Infraestructuras SA, Ferrovial Agroman (UK) Limited, Ferrovial Corporación SA, Ferrovial Servicios SA, Cadagua SA oraz Cadagua SA Oddział w Polsce.

W dniu 29 października 2012 roku Budimex SA zawarł z Ferrovial Agroman SA umowę warunkową na wsparcie w zakresie know – how operacyjnego, racjonalizacji procesów i procedur w kluczowych obszarach działalności budowlanej, inwestycyjnej i zarządczej. Wynagrodzenie z tytułu umowy zostało ustalone jako 0,5% wartości rocznych przychodów ze sprzedaży Grupy

Budimex pomniejszonej o przychody ze sprzedaży spółki Budimex Nieruchomości Sp. z o.o., przy czym umowa określała, że do czasu potwierdzenia prawidłowości wyceny ceny transakcyjnej przez władze fiskalne Polski i Hiszpanii, w postaci zatwierdzenia umowy BAPA, Budimex SA będzie uiszczał na rzecz Ferrovial Agroman SA opłatę pomniejszoną o 25%.

W roku 2017 na mocy Aneksu nr 1 do umowy z dnia 29 października 2012 dokonano spłaty zaległych 25% wynagrodzenia za okres od dnia 1 stycznia 2012 roku do dnia 31 grudnia 2016 roku w wysokości 28 796 tysięcy złotych, pomimo braku uzyskania zatwierdzenia umowy BAPA.

W dniu 28 marca 2017 roku podpisano nową umowę, która obowiązuje od 1 stycznia 2017 roku przez kolejne 5 lat. Zasady ustalania wynagrodzenia pozostały niezmienione, wynagrodzenie uiszczane jest w pełnej kwocie pomimo braku zatwierdzenia umowy BAPA. W związku z realizacją tych umów Budimex SA poniósł w roku 2017 koszty w wysokości 29 357 tysięcy złotych natomiast w roku 2016 koszty w łącznej wysokości 26 115 tysięcy złotych.

Ponadto, Budimex SA zawarł z Ferrovial Agroman SA umowy, na mocy których Ferrovial świadczy usługi na rzecz Spółki w zakresie utrzymania i rozwoju systemów informatycznych oraz oddelegowania personelu. W związku z realizacją tych umów w roku 2017 Budimex SA poniósł koszty w wysokości odpowiednio 4 183 tysiące złotych oraz 5 601 tysięcy złotych, natomiast w roku 2016 w wysokości odpowiednio 3 743 tysiące złotych oraz 5 586 tysięcy złotych.

39.1 Transakcje z podmiotami powiązanymi dotyczące przeniesienia praw i zobowiązań

W dniu **15 lutego 2017 roku** Budimex SA rozpoczął proces nabywania akcji spółki Elektromontaż-Poznań SA, który zakończył się nabyciem 359 527 akcji stanowiących 6,64% udział w kapitale zakładowym i w głosach na WZA spółki, za łączną cenę nabycia 3 249 tysięcy złotych.

W dniu **28 listopada 2017 roku** Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Budimex PPP SA (spółka zależna Budimex SA) podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki o kwotę 105 tysięcy złotych tj. z kwoty 1 290 tysięcy złotych do kwoty 1 395 tysięcy złotych, w drodze emisji 105 zwykłych akcji imiennych o wartości nominalnej 1 tysiąc złotych każda akcja. Wszystkie akcje objęte zostały przez jedynego udziałowca - spółkę Budimex SA za cenę emisyjną równą cenie nominalnej. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego podwyższenie kapitału nie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym.

40. Wynagrodzenie kluczowych członków kadry kierowniczej

Zarząd

Łączna wartość wynagrodzeń, premii i nagród członków Zarządu Budimeksu SA w 2017 roku wyniosła 12 092 tysięcy złotych (w tym 4 066 tysięcy złotych stanowiły premie za zrealizowane zadania z roku 2016), z czego kwota 10 781 tysięcy złotych obciążyła koszty Budimeksu SA. Pozostała kwota wynagrodzeń obciążyła koszty spółek zależnych.

W 2016 roku łączna wartość wynagrodzeń, premii i nagród członków Zarządu Budimeksu SA wyniosła 11 843 tysiące złotych (w tym 3 768 tysięcy złotych stanowiły premie za zrealizowane zadania z roku 2015), z czego kwota 10 505 tysięcy złotych obciążyła koszty Budimeksu SA. Pozostała kwota wynagrodzeń obciążyła koszty spółek zależnych.

Wynagrodzenia Członków Zarządu w roku 2017 kształtowały się następująco:

Dariusz Blocher	2 240 tysięcy złotych
Fernando Pascual Larragoiti	1 935 tysięcy złotych
Artur Popko	1 862 tysiące złotych
Henryk Urbański	1 311 tysięcy złotych
Marcin Węgłowski	1 212 tysięcy złotych
Jacek Daniewski	1 200 tysięcy złotych
Radosław Górski	1 195 tysięcy złotych
Cezary Mączka	1 137 tysięcy złotych

Dodatkowo, oprócz kwot zaprezentowanych powyżej, w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku oszacowane koszty płatności w formie akcji w związku z programami motywacyjnymi Ferrovial SA dotyczące Zarządu Spółki wyniosły 2 025 tysięcy złotych (z czego kwota 1 786 tysięcy złotych obciążyła koszty Budimeksu SA, pozostała kwota wynagrodzeń obciążyła koszty spółek zależnych) i kształtowały się następująco:

Dariusz Blocher	759 tysięcy złotych
Henryk Urbański	239 tysięcy złotych
Fernando Pascual Larragoiti	227 tysięcy złotych
Artur Popko	191 tysięcy złotych
Marcin Węgłowski	165 tysięcy złotych
Jacek Daniewski	165 tysięcy złotych
Radosław Górski	157 tysięcy złotych
Cezary Mączka	122 tysiące złotych

Powyższe koszty składają się z: 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2014 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2015 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2016 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2017 roku.

W lutym 2017 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2014 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie akcji Ferrovial SA. Ilość akcji faktycznie przyznanych członkom Zarządu Spółki kształtowała się następująco:

Dariusz Blocher	10 000 akcji
Henryk Urbański	3 950 akcji
Fernando Pascual Larragoiti	3 600 akcji
Marcin Węgłowski	3 200 akcji
Jacek Daniewski	3 200 akcji
Artur Popko	2 700 akcji
Radosław Górski	2 500 akcji

Wartość rynkowa akcji Ferrovial SA w dniu faktycznego przekazania wynosiła 77,30 złotych.

Prokurenci

Łączna wartość wynagrodzeń wypłaconych prokurentom Budimeksu SA w 2017 roku wyniosła 816 tysięcy złotych, natomiast w 2016 roku 350 tysięcy złotych (za okres od 11 maja 2016 do 31 grudnia 2016 roku).

Indywidualne wynagrodzenia prokurentów w roku 2017 kształtują się następująco:

Piotr Świecki	816 tysięcy złotych

Dodatkowo, oprócz kwot zaprezentowanych powyżej, w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku, oszacowane koszty płatności w formie akcji w związku z programami motywacyjnymi Ferrovial SA dotyczące prokurenta Spółki – Piotra Świeckiego - wynosiły 93 tysiące złotych.

Rada Nadzorcza

Łączna wartość wynagrodzeń wypłaconych w 2017 roku członkom Rady Nadzorczej wyniosła 1 284 tysiące złotych (1 225 tysięcy złotych w 2016 roku).

Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej Budimeksu SA w roku 2017 wynosiły:

Marek Michałowski	203 tysiące złotych
Marzenna Anna Weresa	161 tysięcy złotych
Igor Chalupec	139 tysięcy złotych
Piotr Kamiński	139 tysięcy złotych
Alejandro de la Joya Ruiz de Velasco	139 tysięcy złotych
Javier Galindo Hernandez	139 tysięcy złotych
Jose Carlos Garrido-Lestache Rodriguez	128 tysięcy złotych
Janusz Dedo	118 tysięcy złotych
Ignacio Clopes Estela	118 tysięcy złotych

41. Zaliczki, kredyty, pożyczki, gwarancje, poręczenia udzielone osobom zarządzającym i nadzorującym

Członkowie Zarządu, członkowie Rady Nadzorczej Spółki oraz ich współmałżonkowie, krewni i powinowaci do drugiego stopnia, przysposobieni lub przysposabiający oraz inne osoby, z którymi są one powiązane osobiście na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 nie posiadali niespłaconych pożyczek, kredytów ani gwarancji udzielonych przez Budimex SA oraz jednostki od niego zależne, współzależne i z nim stowarzyszone, jak również nie byli stronami innych umów zobowiązujących do świadczeń na rzecz Budimex SA, jednostek od niego zależnych, współzależnych i z nim stowarzyszonych.

42. Poniesione i planowane nakłady inwestycyjne

Nakłady inwestycyjne poniesione w 2017 roku wyniosły 59 409 tysięcy złotych, w tym 56 055 tysięcy złotych na nabycie niefinansowych aktywów trwałych. W 2016 roku wyniosły 67 739 tysięcy złotych, w tym 67 589 tysięcy złotych na nabycie niefinansowych aktywów trwałych. W obu okresach nakłady nie dotyczyły inwestycji związanych z ochroną środowiska.

W roku 2018 Spółka przewiduje poniesienie nakładów inwestycyjnych w wysokości około 39 000 tysięcy złotych, w całości na niefinansowe aktywa trwałe. Spółka nie planuje poniesienia nakładów na ochronę środowiska naturalnego.

43. Zobowiązania inwestycyjne (pozabilansowe)

Na dzień 31 grudnia 2017 roku umowne zobowiązania inwestycyjne wyniosły 51 385 tysięcy złotych i dotyczyły zakupu maszyn kolejowych.
Na dzień 31 grudnia 2016 roku umowne zobowiązania inwestycyjne wyniosły 69 302 tysiące złotych.

44. Przyszłe zobowiązania z tytułu umów najmu, dzierżawy oraz leasingu operacyjnego

Zobowiązania z tytułu umów najmu, dzierżawy oraz leasingu operacyjnego dotyczą głównie umów, których przedmiotem jest dzierżawa samochodów, wynajem pomieszczeń biurowych oraz dzierżawa/wynajem nieruchomości.
Łączne kwoty przyszłych minimalnych opłat leasingowych z tytułu niepodlegających rozwiązaniu (nieodwołalnych) umów leasingu operacyjnego wynoszą:

	31.12.2017	31.12.2016
– do 1 roku	36 057	29 469
– od 1 do 5 lat	25 245	38 503
– powyżej 5 lat	125	90
Ogółem	**61 427**	**68 062**

Kwoty opłat leasingowych ujęte w kosztach	43 134	37 521

Ponadto, Spółka wykorzystuje grunty, które otrzymała na podstawie decyzji administracyjnej do wieczystego użytkowania. Szacowane przyszłe opłaty z tytułu wieczystego użytkowania gruntów będą wynosiły:

	31.12.2017	31.12.2016
– do 1 roku	129	147
– od 1 do 5 lat	516	588
– powyżej 5 lat	8 663	10 001
Ogółem	**9 308**	**10 736**

Kwoty opłat za wieczyste użytkowanie ujęte w kosztach	140	147

45. Instrumenty finansowe

Poniższe tabele przedstawiają wartości bilansowe wszystkich instrumentów finansowych Spółki, w podziale na poszczególne klasy i kategorie aktywów i zobowiązań.

Stan na 31.12.2017

Klasy instrumentów finansowych	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Pożyczki udzielone	-	-	-	75 668	-	-	**75 668**
Nabyte obligacje			278 972				**278 972**
Inwestycje w pozostałych podmiotach	6 417	-	-	-	-	-	**6 417**
Kaucje z tytułu umów o budowę	-	-	-	100 991	-	(399 586)	**(298 595)**
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności*	-	-	-	575 271	-	-	**575 271**
Wycena długoterminowych kontraktów budowlanych	-	-	-	472 740	-	-	**472 740**
Pochodne instrumenty finansowe	-	11 580	-	-	(6 866)	-	**4 714**
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	1 680 371	-	-	-	-	**1 680 371**
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	-	-	-	-	-	(72 266)	**(72 266)**
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe**	-	-	-	-	-	(1 340 108)	**(1 340 108)**
Ogółem	**6 417**	**1 691 951**	**278 972**	**1 224 670**	**(6 866)**	**(1 811 960)**	**1 383 184**

Stan na 31.12.2016

Klasy instrumentów finansowych	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Pożyczki udzielone	-	-	15 733	-	-	**15 733**
Inwestycje w pozostałych podmiotach	6 417	-	-	-	-	**6 417**
Kaucje z tytułu umów o budowę	-	-	86 602	-	(369 259)	**(282 657)**
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności*	-	-	420 994	-	-	**420 994**
Wycena długoterminowych kontraktów budowlanych	-	-	290 016	-	-	**290 016**
Pochodne instrumenty finansowe	-	2 521	-	(211)	-	**2 310**
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	2 272 110	-	-	-	**2 272 110**
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	-	-	-	-	(47 837)	**(47 837)**
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe**	-	-	-	-	(1 229 587)	**(1 229 587)**
Ogółem	**6 417**	**2 274 631**	**813 345**	**(211)**	**(1 646 683)**	**1 447 499**

*) z wyłączeniem należności z tytułu zaliczek i rozliczeń międzyokresowych,
**) kwota obejmuje zobowiązania z tytułu dostaw i usług, kosztów niezafakturowanych, wynagrodzeń, rozliczenia konsorcjów, rozliczeń międzyokresowych kosztów z tytułu premii i niewykorzystanych urlopów.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży obejmują wyłącznie akcje i udziały w spółkach.

Wartość bilansowa aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku była równa cenie nabycia tych aktywów. Wartość godziwa tych aktywów nie jest możliwa do ustalenia z uwagi na fakt, iż nie istnieje dla nich aktywny rynek.

W ciągu najbliższych 12 miesięcy Spółka nie zamierza zbyć aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych przedstawiają się następująco:

Za okres od 1.01.2017 do 31.12.2017

	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Przychody /(koszty) z tytułu odsetek	-	17 344	3 353	2 482	-	2 025	**25 204**
Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych	-	(2 537)	-	(211)	-	2 706	**(42)**
Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	-	-	-	1 390	-	-	**1 390**
Dywidendy otrzymane	-	-	-	-	-	-	**-**
Zyski /(straty) z tytułu wyceny	-	9 818	-	(2 018)	(5 381)	3 360	**5 779**
Zyski /(straty) ze zbycia /realizacji instrumentów finansowych	-	(1 312)	-	-	(438)	-	**(1 750)**
Ogółem	**-**	**23 313**	**3 353**	**1 643**	**(5 819)**	**8 091**	**30 581**

Za okres od 1.01.2016 do 31.12.2016

	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez RZiS	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Przychody /(koszty) z tytułu odsetek	-	22 986	5 485	-	2 166	**30 637**
Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych	-	413	1 699	-	(1 297)	**815**
Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	-	-	(10 691)	-	-	**(10 691)**
Dywidendy otrzymane	7	-	-	-	-	**7**
Zyski /(straty) z tytułu wyceny	-	1 982	(1)	530	4	**2 515**
Zyski /(straty) ze zbycia /realizacji instrumentów finansowych	-	(2 802)	-	236	-	**(2 566)**
Ogółem	**7**	**22 579**	**(3 508)**	**766**	**873**	**20 717**

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej

Poniższe tabele przedstawiają analizę aktywów oraz zobowiązań finansowych Spółki, które po początkowym ujęciu wyceniane są w wartości godziwej, pogrupowanych w Poziomy 1-3 w zależności od stopnia obserwowalności danych źródłowych wykorzystywanych do wyceny wartości godziwej.

	31.12.2017			
	Pomiar wartości godziwej			
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Pochodne instrumenty finansowe	-	11 580	-	11 580
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	1 680 371	-	1 680 371
Razem aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	**-**	**1 691 951**	**-**	**1 691 951**
Pochodne instrumenty finansowe	-	6 866	-	6 866
Razem zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	**-**	**6 866**	**-**	**6 866**

	31.12.2016			
	Pomiar wartości godziwej			
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Pochodne instrumenty finansowe	-	2 521	-	2 521
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	2 272 110	-	2 272 110
Razem aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	**-**	**2 274 631**	**-**	**2 274 631**
Pochodne instrumenty finansowe	-	211	-	211
Razem zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	**-**	**211**	**-**	**211**

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły przesunięcia pomiędzy Poziomem 1 i Poziomem 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej oraz nie nastąpiły przesunięcia z/do Poziomu 3.

46. Postępowania sądowe niezakończone na dzień 31 grudnia 2017 roku

Łączna wartość toczących się postępowań dotyczących zobowiązań Budimeksu SA według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 316 712 tysięcy złotych. Toczące się postępowania związane są z działalnością operacyjną Spółki.

Największa sprawa sądowa pod względem wartości przedmiotu sporu toczy się przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, w której stronami są Konsorcjanci Ferrovial Agroman SA – Budimex SA – Estudio Lamela LS (Konsorcjum FBL) oraz Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze" (PPL). Spór jest następstwem złożenia przez PPL oświadczenia o odstąpieniu od Kontraktu na Rozbudowę Międzynarodowego Portu Lotniczego Warszawa - Okęcie – Budowa Terminala 2.

Początkowo postępowanie sądowe dotyczyło wyłącznie powództwa wniesionego w dniu 24 stycznia 2008 roku przez Konsorcjum FBL, w związku z bezpodstawnie zrealizowanymi przez PPL gwarancjami bankowymi udzielonymi jako zabezpieczenie dobrego wykonania umowy, na łączną kwotę 54 382 tysiące złotych. Sprawa ta została ostatecznie rozstrzygnięta wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 sierpnia 2012 roku. Łączna wartość zasądzonego roszczenia oraz wartość odsetek ustawowych od nieterminowych płatności wyniosła 87 920 tysięcy złotych (przypadająca na Budimex SA kwota to 35 168 tysięcy złotych, z czego kwota 21 612 tysięcy złotych stanowiła zwrot gwarancji dobrego wykonania). Kwota ta została przekazana przez komornika sądowego na wskazany rachunek bankowy Budimex SA w dniu 28 września 2012 roku. Po oddaleniu przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej wniesionej przez PPL, przeprowadzona egzekucja stała się ostateczna i PPL nie może już domagać się od Konsorcjum FBL zwrotu kwot zasądzonych wyrokiem częściowym.

W toku sprawy przed Sądem Arbitrażowym PPL wniósł powództwo wzajemne na kwotę 135 719 tysięcy złotych, obejmującą naprawienie szkody, w tym utracone korzyści, zwrot bezpodstawnego wzbogacenia oraz karę umowną. W dniach 31 lipca i 26 października 2009 roku PPL wniosło do Sądu Arbitrażowego kolejne pisma procesowe zawierające rozszerzenie powództwa wzajemnego, zmieniające kwotę pierwotnego powództwa wzajemnego ze 135 719 tysięcy złotych do kwoty 280 894 tysiące złotych. W toku dalszych działań procesowych w sierpniu 2012 roku roszczenie PPL zostało zwiększone do kwoty 298 892 tysiące złotych. Zgodnie z wysokością udziałów określoną w umowie konsorcjalnej ryzyko przypadające na Budimex SA nie przekracza łącznej kwoty 119 556 tysięcy złotych.

W ocenie Budimex SA wszystkie zawarte w pozwie wzajemnym roszczenia PPL są bezpodstawne, w związku z czym w dniu 21 października 2008 roku Konsorcjum FBL złożyło odpowiedź na pozew wzajemny, która zawierała wniosek o oddalenie powództwa w całości, a tym samym twierdzenia o bezpodstawności roszczeń PPL. Do chwili obecnej odbyło się kilkanaście rozpraw, w trakcie których byli słuchani świadkowie powoda i powoda wzajemnego na okoliczności zawarte w pozwie wzajemnym PPL. Ostatnim pozostałym do rozpoznania wnioskiem dowodowym w odniesieniu do tej części sporu jest dowód z opinii biegłego. Jednak dowód ten będzie można przeprowadzić dopiero wówczas, kiedy Sąd zakończy postępowanie dowodowe w sprawie roszczeń powoda. Ustalenia opinii biegłego dotyczącej roszczeń Konsorcjum FBL będą bowiem rzutować na zakres roszczeń PPL, a w konsekwencji na zakres przeprowadzenia dowodu na ich poparcie.

Niezależnie od powództwa wzajemnego PPL i zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami w dniu 27 lutego 2009 roku Konsorcjum FBL złożyło pismo procesowe zawierające rozszerzenie powództwa głównego o kwotę 216 458 tysięcy złotych, obejmującą: zapłatę za roboty wykonane, a niezapłacone przez inwestora, zapłatę za roboty dodatkowe, zwrot kwot zatrzymanych oraz odsetki za zwłokę. Zgodnie z umową konsorcjalną udział Budimex SA w tym roszczeniu wynosi 86 583 tysiące złotych.

W dniu 27 maja 2010 roku Sąd Arbitrażowy wydał postanowienie, którym dopuścił dowód z opinii biegłego odnośnie oceny zasadności roszczeń PPL (z pominięciem na tym etapie wysokości dochodzonych kwot). Biegły wybrany przez Sąd Arbitrażowy - Grupa BS Consulting rozpoczął prace pod koniec 2010 roku. W trakcie prowadzenia przez biegłego prac odbyło się kilka spotkań pełnomocników stron z biegłym, a także przeprowadzona została w marcu 2011 roku z udziałem ww. eksperta wizja lokalna na obiektach lotniska. Efektem pracy biegłego była sporządzona przez niego opinia techniczna, którą pełnomocnicy stron otrzymali w dniu 29 lipca 2011 roku. Do sporządzonej opinii strony zgłosiły swoje komentarze, uwagi oraz pytania szczegółowe, po uwzględnieniu których biegły sporządził na koniec marca 2012 roku końcową opinię uzupełniającą. Wynikająca z opinii ocena była dla Konsorcjum FBL korzystna, gdyż potwierdzała m.in. to, że Konsorcjum FBL przysługiwało prawo przedłużenia czasu na ukończenie robót.

W związku z zakończeniem przez biegłego prac nad ekspertyzą oceniającą zasadność roszczeń PPL, sąd zobowiązał obie strony do ostatecznego obliczenia i wskazania wysokości swoich roszczeń, przy uwzględnieniu stanowiska biegłego wyrażonego w opinii. W efekcie PPL dokonało wspomnianego rozszerzenia powództwa do kwoty 298 892 tysiące złotych, natomiast wartość roszczenia Konsorcjum FBL pozostała bez zmian.

W oparciu o postanowienie Sądu Arbitrażowego z dnia 28 stycznia 2013 roku i przeprowadzoną w lipcu 2013 roku wizję lokalną biegły - Grupa BS Consulting miał do końca października 2013 roku opracować opinię na temat oceny wysokości roszczeń przedstawionych przez Konsorcjum FBL w rozszerzeniu powództwa. Z uwagi na fakt, iż biegły nie przygotował opinii w ustalonym terminie, Sąd Arbitrażowy na rozprawie w dniu 20 grudnia 2013 roku podjął decyzję o wyznaczeniu nowego biegłego. W 2015 roku ustalono ostateczny zakres opinii oraz skład nowego zespołu biegłych. W konsekwencji dopiero w październiku 2016 roku strony otrzymały opinię dotyczącą roszczeń Konsorcjum wykonaną przez nowy zespół biegłych. Z opinii tej wynika, że biegli uwzględnili, co do zasady wszystkie roszczenia Konsorcjum, które wartościowo stanowią zdecydowaną większość żądanej kwoty. Niemniej jednak w ocenie Konsorcjum uznana przez biegłych kwota jest jeszcze zaniżona, gdyż nie uwzględnia wszystkich roszczeń, jakie zostały zgłoszone. Na początku sierpnia 2017 roku biegli przekazali Zespołowi Arbitrów oraz stronom kolejną już (trzecią) opinię uzupełniającą. W opinii tej biegli generalnie podtrzymali swoje dotychczasowe wnioski i konkluzje - opinia ta nie wpływa niekorzystnie na wysokość roszczenia dochodzonego przez Konsorcjum. W ramach podsumowania stanowisk stron, PPL złożył członkom Konsorcjum oświadczenie o potrąceniu oraz ewentualny zarzut potrącenia w procesie, co spowodowało zmianę decyzji Sądu Arbitrażowego, który w postanowieniu z dnia 6 marca 2018 roku zdecydował o odstąpieniu od wydania drugiego wyroku częściowego obejmującego roszczenia powoda i postanowił rozpoznać łącznie powództwo główne i powództwo wzajemne razem z ww. zarzutem potrącenia. W efekcie obecnie kontynuowane będzie postępowanie dowodowe

obejmujące opinię biegłych w przedmiocie roszczeń PPL zgłoszonych w powództwie wzajemnym i prawdopodobnie etap ten nie skończy się wcześniej niż w pierwszej połowie 2019 roku.

Zdaniem Zarządu ostateczny wyrok Sądu Arbitrażowego w zakresie roszczeń będzie dla Konsorcjum FBL korzystny.

W dniu 24 lipca 2017 roku Muzeum Śląskie w Katowicach złożyło pozew przeciwko Budimex SA oraz Ferrovial Agroman SA tworzących konsorcjum w związku z realizacją kontraktu „Budowa nowej siedziby Muzeum Śląskiego w Katowicach," zawartego w dniu 7 czerwca 2011 roku.

Powód domaga się zasądzenia solidarnie od pozwanych albo kwoty 122 758 tysięcy złotych z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania wynikającego z kontraktu, albo ewentualnie zasądzenia roszczenia o obniżenie ceny o kwotę 34 675 tysięcy złotych tytułem zwrotu niesłusznie – zdaniem powoda - zapłaconej części wynagrodzenia. Jako podstawa dochodzenia żądania głównego został wskazany art. 471 k.c., zaś żądania ewentualnego – przepisy o rękojmi za wady.

Zdaniem Zarządu Budimex SA roszczenia objęte powództwem są bezzasadne. Nieprawidłowości stanowiące zdaniem powoda podstawę faktyczną roszczeń – o ile występują - nie są konsekwencją działań lub zaniechań konsorcjum. Ponadto należyte wykonanie obiektu przez konsorcjum zostało potwierdzone przez Powoda wydanym Świadectwem Przejęcia i Świadectwem Wykonania dla obiektu Muzeum Śląskiego w Katowicach. Utworzone wcześniej na naprawy gwarancyjne pokrywają w ocenie Zarządu ryzyka związane z realizacją Kontraktu. Odpowiedź Budimex SA na pozew została złożona 31 października 2017 roku, a następnie uzupełniono ją w styczniu 2018 roku. Jednocześnie sąd podjął próbę doręczenia odpisu pozwu do Ferrovial Agroman SA. Ze względu na nieprzetłumaczenie wszystkich dokumentów na język hiszpański Ferrovial Agroman SA odmówił przyjęcia przesyłki. Na dzień sporządzenia sprawozdania nie udało się skutecznie doręczyć odpisu pozwu do Ferrovial Agroman SA.

Kolejna co do wartości sprawa dotyczy pozwu złożonego w dniu 5 marca 2008 roku przez Miejskie Wodociągi i Kanalizację w Bydgoszczy Sp. z o.o. o zasądzenie solidarne od konsorcjum, w skład którego wchodziły spółki Budimex SA i Budimex Dromex SA, łącznej kwoty 25 252 tysiące złotych. Roszczenie dotyczy kosztów wykonawstwa zastępczego poniesionych przez zamawiającego w związku z odstąpieniem przez konsorcjum od umowy. Udział spółek w konsorcjum wynosił 90%, w związku z czym wartość roszczenia przypadająca na obecnie na Budimex SA wynosi 22 727 tysięcy złotych. Sąd zakończył przesłuchiwanie świadków obu stron, następnie przesłuchał obie strony, zaś w dniu 6 lutego 2014 roku dopuścił dowód z opinii biegłego (ds. budownictwa) na okoliczność m.in.: oceny jakości i wartości prac wykonanych przez stronę pozwaną, zakresu i kompletności prac pozostałych do wykonania oraz wartości prac poprawkowych. Została sporządzona opinia biegłego i w ocenie pozwanego jest dla niego korzystna. Ocenę tą potwierdzają działania powoda, który w świetle treści opinii wniósł o powołanie nowego biegłego. Sąd nie uwzględnił wniosku powoda w tym zakresie, zezwalając jedynie na przekazanie do protokołu ustnej uzupełniającej opinii biegłego, która to została złożona na rozprawie w dniu 21 kwietnia 2015 roku. Powód ponownie zawnioskował o wyznaczenie nowego biegłego, wniosek ten został odrzucony przez sąd na rozprawie w grudniu 2015 roku. Jednocześnie sąd dopuścił sporządzenie opinii uzupełniającej, która została dostarczona stronom w czerwcu 2016 roku. Pozwany w odniesieniu do treści opinii uzupełniającej podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko przedstawione w stosunku do opinii głównej, którą ocenia dla siebie korzystnie. Powód wniósł natomiast o opinię kolejnego biegłego, która treścią pokryła się w całości z pierwszą opinią biegłego. W dniu 12 lipca 2017 roku sąd I instancji wydał wyrok, w którym zasądził od Budimex SA jedynie kwotę 22 tysięcy złotych (tytułem zwrotu kosztów ekspertyz przeprowadzonych przez powoda), zaś w całym pozostałym zakresie powództwo oddalił. Apelacja od wyroku została wniesiona zarówno przez powoda (co do całości orzeczenia), jak i pozwanego (co do części orzeczenia - tj. kwoty 22 tysięcy złotych). Obecnie strony czekają na wyznaczenie terminu rozprawy przed sądem II instancji.

Na dzień sporządzenia sprawozdania nie są znane wyniki końcowe pozostałych postępowań.

Łączna wartość toczących się postępowań dotyczących roszczeń Budimeksu SA według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 131 549 tysięcy złotych. Postępowania dotyczą głównie odzyskania przeterminowanych należności od kontrahentów oraz dodatkowych roszczeń z tytułu wykonanych prac budowlanych. Oprócz opisanej powyżej sprawy z powództwa Konsorcjum FBL przeciwko PPL, wartość żadnej z pozostałych spraw dotyczących roszczeń nie jest istotna. Na dzień sporządzenia sprawozdania nie są znane ich wyniki końcowe.

47. Zdarzenia po dniu bilansowym

W dniu **1 lutego 2018 roku** został zarejestrował podział spółki Elektromontaż Poznań SA poprzez wydzielenie jej części związanej z zarządzaniem nieruchomościami do spółki Budimex Inwestycje Grunwald SA. W wyniku podziału obniżeniu uległ kapitał zakładowy Elektromontażu Poznań SA z kwoty 54 082 tysiące złotych do kwoty18 388 tysięcy złotych (obniżenie wartości nominalnej akcji z 10 złotych do 3,40 złotych za akcję). Jednocześnie kapitał zakładowy spółki Budimex Inwestycje Grunwald SA został podwyższony z kwoty 100 tysięcy złotych do 35 794 tysiące złotych (emisja nowych akcji o wartości nominalnej 0,10 złotych za akcję).

48. Zobowiązania i należności warunkowe

	31.12.2017	31.12.2016
1. Należności warunkowe	**587 855**	**494 864**
1.1. Od jednostek powiązanych	15 066	15 654
- otrzymane gwarancje i poręczenia	2 518	-
- otrzymane weksle jako zabezpieczenie	2 548	5 016
- inne należności warunkowe	10 000	10 638
1.2. Od pozostałych jednostek	558 021	463 093
- otrzymane gwarancje i poręczenia	557 169	454 607
- otrzymane weksle jako zabezpieczenie	852	8 486
1.3. Inne	14 768	16 117
- pozostałe należności warunkowe	14 768	16 117
2. Zobowiązania warunkowe	**3 966 135**	**3 139 145**
2.1. Na rzecz jednostek powiązanych	347 754	109 011
- udzielone gwarancje i poręczenia	347 754	109 011
2.2. Na rzecz pozostałych jednostek	3 484 000	2 896 580
- udzielone gwarancje i poręczenia	3 470 248	2 895 488
- wystawione weksle jako zabezpieczenie	13 752	1 092
2.3. Inne	134 381	133 554
- pozostałe zobowiązania warunkowe	134 381	133 554
Zobowiązania i należności warunkowe razem	**(3 378 280)**	**(2 644 281)**

Należności warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń obejmują wystawione przez banki lub inne podmioty na otrzymane gwarancje i poręczenia rzecz Spółki gwarancje stanowiące zabezpieczenie roszczeń Spółki w stosunku do kontrahentów z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych.

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń to przede wszystkim gwarancje wystawione przez banki na rzecz kontrahentów Spółki na zabezpieczenie ich roszczeń w stosunku do Spółki z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych. Bankom przysługuje roszczenie zwrotne z tego tytułu wobec Spółki. Gwarancje udzielane zleceniodawcom Spółki stanowią alternatywny, w odniesieniu do zatrzymywanych kaucji gwarancyjnych, sposób zabezpieczenia ewentualnych roszczeń zleceniodawców z tytułu realizacji kontraktów budowlanych. Jednocześnie ryzyko dotyczące napraw gwarancyjnych oszacowane przez Zarząd Spółki jako prawdopodobne zostało odpowiednio odzwierciedlone w rezerwie na naprawy gwarancyjne, co zostało opisane w nocie 5 sprawozdania.

Wystawione weksle własne stanowią zabezpieczenie spłaty zobowiązań wobec strategicznych dostawców Spółki, natomiast otrzymane weksle ujęte w należnościach warunkowych stanowią zabezpieczenie zapłaty należności przez inwestorów / odbiorców Spółki.

Pozostałe zobowiązania warunkowe obejmują między innymi dobrowolne poddanie się egzekucji, stanowiące zabezpieczenie płatności do kwoty 134 381 tysięcy złotych, wymagalne w przypadku nienależytego wykonania obowiązków przez Spółkę, wynikających z umowy kupna udziałów spółki Przedsiębiorstwo Napraw Infrastruktury Sp. z o.o.

49. Zatrudnienie

Zatrudnienie w Budimeksie SA na dzień 31 grudnia w 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku przedstawiało się następująco:

Grupa zatrudnionych	31.12.2017	31.12.2016
Pracownicy umysłowi	3 368	3 011
Pracownicy fizyczni	2 001	1 769
Zatrudnienie razem	**5 369**	**4 780**

50. Istotne zdarzenia mające wpływ na sytuację finansową Spółki

W dniu 23 stycznia 2010 roku Zarząd Budimex SA powziął wiadomość, że nie ziścił się warunek, od którego uzależniona była budowa i eksploatacja autostrady A1 Stryków - Pyrzowice w systemie koncesyjnym zgodnie z umową podpisaną w dniu 22 stycznia 2009 roku pomiędzy Autostradą Południe SA, a Skarbem Państwa. W konsekwencji powyższego nie weszła w życie II faza (dotycząca robót budowlanych) podpisanej w dniu 19 stycznia 2010 roku pomiędzy spółką Budimex SA Ferrovial Agroman SA Sp. J. (poprzednio Budimex Dromex SA Ferrovial Agroman SA Sp. J.), a Autostradą Południe SA umowy na zaprojektowanie i wybudowanie odcinka autostrady A1 Stryków - Pyrzowice. I faza obejmowała prace projektowe o wartości 180 000 tysięcy złotych, których rozpoczęcie nastąpiło w 2009 roku na podstawie umowy wstępnej zawartej pomiędzy Autostradą Południe SA, Budimeksem Dromeksem SA i Ferrovial Agroman SA w dniu 30 maja 2008 roku.

W marcu 2010 roku Zarząd Budimeksu SA powziął informację o braku akceptacji przez Ministerstwo Infrastruktury dokumentacji projektowej wykonywanej przez Spółkę Jawną na rzecz Autostrady Południe SA. W związku z tym faktem, istnieje ryzyko braku odzyskania przez tę spółkę (w której Budimex SA posiada 50% udziałów) pełnej kwoty kosztów realizowanego kontraktu od spółki Autostrada Południe SA, chyba że zostanie wykazane, iż brak płatności od Skarbu Państwa na rzecz Autostrady Południe SA nie wynika z wady dostarczonego przez Spółkę Jawną projektu lub też wady te są konsekwencją wymagań Autostrady Południe SA odmiennych od Skarbu Państwa jako inwestora.

W dniu 21 grudnia 2011 roku Autostrada Południe SA wniosła do sądu pozew przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, domagając się zapłaty kwoty 176 855 tysięcy złotych z tytułu wykonanych prac projektowych, których wykonawcą była Spółka Jawna. W roku 2012 i 2013 miało miejsce częściowe postępowanie dowodowe, słuchanie świadków, a także sporządzona została opinia biegłego sądowego. Autostrada Południe SA zgłosiła wniosek o przygotowanie opinii uzupełniającej, która została wykonana i przekazana stronom w październiku 2014 roku. Opinia wskazuje, że wszystkie etapy prac projektowych, za które powód domaga się zapłaty zostały wykonane, a tym samym, że uwagi poprzedniego biegłego były nieuzasadnione. Następnie w październiku 2015 roku sąd zaakceptował wniosek pozwanego o dopuszczenie przesłuchania kolejnego świadka, w efekcie czego wynikła konieczność sporządzenia dodatkowej opinii biegłego. Opinia miała być przygotowana do końca listopada 2017 roku, jednak biegli wskazali, że z uwagi na znaczny upływ czasu konieczne jest wydłużenie tego terminu. Jednocześnie biegli zostali zobowiązani wskazać w jakim czasie opinia zostanie złożona.

Przychody z tytułu realizowanych prac projektowych, rozpoznane w latach ubiegłych z uwzględnieniem przewidywanych ryzyk przez Spółkę Jawną, przypadające na Budimex SA wynosiły 72 505 tysięcy złotych. Spółka Jawna objęła odpisem aktualizującym wartość należności od spółki Autostrada Południe SA, z czego na Budimex SA przypadała kwota 39 850 tysięcy złotych oraz rozpoznała rezerwę stanowiącą zobowiązanie z tytułu odszkodowań dla Autostrady Południe SA, z czego na Budimex SA przypadła kwota 12 655 tysięcy złotych.

W nawiązaniu do postępowania sądowego opisanego w nocie 46 dotyczącego Kontraktu na Rozbudowę Międzynarodowego Portu Lotniczego Warszawa - Okęcie – Budowa Terminala 2, według najlepszych szacunków Zarządu na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego całkowita strata Budimeksu na kontrakcie (proporcjonalna do udziału Budimeksu w konsorcjum) z uwzględnieniem pozostałych kosztów/przychodów operacyjnych oraz kosztów/przychodów finansowych (w tym wyniku na transakcjach terminowych zawartych w celu zminimalizowania ryzyka kursowego) wynosiła 96 035 tysięcy złotych na dzień 31 grudnia 2017 roku (na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 89 957 tysięcy złotych). Ze względu na toczące się postępowania sądowe oraz fakt, że konsorcjum nie zakończyło rozliczeń finansowych z Przedsiębiorstwem Państwowe Porty Lotnicze oraz swoimi podwykonawcami, ostateczny wynik z realizacji kontraktu może ulec zmianie.

Dariusz Blocher	prezes Zarządu	..... podpis	Henryk Urbański	członek Zarządu	..... podpis
Fernando Luis Pascual Larragoiti	wiceprezes Zarządu	..... podpis	Marcin Węgłowski	członek Zarządu	..... podpis
Jacek Daniewski	członek Zarządu	..... podpis	Artur Popko	członek Zarządu	..... podpis
Cezary Mączka	członek Zarządu	..... podpis	Grzegorz Fąfara	główny księgowy	..... podpis
Radosław Górski	członek Zarządu	..... podpis			

Warszawa, 19 marca 2018 roku